

2024 YILI

İfade Özgürlüğü ve Gazetecilik Davaları

DAVA İZLEME PROGRAMI RAPORU

“Düşünce suç, tutuklama ceza”

M_LSA

MLSA 2024 Adalet Gözlem Programı Raporu

Hazırlayan:

Barış Altıntaş, Semra Pelek

Dava Takip Birimi:

Deniz Tekin
Eylem Sonbahar

Tasarım:

Metin Yener

[/mlsatrkey.org](https://mlsatrkey.org)

[@MLSATurkey](https://twitter.com/MLSATurkey)

Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION For Freedom.

Raporda paylaşılan görüşlerde veriler, yalnızca Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği'ne aittir. Hiçbir şekilde Norveç Krallığı Ankara Büyükelçiliği ve Özgürlük için Friedrich Naumann Vakfı Türkiye Ofisi'nin görüşlerini temsil etmez.

İÇİNDEKİLER

2024 İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ RAPORU KÜNYE	2
İÇİNDEKİLER	3
MEDYA VE HUKUK ÇALIŞMALARI DERNEĞİ HAKKINDA	5
YÖNTEME DAİR	6
ÖNSÖZ	7
BİRİNCİ BÖLÜM: ESASA DAİR	10
DAVALARA GENEL BAKIŞ	10
Davaların şehirlere göre dağılımı	11
Davaların görüldüğü mahkeme türlerine göre dağılımı	11
Kimler yargılandı?	11
Sanıklara yöneltilen suçlamalar	12
Davaların suçlamalara göre dağılımı	13
Gazetecilerin yargılandığı davalar	16
Sansür yasası sadece gazetecileri tehdit etmiyor	17
Aktivistlere yönelik suçlamalar	18
Öğrencilere yönelik suçlamalar	22
Avukatlara yönelik suçlamalar	23
Siyasetçilerin karşılaştığı suçlamalar	24
Sanatçı, yazar ve akademisyenlerin karşılaştığı suçlamalar	25
İddianamelerde yer alan deliller	26
TUTUKLU GAZETECİLER: BİR CEZALANDIRMA PRATİĞİ	28
Tutuklu gazeteciler listesi	31

İÇİNDEKİLER

SONUÇLANAN DAVALAR: 233 YIL 4 AY 14 GÜN	33
Sanıklar hakkında beraat kararı verilen davalar	34
Hapis cezaları verilen davalar	37
Gazetecilere verilen hapis cezaları	37
Aktivistlere verilen hapis cezaları	41
Siyasetçilere verilen hapis cezaları	42
Sanatsal faaliyetler ndeniyle verilen hapis cezaları	42
Hapis cezası verilen davaların tablosu	43
Hapis cezalarının suçlara göre dağılımı	46
Adli para cezaları	46
Tazminat cezaları	47
Ceza hükmü verilen davalarda sanıkların ödemesi gereken vekâlet ücretleri	47
ŞİKÂyetçi, Müşteki veya Davacılar Göre Yargılamaların Analizi	48
Yargılananların yarıdan fazlası gazeteci	49
Yöneltilen suçlamalar	49
Ceza hükmü verilen davalarda kararların analizi	50
Cumhurbaşkanı Erdoğan, ailesi ve yakınlarına karşı suç işlendiği iddiasıyla açılan davalar	51
Yöneltilen suçlamalar	51
Cumhurbaşkanına hakaret iddiasıyla açılan davalarda gösterilen deliller	53
Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yakın aile üyelerine karşı suç işlendiği iddiasıyla açılan davalarda gösterilen deliller	56

İÇİNDEKİLER

Davalarda alınan kararlar	57
AKP'li bakan, milletvekili, bakan danışmanlarına karşı suç işlendiği iddiasıyla açılan davalar	58
Yöneltilen suçlamalar	59
İddianame ve dava dilekçelerinde yer alan deliller	59
Davalarda alınan kararlar	60
Yargı mensuplarına karşı suç işlendiği iddiasıyla açılan davalar	62
Yöneltilen suçlamalar	62
İddianame ve dava dilekçelerinde yer alan deliller	64
Davalarda alınan kararlar	64
Vali, asker ve polisler karşı suç işlendiği iddiasıyla açılan davalar	65
Kurumlar ve kişilere karşı suç işlendiği iddiasıyla açılan davalar	68
Suçlamalar farklı; gösterilen deliller haberler, sosyal medya paylaşımları veya açıklamalar	69
Davalarda alınan kararlar	70
İKİNCİ BÖLÜM: USULE DAİR	71
ADİL YARGILAMANIN İZLENMESİ	72
Duruşmaların yarısından fazlası geç başladı	73
Salon şartları yargılamaya uygun değil	74
Küçük salon ve sigara içmediği için agresifleşen hakim	76
Son Söz: Hukuki değerlendirme	77

Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği hakkında

Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği (MLSA) 2018 yılından beri ifade özgürlüğü alanında faaliyet gösteren bir sivil toplum kuruluşudur. Başta gazeteciler, medya mensupları ve insan hakları savunucuları olmak üzere ifade özgürlüğü ihlal edilen kişilere hukuki destek sağlamakta, onları ulusal ve uluslararası hukuki süreçlerde temsil etmektedir.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi başta olmak üzere uluslararası kuruluşlara düzenli bildirimler yaparak savunuculuk faaliyeti yürüten MLSA, hak temelli faaliyetler konusunda gazeteciler, avukatlar ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik kapasite geliştirme çalışmaları sürdürmektedir.

MLSA ayrıca FreeWeb platformu çerçevesinde Türkiye'de internet özgürlüğünü ve sansürü izlemekte ve bu alandaki gelişmeleri takip etmektedir. Buna ek olarak sivil toplum kapasite geliştirme programıyla dernek ve vakıflara hukuki ve kurumsal destek sağlamaktadır. MLSA web sitesi, bağımsız gazetecilerin makalelerini yayınlarak, çalışmalarını duyurabilecekleri bir alan yaratmaktadır.

MLSA, Türkiye'deki en geniş dava izleme programını 2018'den beri yürütüyor ve düzenli raporlar yayımlıyor. Bugüne kadar 2 binin üzerinde duruşmanın takibini yapan MLSA Dava Takip Programı, birçok medya kuruluşu ve hak örgütüne kaynak sağlıyor.

Yöntem

Türkiye'deki en geniş kapsamlı dava izleme programı

Bu rapor Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği'nin (MLSA), 2018 yılından beri yürüttüğü ifade ve basın özgürlüğü davalarını içeren Dava İzleme Programı kapsamında, 1 Eylül 2023 - 20 Temmuz 2024 adli yılı boyunca izlenen davalara dair bulguları içermektedir.

Demokratik bir toplumun temel taşlarından olan ifade özgürlüğü her dönemde iktidarların hedefinde olmuş ve korunması için sürekli olarak çaba gösterilmesi gerekmiştir. Dava izleme çalışması bir arşiv ve veritabanı oluşturma niteliğinin yanında ifade özgürlüğünün korunması, sivil toplum aracılığıyla kamuoyunda farkındalığın artırılması, hukuki reformların teşvik edilmesi ve hem yargılananlara hem de topluma güven ve cesaret aşılması için kamu otoritelerinin ifade özgürlüğünü ihlal eden eylemlerinin belirlenmesi, kaydedilmesi ve takip edilmesinden oluşur.

Raporda kullanılan veriler, dava takip eğitim ve tecrübesi olan ve çoğunluğu gazetecilerden oluşan gözlemciler tarafından doldurulan 'Duruşma Takip Formu' aracılığıyla toplanmıştır. Gözlemcilerin her duruşma sonrasında doldurduğu form, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), Uluslararası Af Örgütü, International Committee for Jurists ve Solicitors International Human Rights Group (SIHRG) gibi kurumların rehberlik ve tavsiyelerinden yararlanılarak oluşturulmuştur. Bu raporda yer alan buglulara formlardan elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda ulaşılmıştır.

Bu programdaki amaç, takip edilen ve basın, toplanma ve ifade özgürlüklerini ilgilendiren davalarda 1948 İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, 1950 Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ve 1966 Birleşmiş Milletler Siyasi ve Medeni Haklar Sözleşmesi başta olmak üzere, Türkiye'nin de taraf olduğu birçok uluslararası sözleşme ve anlaşma tarafından vazgeçilmez bir insan hakkı olduğu kabul edilen adil yargılanma hakkı bağlamında ulusal ve uluslararası standartlara uyumun ve olası ihlallerin kayıt altına alınması ve mevcut durumun ortaya koyulmasıdır.

MLSA'nın Dava İzleme Programı, Türkiye'de duruşma usullerini ve yargılamaların standartlarını analiz etmek üzere yürütülen en geniş kapsamlı dava izleme programıdır.

Önsöz

Gazeteciler yaptıkları haberler nedeniyle sanık oldu

Bu rapor geride bıraktığımız adli yıl (1 Eylül 2023 - 20 Temmuz 2024) boyunca MLSA dava programı kapsamında takip edilen ifade ve basın özgürlüğü davalarından elde edilen verilerle hazırlandı. Rapor hazırlanırken, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) standartları gözetilerek oluşturulan dava izleme formu kullanıldı ve form cevaplarından elde edilen veriler değerlendirildi. Bu dönemde izlenen toplam 281 dava da, 614 duruşma görüldü ve bu davalarda toplam 1.856 sanık yargılandı.

Yargılananlar arasında gazeteciler, aktivistler ve öğrenciler en büyük grupları oluşturdu. Aktivistler yüzde 46,31 oranıyla yargılananların en büyük grubunu oluştururken, öğrenciler yüzde 20,25 ve gazeteciler yüzde 19,71 oranında yargılananlar arasında yer aldı.

Aktivistler, genellikle toplantı ve gösterilere katıldıkları için yargılandı. Gazeteciler ise mesleklerini icra ederken yazdıkları haberler ve yaptıkları yorumlar nedeniyle mahkemelere sanık olarak çıkarıldı.

Gazeteci, öğrenci ve aktivistlerin yargılandığı davalara nazaran siyasetçiler, akademisyenler ve sanatçılar gibi grupların yargılandığı davalar sayıca daha düşüktü. Bu dönemde birçok avukat da yargılandı. Diyarbakır'da sadece bir tanığın ifadeleri üzerine 10 avukata 'örgüt üyesi' olmak suçlamasıyla ayrı ayrı davalar açıldı.

281 dava izlendi

Bu dönemde 614 duruşma görüldü ve bu davalarda toplam 1856 sanık yargılandı.

%46,3

Aktivistler

Yüzde 46,31 oranıyla yargılananların en büyük grubunu aktivistler oluşturdu.

Öğrenciler

Yüzde 20,25 ile yargılananlar arasında ikinci sırada öğrenciler yer aldı.

Gazeteciler

Yüzde 19,71 oranıyla gazeteciler yargılananlar arasında dördüncü.

Suçlamalar

Bu dönemde yargılanan kişilere özellikle terör suçlamaları ve ifa- de özgürlüğüyle bağlantılı haka- ret suçlamaları yöneltildi. En çok yöneltilen ilk üç suçlama, her biri yüzde 12,63'lük oranla, 'terör örgü- tü propagandası yapmak', 'silahlı terör örgütüne üye olmak' ve '2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüş- leri Kanunu'na muhalefet etmek' oldu.

Bunları yüzde 9,69 oranla 'Kamu görevlisine hakaret' suçlaması iz- ledi. Basın ve meslek örgütlerinin 'sansür yasası' olarak nitelediği 'halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yay- mak' suçlaması ise kamuoyunda tepki çeken ancak, iktidarın ele alınmasını istemediği konuları ya- zan gazeteciler ve hak savunucula- rına yöneltildi.

Bu dönemde izlenen davalarda gazeteciler, 'terör' ve 'hakaret' baş- ta olmak üzere çeşitli suçlamalarla yargılandı. 'Silahlı (terör) örgütüne üye olmak' suçlamasıyla yargıla- nan 187 sanığın yüzde 64,2'sini (120 kişi), 'terör örgütü propagandası yapmak' suçlamasıyla yargılanan

162 sanığın yüzde 34,6'sını (56 kişi) gazeteciler oluşturdu. 'Kamu gö- revlisine karşı görevinden dolayı hakaret' suçlamasıyla yargılanan 101 sanığın yüzde 37,6'sı (38 kişi) gazeteciydi.

LGBTİ+ bireyler, farklı yaş grupla- rından insanlar, öğrenciler, işçiler, insan hakları savunucuları ve çev- reciler gibi çeşitli meslek ve kimlik gruplarından kişilerin içinde yer aldığı aktivistler ise en çok '2911 sa- yılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet' suçlamasıy- la yargılandı. Bu suçlamayla yar- gılanan 1125 sanığın yüzde 63,1'ini (710 kişi) aktivistler oluşturdu.

İzleme döneminde 281 davadan 108'inde karar açıklandı, bunların 74'ünde 369 sanık beraat etti. An- cak, 28 davada sanıklara toplam- da 233 yıl 4 ay 14 gün hapis cezası verildi. Ayrıca, 5 davada 5 sanığın toplamda 88.000 TL adli para ce- zası ödemesine hükmedildi. Yine bu dönemde, asliye hukuk mahke- melerinde görülen davalarda sa- nıkların toplam 37.500 TL tazminat ödemesi kararlaştırıldı.

Devlet görevlileri davaların tarafı

Bu yılki raporun önceki yıllarda hazırlanan raporlara göre ayırt edici özelliği izlenen tüm davaların şikâyetçi, mağdur veya davacıların konumuna göre de analiz edilmesi oldu. Bu dönemde izlenen 107 davada Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile ailesi, yüksek profilli devlet görevlileri, yargı mensupları, asker ve vali gibi mülki idare amirleriyle polisler şikâyetçi veya davacı olarak yer aldı. Devlet yetkililerinin ve otorite figürleri- nin davaların tarafı olmalarının adil yargılama ilkesine zarar verebileceği vurgulayan AİHM içtihatlarına rağmen bu 107 davada 230 kişi mahkeme karşısına çıkarıldı. Bu sanıkların yüzde 64'ünü (116) gazeteciler oluşturdu.

Cezaevlerinde halen 21 gazeteci tutuluyor

Bu izleme döneminin başladığı 1 Eylül 2023'te, Türkiye'de 30 gazeteci ve medya çalışanı, gazetecilik faaliyetleri nedeniyle tutuklu veya hükümlü olarak cezaevinde bulunuyordu. İzleme döneminin sona erdiği 20 Temmuz 2024 tarihine kadar üç gazeteci daha tutuklandı ve toplamda 17 gazeteci tahliye edildi. Bu raporun hazırlandığı Eylül ayında, 21 gazeteci hâlen tutuklu veya hükümlü olarak cezaevlerinde tutuluyordu.

Gazeteciler, 'terör örgütüne üye olma', 'terör propagandası yapma', 'terörle mücadelede görev almış kişileri hedef gösterme' veya 'sansür yasası' olarak bilinen 'halkı yanıltıcı bilgiyi yayma' gibi suçlamalar kapsamında itham edilerek tutuklu olarak yargılandı. Gazetecilerin tutukluluk süreleri 5 günden 9 yıl 3 aya kadar değişti.

Adil yargılamaya dair veriler endişe verici

İzlenen duruşmalar sırasında adil yargılama ilkelerine sıkça aykırılık tespit edildi. Bu dönemde duruşmaların yüzde 68,4'ü geç başladı, fiziksel şartlar nedeniyle izleyicilerin duruşmaları izlemesi sınırlandırıldı veya gözlemcilerin duruşmalara katılımı engellendi. Ayrıca, sanıklara söz hakkı verilmemesi, savunmaların sözünün kesilmesi veya kolluk kuvvetlerinin duruşma salonlarına girmesi gibi ciddi ihlaller rapor edildi. Mahkeme heyetlerinin sık sık değişmesi, davaların şeffaflığı ve adilliği konusunda da endişeler yarattı.

Bu rapor, ifade ve basın özgürlüğüne yönelik davaların büyük bir kısmının devlet yetkililerine yönelik eleştiriler ve toplumsal eylemlere katılım nedeniyle açıldığını gösterdi. Bulgular özellikle terörle mücadele yasaları ve hakaret suçlamalarıyla gazeteciler, aktivistler ve öğrenciler üzerinde baskıların devam ettiğini ortaya koyuyor. Adil yargılama hakkı ihlalleri ise davaların sonucunu etkileyen önemli faktörler arasında yer alıyor.

ADI SOYADI ▲	ÇALIŞTIĞI KURUM	GÖREVİ	TUTUKLANMA
AHMET AYVA		Muhabir	26.Oca.24
AHMET UZAN	Sabah Egeli Gazetesi	Haber Müdürü	
ALİ ÜNAL	Zaman Gazetesi	Köşe Yazarı	16.08.2016
BARAN KARADAĞ	Azadiya Welat	Dağıtımcı	
ERDAL SÜSEM	Eylül Dergisi	Editör	1.02.2010
EROL ZAVAR	Odak Dergisi	Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	20.01.2007
GÜLTEKİN AVCI	Bugün gazetesi	Köşe yazarı	26.08.2016
HATİCE DUMAN	Atılım gazetesi	Sorumlu Yazı İşleri Müdürü	1.04.2023
HİDAYET KARACA	Samanyolu TV	Yayın Grubu Başkanı	19.12.2014
İSMAİL ÇOBAN	Azadiya Welat	Sorumlu Yazı İşleri Müdürü	3.05.2018
KENAN KARAVİL	Radio Dünya	Genel Yayın Yönetmeni	11.12.2009
LÜTFİYE BURCU KARA	Mücadele Birliği Gazetesi	Muhabir	29.09.2024
MEHMET BARANSU	Taraf gazetesi	Muhabir	2.03.2015
MEHMET GÜNDEM		Gazeteci / Yazar	3.08.2022
MURAT ÇAPAN	Nokta dergisi	Sorumlu Yazı İşleri Müdürü	27.05.2017
MUSTAFA GÖK	Ekmek ve Adalet dergisi	Muhabir	1.02.2004
OSMAN ÇALIK	Samanyolu Haber ajansı	Yayın Yönetmeni	5.07.2019
RECAİ MORKOÇ	Cihan Haber ajansı	Antalya Bölge Müdürü	11.01.2022
SÜLEYMAN GENÇEL	A3 Haber	Yayın Yönetmeni	2.02.2024
ZAFER ÖZCAN	Bugün	Ekonomi Editörü	7.03.2019
ZİYA ATAMAN	DİHA	Muhabir	11.04.2016

Birinci Bölüm: Esasa Dair

DAVALARA GENEL BAKIŞ

Bu rapor, Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği'nin (MLSA), 1 Eylül 2023 ile 20 Temmuz 2024 tarihleri arasında 24 ilde izlediği, 1.856 kişinin yargılandığı, 281 ifade özgürlüğü davasında kapsamında görülen 614 duruşmadan elde edilen verilerle hazırlandı

Davaların illere göre dağılımı

Dava sayısı

Adana Ankara Antalya Aydın Ağrı Batman Bitlis Bolu Bursa Diyarbakir Edirne Elazığ Eskişehir Hakkâri Konya Mardin Osmaniye Van İstanbul İzmir Şanlıurfa Şırnak

Harita: Metin Yener • Kaynak: MLSA • Harita verisi: © OSM • Oluşturan Datawrapper

Bu izleme döneminde takip edilen ifade ve basın özgürlüğü davalarının büyük bir kısmı İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerde yoğunlaştı.

İstanbul'da toplam 282 davanın yüzde 55,3'ü (156 dava) görüldü. Ankara, yüzde 17,7'lik bir oranla (50 dava) ikinci, Diyarbakir ise yüzde 11,7 (3 dava) ile üçüncü sırada yer aldı. Toplam davaların yüzde 84,7'si

bu üç şehirde görüldü.

Urfa, Van, Mardin, İzmir, Hakkâri, Batman ve Adana gibi şehirlerdeki davalar, toplamın yalnızca yüzde 10,6'sını oluşturdu; bunların her biri yüzde 1 ile yüzde 2,5 arasında değişen oranlarda yer aldı. Davaların kalan yüzde 4,7'si ise listenin sonundaki diğer illerde görüldü.

Kimler yargılandı?

Bu izleme döneminde de veriler ifade özgürlüğü ihlallerinin, toplumsal hareketlere katılan bireyler üzerinde yoğunlaştığını gösterdi. İfade ve basın özgürlüğü davalarında yargılananlar arasında en sık dava açılan gruplar aktivistler, öğrenciler ve gazeteciler oldu.

Toplamda 1.856 sanığın yargılandığı davalarda, aktivistler yüzde 46,31'lik oranla ilk sırada yer aldı. Aktivistlerin büyük çoğunluğu, toplantı ve gösteri yürüyüşü eylemlerine katıldıkları için yargılandı. Bu grupta yer alan 860 sanık, toplam sanıkların yaklaşık yarısını oluşturdu.

Öğrenciler yüzde 20,25 oranla yargılananlar arasında ikinci sırada yer aldı; toplam 376 öğrenci yargılandı.

Gazeteciler ise yüzde 19,71'lik bir oranla üçüncü sırada yer aldı; gazeteciler 366 sanık ile önemli bir grubu oluşturdu.

Diğer yandan siyasetçiler, avukatlar, akademisyenler ve sanatçılar gibi grupların yargılandığı davalar tüm davalar içerisinde bu üç gruba kıyasla nispeten daha düşük oranlarda kaldı.

Yargılananların mesleklerine göre dağılımı

	Toplam	Oran
Gazeteci	366	19.71
Aktivist	860	46.31
Öğrenci	376	20.25
Siyasetçi	78	4.2
Avukat	32	1.72
Sanatçı	8	0.43
Akademisyen	4	0.22
Yönetmen/Belgeselci	3	0.16
Doktor	3	0.16
Yazar	1	0.05
Tüzel Kişilik	1	0.05
Diğer	90	4.85

Created with Datawrapper

Davaların mahkemelere göre dağılımı

	Dava Sayısı	Oran (%)
Asliye Ceza Mahkemesi	146	52
Ağır Ceza Mahkemesi	43	15
Asliye Hukuk Mahkemesi	17	6
Asliye Ticaret Mahkemesi	1	0.4
Genel Toplam	281	100

Bu dönemdeki davaların yüzde 52'si (146 dava), 10 yıl veya daha az hapis cezası gerektiren suçlamalara ilişkin dosyalara bakmakla görevli asliye ceza mahkemelerinde görüldü. Bu mahkemeler özellikle 'hakaret', 'iftira' veya '2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet,' gibi suçlamaların yargılmasını yapmakla görevli.

Davaların yüzde 15'i (43 dava) ise başta 'terör' olmak üzere 10 yıldan fazla hapis cezası öngörülen suçlama-

larla açılan dosyalara bakmakla görevli, ağır ceza mahkemelerinde görüldü. Bu mahkemelerde üç hakimli heyet yer alıyor.

İzleme döneminde davaların yüzde 6'sının (17 dava) yargılması, mal varlığı ve kişi varlığına ilişkin dosyalara bakmakla görevli asliye hukuk mahkemelerinde yapıldı. Bir dava ise kanunla belirtilmiş olan ticari davalara bakmakla yükümlü asliye ticaret mahkemesinde görüldü.

Sanıklara yöneltilen suçlamalar

Bu dönemde izlenen 281 davada sanıklara, Türk Ceza Kanunu (TCK) ve Terörle Mücadele Kanunu (TMK) başta olmak üzere, farklı kanun hükümleri kapsamında çeşitli iddialara dayanan suçlamalar yöneltili.

‘En çok yöneltilen suçlamalar, her biri 12,63’lük oranla olmak üzere, ‘terör örgütü propagandası yapmak’ (43 dava), ‘silahlı terör örgütüne üye olmak’ (43 dava), ‘2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet etmek’ (43 dava) oldu. Kamu görevlisine hakaret iddiası da yüzde 9,69’lük oranla (33 dava) sanıklara en sık yöneltilen suçlamalar arasında yer aldı.

‘Cumhurbaşkanına hakaret’ 32 davada (yüzde 9,41) sanıklara suçlama olarak yöneltili. AİHM’in dikkat çeken kararlarından olan 42048/19 başvuru numaralı Vedat Şorli/Türkiye kararında da TCK’nin 299. maddesinde düzenlenen bu suçun AİHS’in 10. maddesini açıkça ihlal ettiği bildirilmiş ve Venedik Komisyonu’nun görüşüyle paralel olarak, bu maddenin yürürlükten kaldırılmasının çözüm olacağı belirtilmiştir.

Bu dönemde, TCK 301/1 maddesinde düzenlenen ‘milleti, devleti ve organlarını aşağılama’, 12 davada (yüzde 3,52) suçlama konusu yapıldı. Aynı kanun maddesinde düzenlenen ‘devletin askerî veya emniyet teşkilatını alenen aşağılama’ (TCK 301/2) ise bu dönemde 5 davada (yüzde 1,47) suçlama olarak raporlara girdi. AİHM, TCK 301’inci maddenin, “fazla geniş ve muğlak ifadeler içerdiğini” belirterek, öngörülebilirlik sorunu olduğuna hükmetmişti.

Basın ve meslek örgütlerinin ‘sansür yasası’ olarak nitelediği TCK 217-a maddesinde düzenlenen ‘halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yaymak’ suçlaması, 12 davada (yüzde 3,52) gündeme geldi. Ayrıca, ‘iftira’ 12 davada (yüzde 3,52) sanıklara karşı yöneltili. İzleme döneminde,

‘görevi yaptırmamak için direnmek’ 14 davada (yüzde 4,11), ‘basit hakaret’ ise 25 davada (yüzde 7,34) suçlama oldu.

Yine bu dönemde, ‘terörle mücadelede görev almış kişilerin kimliğini açıklamak/yaymak veya hedef göstermek’ suçlaması nedeniyle 15 davada (yüzde 4,41) sanıklar kendini savunmak zorunda kaldı.

Bu dönemde 5 davada (yüzde 1,47) ‘devletin askerî veya emniyet teşkilatını alenen aşağılama’, 8 davada (yüzde 2,35) ‘halkı kin ve düşmanlığa tahrik’ ve 4 davada (yüzde 1,17) ‘silahlı terör örgütü kurmak/yönetmek’ suçlaması yöneltili.

Bu izleme döneminde, her biri yüzde 1’in altında kalan oranlara sahip birçok farklı suçlamanın daha yöneltiliği raporlandı. Bu suçlamalar arasında, ‘kişiyi hürriyetinden yoksun kılmak’, ‘askerî yasak bölgelere girmek’ ve ‘İstiklal Marşı’nı alenen aşağılamak’ yer aldı.

Bu dönemde asliye hukuk veya asliye ticaret mahkemelerinde, kişilik haklarının veya ticari itibarın ihlal edilmesi iddiasıyla açılan davalar da görüldü. ‘Kişilik haklarının ihlali’ iddiası yüzde 4,99 oranla 17 davada sanıkların karşısında çıkarıldı. ‘Ticari itibarın zedelenmesi’ iddiasıyla 2 yargılama yapıldı.

Bu verilere dayanarak, bu dönemde özellikle terörle ilgili suçlamalar ve ifade özgürlüğüyle bağlantılı hakaret suçlamalarının ön plana çıktığı, diğer suçlamaların nispeten daha az görüldüğü tespit edildi.

Davaların suçlamalara göre dağılımı

Suçlamalar	Dava Sayısı	Oran (%)
Terör örgütü propagandası yapmak (TMK 7/2)	43	13
Silahlı (terör) örgütüne üye olmak (TCK 314/2)	43	13
2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek	43	13
Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı hakaret (TCK 125/3)	33	10
Cumhurbaşkanına hakaret (TCK 299)	32	9
Hakaret (TCK 125/1)	25	7
Kişilik haklarının ihlali	17	5
Terörle mücadelede görev almış kamu görevlilerinin hüviyetlerini açıklamak, yayınlamak veya bu yolla kişileri hedef göstermek (TMK 6/1)	15	4
Görevi yaptırmamak için direnmek (TCK 265/1)	14	4
İftira (TCK 267/1)	12	4
Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yaymak (TCK 217-A)	12	4
Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ve Devletin yargı organlarını alenen aşağılamak (TCK 301/1)	12	4
Halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek (TCK 216/1)	8	2
Silahlı (terör) örgütüne yardım etmek (TCK 314/3)	5	1
Devletin askerî veya emniyet teşkilatını alenen aşağılamak (TCK 301/2)	5	1
Silahlı (terör) örgütü kurmak/yönetmek (TCK 314/1)	4	1
Suç işlemeye tahrik (TCK 214)	3	1
Suç ve suçluyu övmek (TCK 215)	3	1
Cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti'ni ortadan kaldırmaya veya görevlerini yapmasını kısmen veya tamamen engellemeye teşebbüs etmek/ Anayasayı ihlal Suçu (TCK 309)	3	1
Siyasal veya askerî casusluk (TCK 328)	3	1
Ticari itibarın zedelenmesi	2	1
6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkındaki Kanun'a muhalefet	2	1
Kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirmek (TCK 136)	2	1
Halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri alenen aşağılamak (TCK 216)	2	1
Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak (TCK 302)	1	0
Kişiyi hürriyetinden yoksun kılmak (TCK 109)	1	0
Askerî yasak bölgelere girmek (TCK 332)	1	0
İşyeri dokunulmazlığının ihlali (TCK 116/2)	1	0
Halk arasında endişe, korku ve panik yaratmak amacıyla hayat, sağlık, vücut veya cinsel dokunulmazlık veya malvarlığı bakımından alenen tehdit (TCK 213)	1	0
İstiklal Marşı'nı alenen aşağılamak (TCK 300)	1	0
Kişi hatırasına hakaret (TCK 130/1)	1	0

GAZETECİLERİN YARGILANDIĞI DAVALAR

Gazeteciler hedef seçildi

Bu dönemde izlenen davalarda gazeteciler, 'terör' ve 'hakaret' başta olmak üzere çeşitli suçlamalarla yargılandı. Toplam sanıklar içindeki oranlarına bakıldığında, gazetecilerin birçok suçlamada hedef alındığı görüldü. Gazeteciler, özellikle 'silahlı (terör) örgütüne üye olmak' suçlamasıyla sıklıkla yargılandı. Bu suçlamayla yargılanan 187 sanığın yüzde 64,2'sini (120 kişi) gazeteciler oluşturdu.

Propaganda suçu

Ayrıca, 'silahlı (terör) örgütü kurmak/yönetmek' suçlamasında gazeteciler, yüzde 77,8 (49 kişi) oranıyla yine yüksek bir orana sahipti. Diğer öne çıkan suçlama ise 'terör örgütü propagandası yapmak' oldu. Bu suçlamayla yargılanan 162 sanığın yüzde 34,6'sını (56 kişi) gazeteciler oluşturdu. 'Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak' ve 'iftira' gibi suçlamalarla yargılanan gazetecilerin oranı yüzde 100'e ulaştı.

'Cumhurbaşkanı'na hakaret'

Gazeteciler ayrıca, 'cumhurbaşkanına hakaret' suçlamasıyla da sıklıkla karşılaştı. Bu suçlamadan yargılanan 63 kişiden 24'ü (yüzde 38,1) gazeteci oldu. 'Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı hakaret' suçlamasıyla yargılanan 101 sanığın yüzde 37,6'sı (38 kişi) gazeteciydi. Bu, özellikle iktidar eleştirisine karşı sıklıkla kullanılan bir yöntem olarak öne çıktı.

Yargı baskısı

'Görevi yaptırmamak için direnmek' suçlamasıyla yargılanan 184 kişiden 8'inin gazeteci olması, basın mensuplarının alanda haber yapma sürecinde dahi yargı baskısıyla karşılaştığını ortaya koydu. Gazeteciler, toplumsal eylemleri takip ederken polislerin şiddetiyle karşılaştı ve eylemcilerle birlikte gözaltına alındı. Raporun ilerleyen bölümlerinde görüleceği gibi kimi davalarda işkence raporları dosyalara girdi.

'Aşağılama suçu'

Ayrıca, 'terörle mücadelede görev almış kamu görevlilerinin kimliğini açıklamak ve hedef göstermek' ve 'Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ve Devletin yargı organlarını alenen aşağılamak' gibi suçlamalarla da gazetecilerin yüksek oranlarla yargılandığı görüldü.

Sansür Yasası

Son olarak, 'sansür yasası' olarak adlandırılan 'halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yaymak' suçlamasıyla yargılanan 40 sanıktan 10'u gazeteci oldu. Bu suçlamalarla davalar, çoğunlukla gazetecilerin mesleklerini icra ederken yazdıkları haberler ve yaptıkları yorumlar nedeniyle açıldı.

Sansür Yasası sadece gazetecileri tehdit etmiyor

Bu dönemde, basın ve meslek örgütlerinin ‘sansür yasası’, yasayı hazırlayan iktidar ortaklarının ise ‘dezenformasyon yasası’ olarak nitelediği, TCK’nın 217-a maddesinde düzenlenen ‘halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yaymak’ suçlamasıyla gazeteciler Ruşen Takva, Ahmet Kanbal, Hasan Sivri, Fırat Bulut, Rojda Oğuz, Ferit Arslan, Onur Öncü ve Tolga Şardan yargılandı.

Bu davalar, aynı zamanda iktidarın ele alınmasını istemediği konuların, basın özgürlüğü üzerinde baskı oluşturacak şekilde hukuki süreçlere konu edildiğini ortaya koydu. Gazeteciler Ahmet Kanbal ve Onur Öncü, seçim yolsuzluğu iddialarına ilişkin haber ve paylaşımları nedeniyle dava edildi. Toplamda on ili etkileyen 6 Şubat depremlerinin ardından yaptıkları paylaşımlar nedeniyle gazeteci Hasan Sivri, Fırat Bulut ve Rojda Oğuz ayrı ayrı yargılandı. Gazeteci Ferit As-

lan, Mardin’de bir hâkimin polisle okul basıp üç öğrenciyi gözaltına aldırıldığına dair yaptığı haber nedeniyle dava edildi. Gazeteci Ruşen Takva, Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) İl Başkanı Fatih Özbek’in Hakkâri’de bir kişiyi silahla yaralama olayına karıştığı iddiasını yazdığı için yargılandı. Gazeteci Tolga Şardan hakkında ise MİT’in Cumhurbaşkanlığına sunduğu “yargıda yolsuzluk” iddialarına ilişkin raporu yazdığı gerekçesiyle dava açıldı.

‘Sansür yasası’ kapsamında yargılananlar sadece gazeteciler olmadı. Sosyolog-yazar Veli Saçılık ile iklim ve enerji uzmanı Önder Algedik sosyal medya hesaplarından yaptıkları deprem paylaşımı nedeniyle hâkim karşısına çıktı. Şanlıurfa Aile Hekimleri Derneği Başkanı Dr. Yusuf Eryazgan ise mevcut aşı stoğunun yetersiz olduğunu açıkladığı gerekçesiyle ‘sansür yasası’ kapsamında yargılanmaya başlandı.

Suçlamalar	Toplam sanık	Gazeteciler	Oran
Silahlı (terör) örgütüne üye olmak (TCK 314/2)	187	120	64
Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak (TCK 302)	46	46	100
Terör örgütü propagandası yapmak (TMK 7/2)	162	56	35
Silahlı (terör) örgütü kurmak/yönetmek (TCK 314/1)	63	49	78
Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı hakaret (TCK 125/3)	101	38	38
Hakaret (TCK 125/1)	53	35	66
Cumhurbaşkanına hakaret (TCK 299)	63	24	38
İftira (TCK 267/1)	24	24	100
Terörle mücadelede görev almış kamu görevlilerinin hüviyetlerini açıklamak, yayınlamak veya bu yolla kişileri hedef göstermek (TMK 6/1)	18	17	94
Kişilik haklarının ihlali	18	17	94
Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ve Devletin yargı organlarını alenen aşağılamak (TCK 301/1)	39	14	36
Halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek (TCK 216/1)	52	14	27
Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yaymak (TCK 217-a)	40	10	25
Görevi yaptırmamak için direnmek (TCK 265/1)	184	8	4
Devletin askerî veya emniyet teşkilatını alenen aşağılamak (TCK 301/2)	11	8	73
Halk arasında endişe, korku ve panik yaratmak amacıyla hayat, sağlık, vücut veya cinsel dokunulmazlık veya malvarlığı bakımından alenen tehdit (TCK 213)	30	3	10
Siyasal veya askerî casusluk (TCK 328)	7	6	86
Silahlı (terör) örgütüne yardım etmek (TCK 314/3)	15	15	100
Askerî yasak bölgelere girmek (TCK 332)	1	1	100
İşyeri dokunulmazlığının ihlali (TCK 116/2)	1	1	100
Kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirmek (TCK 136)	2	2	100
Ticari itibarın zedelenmesi	4	3	75
Suç işlemeye tahrik (TCK 214)	13	9	69
Suç ve suçluyu övmek (TCK 215)	12	9	75
Cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti’ni ortadan kaldırmaya veya görevlerini yapmasını kısmen veya tamamen engellemeye teşebbüs etmek/ Anayasayı İhlal Suçu (TCK 309)	2	2	100
Halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri alenen aşağılamak (TCK 216)	11	1	9
2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet etmek	1.125	28	3

	SUÇLAMALAR	Sanık sayısı	Aktivist sayısı	Oran
1.	2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek	1125	710	63,10%
2.	Terör örgütü propagandası yapmak (TMK 7/2)	162	84	51,90%
3.	Görevi yaptırmamak için direnmek (TCK 265/1)	184	138	75%
4.	Silahlı (terör) örgütüne üye olmak (TCK 314/2)	187	24	12,80%
5.	Cumhurbaşkanına hakaret	63	23	36,50%
6.	Hakaret (TCK 125/1)	53	16	30,20%
7.	Silahlı (terör) örgütü kurmak/yönetmek (TCK 314/1)	63	13	20,60%
8.	Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı hakaret (TCK 125/3)	101	4	4%
9.	Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yaymak (TCK 217-A)	40	1	2,50%
10.	Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ve Devletin yargı organlarını alenen aşağılamak (TCK 301/1)	39	1	2,60%
11.	Devletin askerî veya emniyet teşkilatını alenen aşağılamak (TCK 301/2)	11	1	9,10%

Aktivistlere yönelik suçlamalar

Bu dönemde yargılanan aktivistler arasında kadınlar, LGBTİ+ bireyler, öğrenciler, işçiler, insan hakları savunucuları ve çevreciler gibi çeşitli meslek ve kimlik gruplarından kişiler yer aldı.

Aktivistler en çok '2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet' suçlamasıyla yargılandı. Bu suçlamayla yargılanan 1125 sanığın yüzde 63,1'ini (710 kişi) aktivistler oluşturdu.

İkinci olarak, 'terör örgütü propagandası yapmak' suçlaması yer aldı. Bu suçlamayla yargılanan 162 sanığın yüzde 51,9'u (84 kişi) aktivistler oldu. Bu veri, aktivistlerin barışçıl eylemlerinin bile terör suçlamasıyla karşı karşıya kaldığını gösterdi.

Veriler aktivistlerin toplumsal eylemlerde sıklıkla polislerin engeliyle karşı karşıya kaldığını da gösterdi: 'Görevi yaptırmamak için direnmek' suçlamasıyla yargılanan 184 sanığın yüzde 75'ini (138 kişi) aktivistler oluşturdu.

Aktivistler hükûmet eleştirileri nedeniyle de yargılandı. 'Cumhurbaşkanına hakaret' suçlamasından yargılanan 63 sanığın 23'ü (yüzde 36,5) aktivistlerden oluştu.

'Terör örgütüne üye olma' suçlamasıyla yargılanan 187 sanığın yüzde 12,8'ini (24 kişi) aktivistler oluşturdu. Ayrıca, 'hakaret' suçlamasıyla yargılanan 53 sanığın yüzde 30,2'si (16 kişi) aktivist olarak kategorize edildi.

Son olarak, 'silahlı (terör) örgütü kurmak/yönetmek' suçlamasında yargılanan 63 sanıktan 13'ü (yüzde 20,6) aktivistlerden oluştu. Bu durum, aktivistlerin ağır suçlamalarla yargılandığını ve bu suçlamaların ifade özgürlüğünü ciddi şekilde tehdit ettiğini ortaya koyuyor.

MLSA HABER

LGBTİ+'lar yine hedefte

3. Eskişehir Onur Yürüyüşü'ne katıldıkları için 18 kişi bu dönemde Eskişehir 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandı

Aktivistlere yönelik basın ve ifade özgürlüğü davalarında, LGBTİ+'ların da sık sık hedef alındığı ve çeşitli suçlamalarla yargılandığı raporlandı.

Bilim, Estetik, Kültür, Sanat Araştırmaları Vakfı (BEKSAV) Sinema Kolektifi'nin, LGBTİ+ Onur Ayı sebebiyle düzenlediği film gösteriminin yasaklanmasının ardından gözaltına alınan 8 kişi hakkında, '2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek' suçlamasıyla dava açıldı. İstanbul Anadolu 45. Asliye Ceza Mahkemesi'nde, 30 Ocak 2024'te görülen davanın ikinci duruşmasında ifade veren sanık Yakup Dal, polisler tarafından işkenceyle gözaltına alındıklarını anlattı.

Eskişehir'de, Temmuz 2023'te yapılmak istenen '3. Eskişehir Onur Yürüyüşü'nün yasaklanması üzerine polis müdahalesiyle gözaltına alınan 18 kişiye,

'2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek' suçlamasıyla dava açıldı. Eskişehir 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 14 Şubat 2024 tarihinde görülen davanın ilk celsesinde, mahkeme herhangi bir karar olmadan izleyici kısıtlaması getirdi. Basın mensupları ve gözlemcilerin duruşma salonuna alınmayacağı bildirildi. Salona sadece 10 kişilik bir izleyici grubu alındı.

Ankara'da Temmuz 2022'de yapılmak istenen '2. Ankara Onur Yürüyüşü'nde darp edilerek gözaltına alınan 42 kişi hakkında, '2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek' ve 'görevi yaptırmamak için direnmek' suçlamalarıyla açılan davanın görülmesine bu izleme döneminde devam edildi.

Ankara 52. Asliye Ceza Mahkemesi'nde, 3 Temmuz 2024 tarihinde yapılan davanın altıncı duruşmasında tüm sanıklar beraat etti.

Kadınlara karşı polis ve yargı baskısı sürüyor

Aktivistlere yönelik basın ve ifade özgürlüğü davalarında, kadınlar yine hedef olmaya devam etti. Kadınlar, çeşitli eylemlerde polis şiddetiyle gözaltına alındıkları halde 'polise direnmek' suçlamasıyla yargılandı.

İstanbul Sözleşmesi Ankara Kampanya Grubu'nun çağrısıyla, 2021 yılında Azra Gülen-dam Haytaoğlu ve Emine Gökkuş cinayetini protesto ederken darp edilerek gözaltına alınan 15 kadın hakkında '2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek', 'görevi yaptırmamak için direnmek', ve 'basit yaralama' suçlamalarıyla Ankara 66. Asliye Ceza Mahkemesi'nde açılan dava bu dönemde sonuçlandı. Hâkim, 15 sanığın beraatine karar verirken, Buse Üçer ve İlay Kadıroğlu'nun 'direnme' suçlamasıyla cezalandırılmalarına hükmetti. Kadınlar, "Kadın cinayetleri politiktir," "Kadınları değil, katilleri yargıla," sloganlarını atmak ve "Erkek devletin faili meçhulleri olmayacağız" yazan LGBTİ+ bayraklı pankart taşımakla suçlanıyordu.

Şırnak'ta, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü dolayısıyla açıklama yapmak isterken polis şiddetiyle gözaltına alınan Zeynep Durgut ve 17 kadın hakkında bu dönemde '2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek' iddiasıyla dava açıldı. Şırnak Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen davanın iddianamesinde, savcı gözaltına alınanların polisin şiddetine maruz kaldıklarını gösteren darp raporlarına ve ifadelere yer vermedi. Şırnak Asliye Ceza Mahkemesi'nde, 27 Haziran 2024 tarihinde görülen ikinci duruşmada, tüm sanıklar beraat etti.

Fotoğraf: 2020 yılında düzenlenen Feminist Gece Yürüyüşü'ne katılan çok sayıda kadın polis şiddetiyle gözaltına alındı

Meydanlarda ekonomik krizi ve hükümet uygulamalarını eleştirmek, yargılanma nedeni

Türkiye İşçi Partisi (TİP) Adana İl Başkanı Hakan Çayan'ın da aralarında olduğu 7 kişi hakkında, 'cumhurbaşkanına hakaret' iddiasıyla açılan dava, bu dönemde Adana 35'inci Asliye Ceza Mahkemesi'nde görüldü. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görüldü. "Her yer kriz her yer yoksulluk", "Hükümet istifa", "Gün gelecek devran dönecek AKP halka hesap verecek", "Bu halk hırsızlardan hesap soracak" sloganları suçlamalara gerekçe gösterildi.

Deprem bölgesinde çadır ihtiyacı sürerken Kızılay'ın, deprem çadırlarını satmasını protesto etmek isteyen 76 Türkiye İşçi Partisi (TİP) üyesi ile haber takibi için alanda bulunduğu sırada gözaltına alınan BirGün gazetesi muhabiri Asena Tunca ve gazete çalışanları Ezgican Ceylan, Ahmet Can Sarıkaya hakkında bu dö-

nemde '2911 Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek' suçlamasıyla dava açıldı. İstanbul Anadolu 14. Asliye Ceza Mahkemesi'nde, 8 Şubat 2024 tarihinde görülen davanın ilk duruşmasını üç sivil polis de izledi.

Anayasa Mahkemesi'nin 'hak ihlali' kararlarına rağmen Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın 950. hafta buluşmasına katılan, çoğu kayıp yakını 20 kişi hakkında bu dönemde '2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek' suçlamasıyla dava açıldı. İstanbul 39. Asliye Ceza Mahkemesi'nde, 27 Şubat 2024 tarihinde görülen davada kayıp yakını olan sanık Hasan Karakoç, "Burada yargılanması gereken bizler mi olmalıyız yoksa o alanı bize yasaklayanlar mı?" diye sordu.

Öğrencilere yönelik suçlamalar

Öğrenciler hakkında farklı suçlamalarla açılan davaların görülmesine bu izleme döneminde de devam edildi. Öğrenciler, toplumsal olaylara katıldıkları gerekçesiyle en çok '2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek' suçlamasıyla karşı karşıya kaldı. Bu suçlamadan dolayı açılan davalarda yargılanan toplam 1.125 sanığın 352'sini (yüzde 31.29) öğrenciler oluşturdu.

Öğrencilerin yargılandığı 52 sanıklı bir davada sanıklara, 'kişiyi hürriyetinden yoksun kılmak' suçlaması yöneltildi. 'Halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri alenen aşağılamak' suçlamasıyla bu dönemde 10 öğrenci yargılandı.

'Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı hakaret' suçlamasıyla açılan davalarda da öğrencilerin sanıklar arasında önemli bir yer tuttuğu görüldü. Toplam 101 sanığın yargılandığı bu davalarda, 50 öğrenci yer aldı. Öğrencilerin bu davalardaki oranı yüzde 49.50 olarak kaydedildi.

Bunun yanı sıra, 'görevi yaptırmamak için direnmek' suçlamasıyla açılan davalarda 184 sanık yer aldı; bunların 11'i öğrenciydi. Öğrencilerin bu davalardaki oranı yüzde 5.98 olarak kayda geçti.

'Cumhurbaşkanına hakaret' suçlamasıyla 10 öğrenciye dava açıldı. Öğrencilerin bu suçlamadan yargılanma oranı ise yüzde 15.87 oldu.

MLSA HABER

Öğrencilerin 'rektörü hürriyetinden yoksun kıldığı' iddia edildi

Prof. Dr. Melih Bulu'nun, Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından Boğaziçi Üniversitesi'ne kayyım rektör olarak atanması sonrası başlayan protestolar nedeniyle açılan davalar bu dönemde de devam etti. Taleplerini iletmek için Bulu ile yüz yüze görüşmek amacıyla 1 Şubat 2021 tarihinde rektörlük binası önünde bir araya gelen ve burada beklerken Bulu'nun izniyle kampüse alınan polisler tarafından darp edilerek gözüaltına alınan 51 öğrenci hakkında açılan dava da bunlardan biriydi.

Rektörle görüşmek istedikleri için 'kişiyi hürriyetinden yoksun kılma' ve 'mala zarar verme' suçlamaları yöneltilen 51 öğrenci, 11 Ekim 2023 tarihinde, İstanbul 49. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada, "suç işlediklerine dair somut ve inandırıcı delil olmadığı" gerekçesiyle beraat etti.

Suçlamalar	Toplam Sanık	Öğrenci	Oran
2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa Muhalefet etmek	1,125	352	31
Kişiyi hürriyetinden yoksun kılmak (TCK 109)	52	52	100
Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı hakaret (TCK 125/3)	101	50	50
Görevi yaptırmamak için direnmek (TCK 265/1)	184	11	6
Cumhurbaşkanına hakaret (TCK 299)	63	10	16
Halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri alenen aşağılamak (TCK 216)	11	10	91
Halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek (TCK 216/1)	52	7	13
İstiklal marşını alenen aşağılamak (TCK 300)	3	3	100

Avukatlara yönelik suçlamalar

Bu izleme döneminde avukatlar da haklarında ifade özgürlüğü kapsamında dava açılan meslek grupları arasında yer aldı. Avukatların yargılandığı davalarda en fazla dikkat çeken suçlamalardan biri, AİHM'nin 27520/07 başvuru numaralı Taner Akçam Kararı'nda öngörülemezlikle itham ederek, Türkiye'nin AİHS'nin 10. maddesini ihlal ettiğine karar verdiği TCK 301'inci madde oldu. Maddede düzenlenen, 'Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ve devletin yargı organlarını alenen aşağılamak' suçlamasıyla toplam 11 avukat yargılandı. Avukatların bu davalardaki oranı yüzde 28.21 olarak kaydedildi. Bu dönemde Diyarbakır Barosu yöneticileri 'Ermeni Soykırımı' anmaları nedeniyle TCK 301'inci madde kapsamında yargılandı.

Bir diğer önemli suçlama ise 'silahlı (terör) örgütüne üye olmak' suçlamasıydı. Bu suçlamayla izleme döneminde 10 avukat yargılandı.

'Terör örgütü propagandası yapmak' suçlamasıyla 9 avukat; 'halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek' suçlamasıyla ise 2 avukat yargı karşısına çıkarıldı. 'Suç işlemeye tahrik' ve 'suç ve suçluyu övmek' suçlamalarıyla açılan davalarda 2'ser avukat yargılandı.

MLSA HABER

Savunma makamı yargılandı

Geçen yıl verdiği ifadelerle 150'den fazla kişinin gözetimine alınmasına ve 200'den fazla kişi hakkında yakalama kararı verilmesine neden olan açık tanık Ümit Akbıyık'ın iddiaları üzerine bu izleme döneminde 10 avukat hakkında dava açıldı. Avukatlar, müvekkilleriyle ilişkileri nedeniyle 'örgüt üyesi olmak' iddiasıyla suçlandı. İddianamelerde, avukatların meslek faaliyetleri, cezaevlerindeki hak ihlalleri hakkında verdikleri demeçler, basın açıklamaları ve Akbıyık'ın beyanları delil olarak sunuldu.

Mahkemelerde avukat-müvekkil ilişkisi çerçevesinde gizliliği yasayla korunan bilgiler soruldu. Bu davalarda, Adalet Bakanlığı izni alınmadan soruşturma ve yargılama yapılması adil yargılama ihlali olarak rapor edildi.

Suçlamalar	Toplam Sanık	Avukat	Oran
Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ve devletin yargı organlarını alenen aşağılamak (TCK 301/1)	39	11	2
Silahlı (terör) örgütüne üye olma (TCK 314/2)	187	10	
Terör örgütü propagandası yapmak (TMK 7/2)	162	9	
Halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek (TCK 216/1)	52	2	
Suç işlemeye Tahrik (TCK 214)	13	2	1
Suç ve suçluyu övmek (TCK 215)	12	2	1
Terörle mücadelede görev almış kamu görevlilerinin hüviyetlerini açıklayanlar veya yayınlayanlar veya bu yolla kişileri hedef göstermek (TMK 6/1)	18	1	
2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa Muhalefet etmek	1,125	1	

Siyasetçilere yönelik suçlamalar

Siyasetçiler bu izleme döneminde de sık sık yargı karşısına çıkarıldı. '2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa muhalefet etmek' iddiasıyla toplamda 28 siyasetçi yargılandı. Bu suçlamanın toplam sanıklar içindeki oranı yüzde 2.49 olarak belirlendi.

'Görevi yaptırmamak için direnmek' suçlamasıyla 21 siyasetçi yargılanırken, bu suçlamanın oransal olarak büyük bir paya sahip olduğu görüldü. Siyasetçilerin tüm sanıklar içindeki oranı yüzde 11.41 oldu.

'Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ve devletin yargı organlarını alenen aşağılamak' suçlamasından 11, 'silahlı (terör) örgütüne üye olmak' suçlamasından 15, 'kamu görevlisine karşı görevinden dolayı hakaret' suçlamasından 10 siyasetçi yargılandı.

'Sansür yasası', 'siyasal veya askerî casusluk' ve 'hakaret' gibi suçlamalarla yargılanan siyasetçi sayısı ise birer kişi oldu.

MLSA HABER

14 Yıllık dava 13 gün içinde karara bağlandı

DEM Parti'den Hakkâri Belediye Başkanı seçilen Mehmet Sıddık Akış'ın yerine kayyım atanmasına gerekçe yapılan, 15 kişinin yargılandığı dava, 14 yılın sonunda alenacele karara bağlandı.

Hakkâri'de 2010 yılında açılan soruşturma kapsamında başlayan ve "KCK davası" olarak bilinen davanın karar duruşması, Hakkâri 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde, 5 Haziran 2024'te görüldü. Yaklaşık 14 yıldır süren davada, sanıklara savcının sunduğu esas hakkındaki görüşe karşı savunmalarını yapabilmeleri için sadece 13 gün süre verilmişti. Sanıklar, 10 yıldan fazla hapis cezası gerektiren suçlamalara ilişkin esas hakkındaki son savunmalarını iki haftadan az bir sürede hazırlamak zorunda kaldı.

Karar duruşmasında mahkeme heyeti, Mehmet Sıddık Akış'ın 'örgüt yöneticisi olmak' suçlamasıyla 19 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırılmasına karar verdi. "Mevcut delil durumu" ve "kuvvetli suç şüphesinin varlığı" gerekçe gösterilerek Akış hükmen tutuklandı. Gazeteci Hamdiye Çiftçi Öksüz ve 2 kişi, 'örgüt üyesi olmak' suçlamasıyla 6 yıl 3 ay, 6 kişi ise aynı suçlamayla 8 yıl 9 ay hapis cezasına mahkûm edildi. Gazeteci Öksüz ve diğer sanıklar hakkında, kararların kesinleşmesine kadar yurtdışına çıkış yasağı getirildi.

Suçlamalar	sanık	Siyasetçi	Oran
2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa Muhalefet etmek	1,125	28	2
Görevi yaptırmamak için direnmek (TCK 265/1)	184	21	11
Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ve devletin yargı organlarını alenen aşağılamak (TCK 301/1)	39	11	28
Silahlı (terör) örgütüne üye olma (TCK 314/2)	187	15	8
Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı hakaret (TCK 125/3)	101	10	10
Devletin askerî veya emniyet teşkilatını alenen aşağılamak (TCK 301/2)	11	2	18
Silahlı (Terör) örgütü kurmak/yönetmek (TCK 314/1)	63	1	2
Sansür yasası (TCK 217-a)	40	1	3
Siyasal veya askerî casusluk suçu (TCK 328)	7	1	14
Hakaret (TCK 125/1)	53	1	2

Sanatçı, yazar ve akademisyenlerin karşılaştığı suçlamalar

Bu yıl yazar, yönetmen/belgeselci, sanatçı, akademisyen ve doktorlara da çeşitli suçlamalar yöneltildi. ‘Terör örgütü propagandası yapmak’ suçlamasıyla 2 yönetmen/belgeselci, 2 sanatçı ve 2 akademisyen ve 1 doktor yargılandı. ‘Silahlı (terör) örgütüne üye olmak’ suçlamasıyla 1 yönetmen/belgeselci ve 1 sanatçı hakim karşısına çıktı. ‘Cumhurbaşkanına hakaret’ suçlamasıyla 4 sanatçı, ‘hakaret’ suçlamasıyla 1 sanatçı yargılandı. ‘Kişilik haklarının ihlali’ suçlamasıyla 1 akademisyen, ‘sansür yasası’ suçlamasıyla 1 doktor, ‘Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ve Devletin yargı organlarını alenen aşağılamak’ suçlamasıyla 1 yazar dava edildi. ‘Halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek’, ‘suç işlemeye tahrik’ ve ‘suç ve suçluyu övmek’ suçlamalarıyla 1’er sanatçı yargı karşısına çıkarıldı.

Suçlamalar	Yazar	Yönetmen Belgeselci	Sanatçı	Akademisyen	Doktor
Terör örgütü propagandası yapmak (TMK 7/2)	2	2	2	-	-
Silahlı (terör) örgütüne üye olma (TCK 314/2)	1	1	-	-	-
2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa Muhalefet etmek	-	-	-	-	2
Cumhurbaşkanına hakaret (TCK 299)	-	-	4	-	-
Hakaret (TCK 125/1)	-	-	1	-	-
Kişilik haklarının ihlali	-	-	-	-	1
Sansür yasası (TCK 217-a)	-	-	-	-	1
Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ve Devletin yargı organlarını alenen aşağılamak (TCK 301/1)	1	-	-	-	-
Halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek (TCK 216/1)	-	-	1	-	-
Suç İşlemeye Tahrik (TCK 214)	-	-	-	1	-
Suç ve suçluyu övmek (TCK 215)	-	-	-	1	-

Belgeselci Sibel Tekin yeniden hakim karşısında

Belgeselci Sibel Tekin, ‘Karanlıkta Başlayan Hayat’ belgeseli için çektiği görüntüler nedeniyle yargılandığı ve beraat ettiği davanın ardından, dokuz yıl önce takip ettiği haber nedeniyle yeniden yargılanmaya başladı.

Sibel Tekin’in ‘örgüt üyeliği’ iddiasıyla yargılandığı davanın altıncı duruşması, 5 Mart 2024 tarihinde Ankara 26. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görüldü. Bu duruşmada Tekin, söz konusu suçlamadan beraat etti. Ancak, Tekin’in dokuz yıl önce takip ettiği bir başka haberle ilgili yargılandığı dava, bu izleme döneminde istinaftan döndü. Ankara 2. Ağır Ceza

Mahkemesi’nde yeniden başlayan davanın iddianamesinde, Tekin’in Devrimci Parti üyelerinin Kasım 2015’te G20 zirvesini protesto etmek amacıyla NTV Ankara Temsilciliği önünde gerçekleştirdiği eylemi takip ettiği belirtildi. Mahkemeye gönderilen bilirkişi raporunda, Tekin’in söz konusu protesto sırasında iddianamede savunulduğu gibi bina içine girmediği, Tekin’in fotoğrafının binaya giren Devrimci Parti üyelerinden birinin fotoğrafıyla karşılaştırıldığı belirtildi. Tekin ve 10 kişi bu davada ‘örgüt propagandası yapmak’ ve ‘iş ve çalışma hürriyetinin ihlali’ suçlamalarıyla yargılanıyor.

İDDİANAMELERDE YER ALAN DELİLLER

Haberler ve sosyal medya paylaşımları davalarda en sık gösterilen deliller oldu

Terörle ilişkili suçlamalarda delil olarak sunulan unsurlar daha da çeşitleniyor. Bu tür davalarda, haberler, fotoğraflar ve yazılar gibi delillerin yanı sıra, kolluk fezlekesi, polis raporları, kriminal raporları, MASAK raporları, gizli veya açık tanık beyanları gibi unsurlar da sıkça delil olarak kullanıldı.

Gazetecilere yönelik açılan ifade ve basın özgürlüğü davalarında en sık delil olarak gösterilen unsurlar arasında haberler, sosyal medya paylaşımları, TV konuşmaları veya programları, çektikleri fotoğraflar yer aldı. Örneğin, bu davalarda 107 kez haberler ve köşe yazıları delil olarak sunulurken, sosyal medya paylaşımları 86 kez, TV konuşmaları ve programları 8 kez ve çektikleri fotoğraflar 4 kez delil olarak gösterildi.

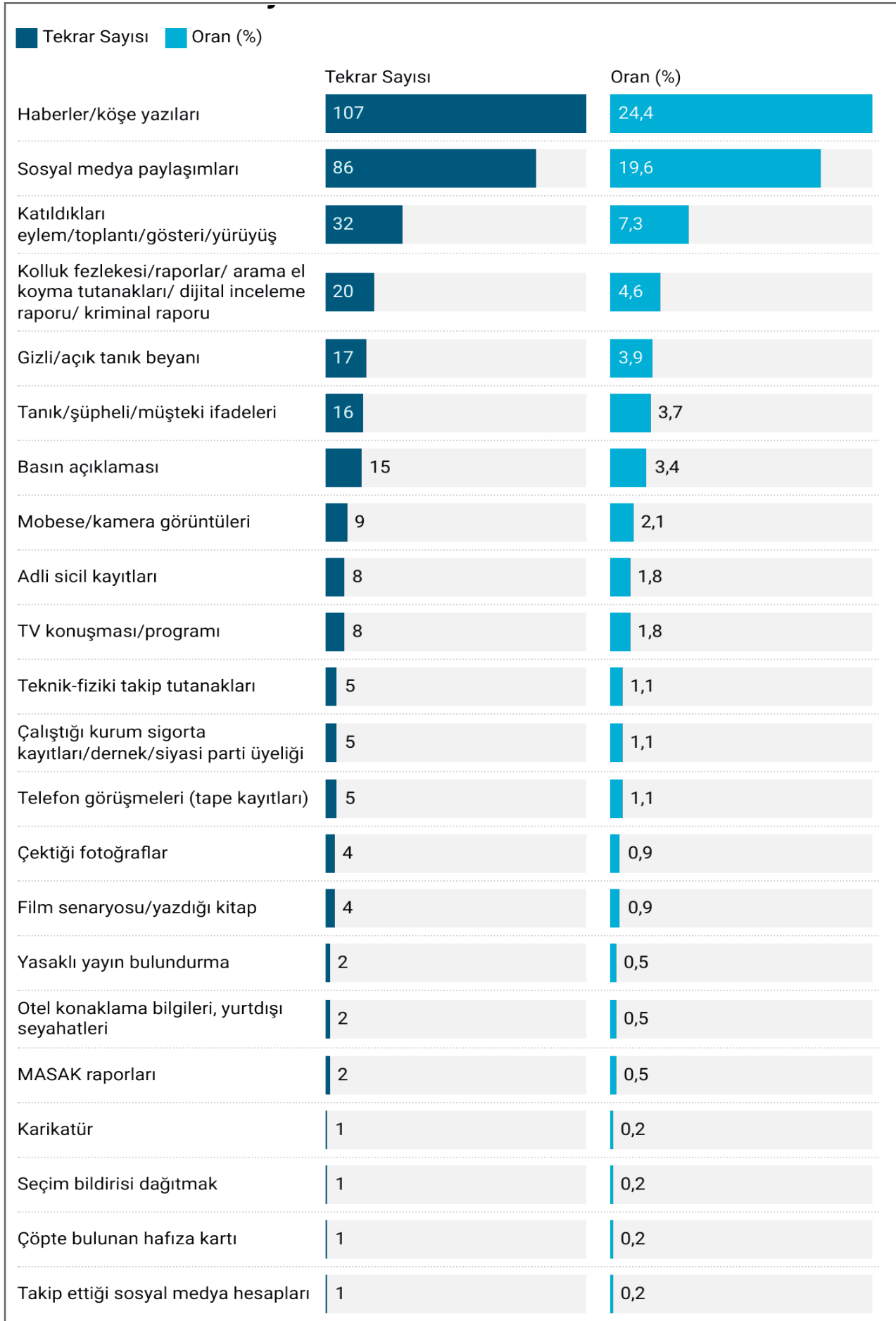
Bunların yanı sıra, gazetecilerin çalıştıkları kurumlara ait Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) prim ödemeleri, otel ve seyahat kayıtları gibi belgeler de delil olarak sunuldu. Ayrıca, gazetecilerin takip ettikleri sosyal medya hesapları, aleyhlerine delil olarak kullanıldı.

Özellikle aktivist, öğrenci veya siyasetçilerin yargılandığı, '2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek', 'polise direnmek', 'görevi yaptırmamak' gibi çeşitli suçlamalardan görülen

davalarda, kolluk fezlekesi, polis raporları ve kriminal raporlar daha sık delil olarak kullanılıyor. Bu tür davalarda kolluk fezlekesi, arama ve el koyma tutanakları, dijital inceleme raporları ve kriminal raporları toplamda 20 kez delil olarak sunuldu.

Terörle ilişkili suçlamalarda ise delil olarak sunulan unsurlar daha da çeşitleniyor. Bu tür davalarda, haberler, fotoğraflar ve yazılar gibi delillerin yanı sıra, kolluk fezlekesi, polis raporları, kriminal raporları, MASAK raporları, gizli veya açık tanık beyanları gibi unsurlar da sıkça delil olarak kullanıldı. Gizli ve açık tanık beyanları 17 kez, tanık, şüpheli veya müşteki ifadeleri ise 16 kez bu davalarda delil olarak sunuldu.

Bir dava ise çöpte bulunan hafıza kartından haber için çekilen fotoğrafların çıkması üzerine bir gazeteci hakkında 'örgüt üyeliği' ile 'örgüt propagandası' iddiasıyla Ankara 15. Ağır Ceza Mahkemesi'nde dava açıldı.

TUTUKLU GAZETECİLER:

Bir cezalandırma pratiği

İzleme döneminde gazeteciler, 'terör örgütüne üye olmak', 'terör propagandası yapmak', 'terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek' veya 'sansür yasası' olarak bilinen 'halkı yanıltıcı bilgiyi yaymak' gibi suçlamalar kapsamında itham edilerek tutuklu olarak yargılandı. Bazı gazeteciler hâlâ tutuklu bulunurken, tüm gazetecilerin tutukluluk süreleri 5 günden 9 yıl 3 aya kadar değişti.

Bu izleme döneminin başladığı 1 Eylül 2023'te Türkiye'de 30 gazeteci ve medya çalışanı, gazetecilik faaliyetleri nedeniyle tutuklu veya hükümlü olarak cezaevinde bulunuyordu. Bu rapor hazırlanana kadar hükümlüler dahil toplamda 43 gazeteci farklı iddialarla cezaevlerinde demir parmaklıklar ardında tutuldu. Tutuklananların bir kısmı bu dönemde tahliye oldu. Bu raporun hazırlandığı Ekim ayında, toplamda 21 gazeteci hâlen tutuklu veya hükümlü olarak cezaevlerinde tutuluyordu.

Kürt medyası üzerindeki tutuklama baskısı sürüyor

Bu izleme döneminde tutuklama tedbiri yine gazetecilere yönelik yine bir cezalandırma yöntemi olarak kullanıldı.

Fırat Can Arslan, Diyarbakır'da 16 gazetecinin iddianamesini hazırlayan savcı ve yargılamayı yapan heyette yer alan eşinin başka bir şehre tayin edildiği HSK kararnamesini sosyal medya hesabından paylaştığı gerekçesiyle, 'terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek' suçlamasıyla 25 Temmuz 2023'te tutuklandı.

Arslan, söz konusu yasanın yürürlüğe girdiği 1991 tarihinden itibaren bu madde kapsamında tutuklanan ilk gazeteci oldu. Sincan 1 No'lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda 100 gün boyunca tek kişilik hücrede tutulan Arslan hakkında açılan davanın, Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde, 31 Ekim 2023 tarihinde görülen ilk celsesinde beraat kararıyla birlikte tahliye edildi.

Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yürüttüğü bir soruşturma kapsamında gözaltına alınan Abdurrahman Gök, 'örgüt üyesi olmak' ve 'örgüt propagandası yapmak' iddialarıyla 27 Nisan 2023 tarihinde tu-

tuklandı. Gök, yargılandığı davanın Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde, 05 Aralık 2023 tarihinde görülen ikinci duruşmasında tahliye edildi. Gök, Diyarbakır 1. No'lu Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu'nda toplamda 225 gün tutuldu.

Abdurrahman Gök'le birlikte 27 Nisan 2023 tarihinde tutuklanan gazeteci Mehmet Şah Oruç hakkında ise 'örgüt üyesi olmak' iddiasıyla dava açıldı. Bitlis 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde, 31 Ekim 2023 tarihinde görülen duruşmada Oruç'un, adli kontrol şartıyla tahliyesine karar verildi. Oruç, toplamda 189 gün Diyarbakır T Tipi Cezaevi'nde tutuldu.

Özgürlükçü Demokrasi Gazetesi çalışanı Hamdullah Bayram'ın 156 gün tutuklu olduğu davada bu adli yolda tahliye kararı çıktı. Bayram, 23 Ekim 2023 tarihinde Urfa 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada tahliye edildi. Bayram, 'silahlı (terör) örgütüne üye olmak' suçlamasıyla 20 Mayıs 2023'te tutuklanmış ve Sincan 2 No'lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda konulmuştu.

Bu izleme döneminin başladığı gün, 78'liler Girişimi Sözcüsü Celalettin Can, Özgür Gündem Gazetesi ile dayanışma amacıyla bir günlük yayın yönetmenliği yapması nedeniyle aldığı 1 yıl 3 ay hapis cezasını infaz etmek için cezaevine girdi. Can, 19 Aralık 2023 günü tutulduğu Silivri Cezaevi'nden tahliye edildi.

Gazeteci Murat Verim, hakkında verilen hapis cezasının onanmasının ardından 15 Eylül 2024 tarihinde tutuklanarak Midyat Cezaevi'ne gönderildi. Verim, Midyat Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan dava kapsamında 16 ay cezaevinde tutulduktan sonra, 5 Nisan 2024'te tahliye edilmişti.

İstanbul merkezli operasyonda gözaltına alınan Mezopotamya Ajansı muhabiri Esra Solin Dal ve Mehmet Aslan ile serbest gazeteci Erdoğan Alayumat 27 Nisan 2024 tarihinde tutuklandı. Üç gazeteci 24 gün sonra tahliye edildi.

İzmir'de 13 Şubat'ta ev baskınında "örgüt üyeliği" iddiasıyla gözaltına alınan ve "ev hapsi"yle serbest bırakılan gazeteciler Melike Aydın, Delal Akyüz ve Tolga Güney bu rapor hazırlanırken hala ev hapsinde bulunuyordu.

İktidar dışı medya tutuklanma baskısıyla karşı karşıya

Ana akım medya dışında kurulan yeni medya mecralarında çalışan gazeteciler de bu adli yılda bir cezalandırma pratiği olarak uygulanan tutuklamalarla karşılaştı.

TELE1 Genel Yayın Yönetmeni Merdan Yanardağ, televizyon programında, PKK lideri Abdullah Öcalan ile ilgili sözleri nedeniyle, 'terör örgütü propagandası yapmak' ve 'suç ve suçluyu övmek' iddialarıyla 27 Haziran 2023'te tutuklandı. Marmara Ceza İnfaz Kurumları'nda 101 gün boyunca tutuklu kalan Yanardağ, 10 Ekim 2023'te İstanbul 30. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davanın ilk duruşmasında 2 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı ve tahliye edildi.

Gazeteci Barış Pehlivan, Libya'da hayatını kaybeden bir Milli İstihbarat Teşkilatı (MIT) görevlisinin cenaze töreniyle ilgili haberlere ilişkin olarak hakkında 'MIT Kanunu'na muhalefet' iddiasıyla 2020 yılında açılan ve 3 yıl 9 ay hapis cezası verilen dava kapsamında, 16 Ağustos 2023'te tutuklandı. Silivri Cezaevi'nde 3 ay boyunca tutulan Pehlivan, 16 Kasım 2023'te tahliye edildi.

Gazeteci Furkan Karabay, Sarallar grubundan Barış Saral'ın yargılandığı davanın tutanağını Gerçek Gündem haber sitesinde haberleştirdiği gerekçesiyle, 'terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek' ve 'kamu görevlisine hakaret' suçlamalarıyla 29 Aralık 2023'te tutuklandı. Haberdeki tutanakta bir savcının isminin geçmesi suçlamanın gerekçesi yapıldı. Silivri Cezaevi'nde 11 gün boyunca tutuklu kalan Karabay, 8 Ocak 2024'te avukatlarının itirazı sonucu tahliye edildi. Karabay hakkında bu gerekçeyle açılan dava İstanbul 24. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam ediyor.

Gazeteci Tolga Şardan ise yazarı olduğu T24 sitesinde 'MIT'in Cumhurbaşkanlığı'na sunduğu 'yargı raporu'nda neler var?' başlıklı yazısı nedeniyle basın ve meslek örgütlerinin 'sansür yasası' olarak tanımladığı 'halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yaymak' suçlamasının yanı sıra 'devletin yargı organlarını alenen aşağılamak' iddialarıyla 1 Kasım 2023'te tutuklandı.

Silivri Cezaevi'nde 5 gün boyunca tutulan Şardan, 6 Kasım 2023'te tahliye edildi. Şardan hakkında bu ge-

rekçeyle açılan dava İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam ediyor. Gazeteci Lütfiye Burcu Kara, İzmir'de Mücadele Birliği gazetesine yapılan polis baskınında gözaltına alınarak 28 Eylül'de tutuklandı. Kara'ya haber yapmak için gittiği basın açıklamaları, yaptığı röportajlar ile gazetenin temsilciliğine neden gidip geldiği soruldu.

Gazeteci Ahmet Ayva ise 28 Ocak 2024 tarihinde tutuklandı. Ayva hakkında 2018'de 'cumhurbaşkanına hakaret' iddiasıyla soruşturma açıldı. Soruşturma, dava aşamasında 'terör örgütü propagandası' suçlamasına çevrildi. Ayva, söz konusu davada hakkında verilen 3,5 yıl hapis cezasının onanması üzerine tutuklandı.

A3 Haber Genel Yayın Yönetmeni Süleyman Gençel, 2 Şubat 2024 tarihinde İzmir'deki evinde gözaltına alındıktan sonra tutuklanarak cezaevine gönderildi. Gençel'in gözaltına alınma gerekçesinin eski AKP'li Milletvekili Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörü Nükhet Hotar'ın açtığı davada aldığı 1 yıl 2 ay cezanın Yargıtay tarafından onanması gerekçe gösterildi.

Halen 21 gazeteci cezaevlerinde tutuluyor

Şu anda halen cezaevinde olan gazeteciler şunlar: Serbest gazeteci Ahmet Ayva; Sabah Ege-

Gazetesi Ahmet Uzan; Zaman gazetesi köşe yazarı Ali Ünal; Azadiya Welat gazetesi dağıtımcısı Baran Karadağ; Eylül dergisi editörü Erdal Süsem; Odak dergisi sahibi ve yazı işleri müdürü Erol Zavar; Bugün gazetesi köşe yazarı Gültekin Avcı; Atılım gazetesi sorumlu yazı işleri müdürü Hatice Duman; Samanyolu TV yayın grubu başkanı Hidayet Karaca; Azadiya Welat gazetesi sorumlu yazı işleri müdürü İsmail Çoban; Mücadele Birliği gazetesi muhabiri Lütfiye Burcu Kara; Radyo Dünya genel yayın yönetmeni Kenan Karavil; Taraf gazetesi muhabiri Mehmet Baransu; gazeteci-yazar Mehmet Gündem; Nokta dergisi sorumlu yazı işleri müdürü Murat Çapan; Ekmek ve Adalet dergisi Ankara Temsilcisi Mustafa Gök; kapatılan Dicle Haber Ajansı muhabiri Murat Verim; Samanyolu Haber TV yayın yönetmeni Osman Çalık; Cihan Haber Ajansı Antalya bölge editörü Recai Morkoç; A3 Haber Yayın Yönetmeni Süleyman Gençel; Bugün gazetesi ekonomi editörü fer Özcan; DİHA muhabiri Ziya Ataman.

Ana akım medya dışında kurulan yeni medya mecralarında çalışan gazeteciler de bu adli yılda bir cezalandırma pratiği olarak uygulanan tutuklamalarla karşılaştı.

MLSA HABER

Gözaltında işkence ve adil yargılama ihlalleri raporlandı

Mezopotamya Ajansı editörü Sedat Yılmaz ve Dicle Fırat Gazeteciler Derneği (DFG) Eş Başkanı Dicle Müftüoğlu'nun gözaltında gördükleri işkence, uzun süren tutuklulukları, avukatlarla görüşme kısıtlamaları ve savunma haklarının engellenmesi, yargılamaların tarafsız ve adil bir şekilde yürütülmediğini gösterdi.

Yılmaz ve Müftüoğlu, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın başlattığı soruşturma kapsamında 29 Nisan 2023'te Diyarbakır'da gözaltına alındı. Yılmaz ve Müftüoğlu'nun evlerinde yapılan aramalarda gazetecilik mesleğinde kullandıkları bilgisayar ve cep telefonu gibi çeşitli dijital materyaller ve kiplara "suç delili" olarak el konuldu.

Gazeteciler önce Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü'ne, oradan da kelepçeli olarak 15 saat süren bir otobüs yolculuğuyla Ankara'ya götürüldü. Yılmaz, Diyarbakır'da kelepçeli şekilde otobüse bindirilirken, Ankara Terörle Mücadele Şubesi'nde görevli bir polisin kendisine şiddet uyguladığını ve bu nedenle iştme kaybı yaşadığını belirtti. Ayrıca, uzun süre kelepçeli kalması nedeniyle boyun ve kol ağrıları çektiğini ifade etti. Yılmaz, terörle mücadele şubesinde avukatı olmadan polisler tarafından "sohbet amacıyla" mülakat odasına alındığını ve itirafçı olması için baskı yapıldığını, karşı çıktığı için hakaretlere maruz kaldığını belirtti. Gazetecilerin avukatlarıyla görüşmeleri 24 saat engellendi

ve dosyalarına getirilen kısıtlama kararı nedeniyle avukatlarına bilgi ve belge verilmedi. Bu durum, avukatların itiraz etme hakkını da sınırladı. 3 Mayıs Dünya Basın Özgürlüğü Günü'nde tutuklanan Yılmaz Sincan 2 No'lu F Tipi Cezaevi'ne, Müftüoğlu ise Sincan Kadın Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

İki gazeteciye, 'silahlı terör örgütüne üye olmak' ve 'örgüt kurmak ve yönetmek' suçlamalarıyla ayrı ayrı dava açıldı. İddianamelerde suç delilleri olarak HTS kayıtları, MASAK raporları, yurtdışına giriş-çıkış kayıtları, otel konaklama bilgileri, tanık ifadeleri ve açık kaynak araştırma tutanakları gösterildi. Gazetecilerin meslektaşlarıyla telefon görüşmeleri, meslektaşları, aileleri veya arkadaşlarının banka hesaplarına havale yöntemiyle gönderdikleri paralar, KHK ile kapatılan DİHA ile Mezopotamya Ajansı'nda sigorta kayıtlarının bulunması da suç isnadı olarak yöneltildi. Yılmaz, 230 gün tutuklu kaldıktan sonra 14 Aralık 2023'te tahliye edildi ve 29 Şubat 2024'teki duruşmada beraat etti.

Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 7 Kasım 2023'teki ilk celsede, mahkeme heyeti, Müftüoğlu'nun avukatları daha iddianameye karşı savunmalarını yaparken tutukluluk yönünde karar yazdırmaya çalıştı. Müftüoğlu ise 306 gün tutuklu kaldıktan sonra, davanın üçüncü celsesinin görüldüğü 29 Şubat 2024 tarihinde tahliye edildi. Müftüoğlu 24 Ekim 2024'de bu davada beraat etti.

2023- 2024 İzleme döneminde tutuklanan gazeteciler

(Listeye bu dönemde tutuklanan ve tahliye edilenler de dahil edilmiştir)

Sayı	İsim	Görev Yayın	Tutuklanma Tarihi	Tahliye Tarihi	Durumu
1	Abdurrahman Gök	Editör, Mezopotamya Haber Ajansı	27.Nis.23	5.Ara.23	Yargılanıyor
2	Ahmet Ayva	Serbest gazeteci	26.Oca.24		Hükümlü
3	Ali Çolak	Editör, Zaman gazetesi	9.Tem.24	25.Tem.24	Yargılanıyor
4	Ali Ünal	Köşe yazarı, Zaman gazetesi	16.Ağu.16		Hükümlü
5	Ahmet Uzan	Sabah Egeli gazetesi Haber Müdürü	24.Kas.16		Hükümlü
6	Barış Pehlivan	Yazar, Cumhuriyet Gazetesi - Halk TV	16.Ağu.23	16.Kas.23	İnfazı tamamlandı
7	Baran Karadağ	Azadiya Welat gazetesi dağıtımcısı	2.Haz.11		Hükümlü
8	Celalettin Can	78'liler Girişimi Sözcüsü	31.Ağu.23	19.Ara.23	İnfazı tamamlandı
9	Dicle Müftüoğlu	Eş Başkan, Dicle Fırat Gazeteciler Derneği	3.May.23	29.Şub.24	Yargılanıyor
10	Erdal Süsem	Editör, Eylül dergisi	1.Şub.10		Hükümlü
11	Erdoğan Alayumat	Serbest gazeteci	27.Nis.24	21.May.24	Yargılanıyor
12	Esra Solin Dal	Mezopotamya Ajansı muhabiri	27.Nis.24	21.May.24	Yargılanıyor
13	Erol Zavar	Dergi sahibi ve yazı işleri müdürü, Odak dergisi	20.Oca.07		Hükümlü
14	Furkan Karabay	Muhabir, Gerçek Gündem	29.Ara.23	8.Oca.24	Yargılanıyor
15	Fırat Can Arslan	Muhabir, Mezopotamya Haber Ajansı	25.Tem.23	31.Eki.23	Beraat
16	Gültekin Avcı	Köşe yazarı, Bugün gazetesi	26.Ağu.16		Tutuklu yargılanıyor
17	Hamdullah Bayram	Çalışan, Yeni Yaşam gazetesi	20.Mar.23	23.Eki.23	Yargılanıyor
18	Hatice Duman	Sorumlu Yazı İşleri Müdürü, Atılım gazetesi	1.Nis.03		Yeniden yargılaması yapılıyor
19	Hidayet Karaca	Yayın Grubu Başkanı, Samanyolu TV	19.Ara.14		Tutuklu yargılanıyor
20	İsmail Çoban	Azadiya Welat Sorumlu Yazı İşleri Müdürü	5.Mar.18		Hükümlü

21	Kenan Karavil	Genel Yayın Yönetmeni, Radyo Dünya	11.Ara.09		Hükümlü
22	Lütfiye Burcu Kara	Mücadele Birliği gazetesi muhabiri	29.Eyl.24		Tutuklu
23	Mehmet Aslan	Mezopotamya Haber Ajansı Muhabiri	27.Nis.24	21.May.24	Yargılanıyor
24	Mehmet Baransu	Muhabir, Taraf gazetesi	2.Mar.15		Hükümlü
25	Mehmet Gündem	Gazeteci - yazar	3.Ağu.22		Tutuklu yargılanıyor
26	Mehmet Kamyş	Genel Yayın Yönetmeni Yardımcısı, Zaman gazetesi	3.Kas.23	25.Tem.24	Yargılanıyor
27	Mehmet Şah Oruç	Muhabir, Mezopotamya Haber Ajansı	27.Nis.23	31.Eki.23	Yargılanıyor
28	Merdan Yanardağ	Genel Yayın Yönetmeni, Tele1 TV	27.Haz.23	10.Eki.23	İnfazı tamamlandı
29	Murat Verim	Muhabir, DİHA	23.Oca.23	5.Nis.24	Tutuklu yargılanıyor
30	Murat Çapan	Sorumlu Yazı İşleri Müdürü, Nokta dergisi	27.May.17		Tutuklu yargılanıyor
31	Mustafa Gök	Ankara Temsilcisi, Ekmeke ve Adalet dergisi	1.Şub.04		Tutuklu yargılanıyor
32	Nadiye Gürbüz	Editör, Etkin Haber Ajansı	4.May.23	12.Eki.24	Beraat
33	Osman Çalık	Yayın Yönetmeni, Samanyolu Haber TV	5.Tem.19		Tutuklu yargılanıyor
34	Recai Morkoç	Antalya Bölge Editörü, Cihan Haber Ajansı	11.Oca.22		Hükümlü
35	Sedat Yılmaz	Editör, Mezopotamya Haber Ajansı	3.May.23	14.Ara.23	Beraat
36	Sertan Önal	Muhabir, Halkın Günlüğü	26.Şub.18	Haz.24	Tutuklu yargılanıyor
38	Süleyman Gençel	A3 Haber Müdürü	2.Şub.24		Hükümlü
39	Tolga Şardan	Gazeteci - yazar, T24	1.Kas.23	6.Kas.23	Yargılanıyor
40	Zafer Özcan	Ekonomi Editörü, Bugün gazetesi	7.Mar.19		Hükümlü
42	Ziya Ataman	Muhabir, DİHA	11.Nis.16		Tutuklu yargılanıyor
42	İbrahim Karakaş	Çalışan, Yeni Yaşam gazetesi	6.Kas.20	29.Şub.24	İnfazı tamamlandı
43	İsmail Çoban	Sorumlu Yazı İşleri Müdürü, Azadiya Welat gazetesi	3.May.18		Tutuklu yargılanıyor

Sonuçlanan davalar: 233 yıl 4 ay 14 gün

	Verilen Karar	Dava Sayısı	Sanık Sayısı	Toplam Ceza Miktarı
1	Beraat	72	366	-
2	Hapis cezası	29	77	233 yıl 4 ay 14
3	Adli para cezası	5	5	88.000 TL
4	Tazminat	2	2	37.500 TL
5	Yargılama durduruldu	2	1	-
6	Davanın düşürülmesine karar verildi	4	9	-

Bu adli yılda izlenen 281 davanın 108'inde mahkemeler kararını açıkladı. Bu davaların 74'ünde toplam 369 sanık hakkında suçsuz olduklarına hükmedilerek beraat kararı verildi. İzlenen 28 davada ise yargılanan kişiler hapis cezasına çarptırıldı. Bu davalarda 76 kişi toplamda 233 yıl 4 ay 14 gün hapis cezası aldı. Ayrıca, 5 davada 5 sanığa toplam 88.000 TL adli para cezası verildi. 'Kişilik haklarını ihlal' iddiasıyla asliye hukuk mahkemelelerinde açılan tazminat taleplerinin yer aldığı 2 davada, sanıkların 37.500 TL tazminat ödemesi kararlaştırıldı.

Öte yandan, 2 davada sanıkların milletvekili seçilerek 'dokunulmazlık' kazanması üzerine yargılama durduruldu. Bir davada sanık hakkında yargılama süreci sonlandırıldı. Mahkemeler 4 davanın düşürülmesine, 9 davanın reddedilmesine karar verdi.

Sanıklar hakkında beraat kararı verilen davalar

Dava nedeni	Dava konusu	Sanık sayısı	Mahkeme adı
Gazetecilik	Ruşen Takva'nın Gaziantep MHP İl başkanı hakkındaki sosyal medya paylaşımı- Sansür yasası (TCK 217-a)	1	HAKKARİ 1. AĞIR ASLİYE MAHKEMESİ
Sanat faaliyeti	Tutuklu avukat Selçuk Kozağaçlı'nın 'Mahalle' filminin senaryosunu yazdığı gerekçesiyle yargılandığı dava- Örgüt propagandası (TMK 7/2)	1	ANKARA 29. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
Barışçıl gösteri / kayyım protestosu	52 Boğaziçi Üniversitesi öğrencisi- Boğaziçi 'kayyım rektör' protestosu -2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek/ kişiyi hürriyetinden yoksun kılma (TCK 109)	52	İSTANBUL 49. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Eylül Deniz Yaşar hakkında haber takibi yaptığı gerekçesiyle açılan dava - Örgüt propagandası (TMK 7/2)	1	ANKARA 4. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
Barışçıl gösteri / kayyım protestosu	ODTÜ'lü 13 öğrenci Boğaziçi 'kayyım rektör' protestosu - 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek	13	ANKARA 74. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Aktivist / hak savunucusu açıklaması	Kadın Hakları aktivisti Didar Gül hakkında İçişleri Bakanı Süleyman Soylu hakkındaki açıklaması nedeniyle açılan dava - Hakaret (TCK 125/1)	1	İZMİR 27. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Fırat Can Aslan hakkında HSK kararnamesini paylaştığı iddiasıyla açılan dava - Terörle mücadele görev almış kişileri hedef göstermek (TMK 6/1)	1	DİYARBAKIR 4. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Rabia Çetin hakkında, 'Deniz Poyraz Davası' için açılan Twitter hesabından yapılan paylaşımı RT'lediği için açılan dava - Terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek (TMK 6/1), kamu görevlisine hakaret (TCK 125/3)	1	İSTANBUL 23. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Semra Çelebi hakkında LGBTİ+ Onur Yürüyüşü ile ilgili paylaşımı nedeniyle açılan dava - Devletin egemenlik alametlerini alenen aşağılamak (TCK 300)	1	İSTANBUL ANADOLU 10. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Merdan Yanardağ hakkında, 'Faşizm ve İslamcı Faşizm' başlıklı seri köşe yazıları nedeniyle açılan dava - Cumhurbaşkanı'na hakaret (TCK 299)	1	İSTANBUL 2. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Aktivist / hak savunucusu açıklaması	Akademisyen Hifzullah Kutum hakkında 'Kürdistan' içerikli paylaşım yaptığı için açılan dava - Örgüt propagandası (TMK 7/2)	1	ELAZIĞ 2. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	İsmail Arı hakkında, 'Deniz manzaralı araziye Varank'ın 'kuzeni' kaptı' başlıklı haberi nedeniyle açılan dava - Kamu görevlisine hakaret (TCK 125/3)	1	İSTANBUL 2. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Ahmet Kanbal hakkında kayıp seçim sandığına ilişkin sosyal medya paylaşımı nedeniyle açılan dava - Sansür yasası (TCK 217-a)	1	MARDİN 1. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Hasan Sivri'nin depremin ardından Antakya'da çektiği fotoğrafa açılan dava - Sansür yasası (TCK 217-a)	1	ANKARA 33. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ

Dava nedeni	Dava konusu	Sanık sayısı	Mahkeme adı
Barışçıl gösteri- kayyım protestosu	Emek ve Demokrasi Güçleri'nin Boğaziçi Üniversitesi protestosu nedeniyle açılan dava – 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek	16	BURSA 8. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Bakan Mustafa Varank'ın şikâyetiyle Mustafa Büyüksipahi ve Mustafa Birol Güger hakkında açılan dava - Kamu görevlisine hakaret (TCK 125/3)	2	İSTANBUL 2. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Gezi davası hâkimlerinden Murat Bircan'ın şikâyetiyle İsmail Saymaz hakkında açılan dava - Kamu görevlisine karşı hakaret (TCK 125/3), terörle mücadelede görev almış kamu görevlisini hedef göstermek (TMK 6/1)	1	İSTANBUL 24. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Tuğgeneral Subutay Adaş'ın şikâyetiyle Sibel Hürtaş hakkında açılan dava - Kamu görevlisine hakaret (TCK 125/3)	1	ANKARA 19. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Nurcan Baysal hakkında Cizre'deki özel harekât polisleriyle ilgili yazısı nedeniyle Emniyet Genel Müdürlüğü şikâyetiyle açılan dava - TCK 301	1	İSTANBUL 54. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Aktivist/hak savunucusu açıklaması	Diyarbakır Barosu Başkanı ve 2018-2020 yıllarında baro yönetim kurulu üyesi olan 10 avukat hakkında Ermeni Soykırımı anması nedeniyle açılan dava - TCK 301	10	DIYARBAKIR 9. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
Aktivist/hak savunucusu açıklaması	İklim ve Enerji uzmanı Önder Algedik'in deprem paylaşımı nedeniyle açılan dava - Sansür yasası (TCK 217-a)	1	ANKARA 24. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Nadiye Gürbüz hakkında ETHA haber ajansında çıkan haberler nedeniyle açılan dava - Silahlı (terör) örgütüne üye olma (TCK 314/2), örgüt propagandası (TMK 7/2)	1	İSTANBUL 25. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Yağmur Kaya hakkında İHD Eş Genel Başkanı Eren Keskin ile yaptığı söyleşi sonrası Jandarma Genel Komutan Yardımcısı Korgeneral Musa Çitil'in şikâyetiyle açılan dava - Kamu görevlisini hedef göstermek (TCK 125/3)	1	AYDIN 2. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Sedat Yılmaz hakkında Mezopotamya Haber Ajansı'nda yayımlanan haberler ve gazetecilik faaliyetleri nedeniyle açılan dava - Silahlı (terör) örgütü kurmak/yönetmek (TCK 314/1), silahlı (terör) örgütüne üye olmak (TCK 314/2)	1	DIYARBAKIR 4. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
Barışçıl gösteri- LGBT+/Onur Eylemi	'3. Eskişehir Onur Yürüyüşü'ne katıldılan 18 kişi hakkında açılan dava – 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek	18	ESKİŞEHİR 4. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Barışçıl gösteri	İstanbul'da 2021 yılındaki 1 Mayıs İşçi ve Emekçi Bayramı'nda gözaltına alınan 18 kişi hakkında açılan dava – 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek	18	İSTANBUL 56. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ

Dava nedeni	Dava konusu	Sanık sayısı	Mahkeme adı
Gazetecilik	Faruk Eren ve Furkan Karabay hakkında AYM üyesi İrfan Fidan'ın şikâyetiyle açılan dava - Terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek (TMK 6/1)	2	ANKARA 4. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
Sanat faaliyeti	Sibel Tekin hakkında, 'Karanlıkta Başlayan Hayat' belgeseli nedeniyle açılan dava - Silahlı (terör) örgütüne üye olma (TCK 314/2)	1	ANKARA 26. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Ayça Söylemez hakkında Adalet Bakanı Yardımcısı Akın Gürlek'in şikâyetiyle açılan dava - Terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek (TMK 6/1)	1	İSTANBUL 29. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
Barışçıl gösteri	Zilan Azad ve 99 kişi hakkında 1 Eylül Dünya Barış Günü gösterisi nedeniyle açılan dava - 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek	100	İSTANBUL ANADOLU 17. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Siyasetçi/parti açıklaması veya faaliyeti	Çağlar Demirel hakkında yaptığı açıklama nedeniyle açılan dava - Cumhurbaşkanı hakaret (TCK 299)	1	DIYARBAKIR 5. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Rozerin Gültekin hakkında 'Tecride karşı yürüyüş' eylemini takip ettiği için açılan dava - 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek	1	BURSA 18. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Barışçıl gösteri	Halkevleri'nin Milli Eğitim Bakanlığına dilekçe sunma eylemi nedeniyle açılan dava- 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek	6	ANKARA 50. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Gökay Başca hakkında Emine Erdoğan hakkındaki haberi nedeniyle açılan dava - Hakaret (TCK 125/1)	1	İSTANBUL 17. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Savunma hakkına yönelik davalar	Avukat Özüm Vurgun hakkında itirafçı Ümit Akbıyık'ın iddiaları üzerine açılan dava - Silahlı (terör) örgütüne üye olma (TCK 314/2)	1	DIYARBAKIR 4. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
Aktivist/hak savunucusu açıklaması	Eren Keskin ve Güllistan Yarkin hakkında Ermeni Soykırımı açıklaması nedeniyle açılan dava - TCK 301	2	İSTANBUL 51. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Furkan Karabay hakkında Adalet Komisyonu Başkanı Bekir Altun'un şikâyetiyle açılan dava - Kamu görevlisine hakaret (TCK 125/3)	1	İSTANBUL 51. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	İdris Yılmaz hakkında eski Erciş Belediye Başkanı Fatih Çiftçi ile ilgili haberi nedeniyle açılan dava - Suç ve suçluyu övmek (TCK 215)	1	ANKARA 6. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Barış Terkoğlu hakkında Süheyb Öğüt'ün şikâyeti sonucu açılan dava- Hakaret (TCK 125/1)	1	İSTANBUL ANADOLU 27. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Ferit Arslan'ın Mardin'de basılan okulla ilgili haberi nedeniyle açılan dava - Sansür Yasası (TCK 217-a)	1	MARDIN 2. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ

Dava nedeni	Dava konusu	Sanık sayısı	Mahkeme adı
Gazetecilik	Akif Beki hakkında Cübbeli Ahmet Hoca olarak bilinen Mahmut Ünlü'nün şikâyetiyle açılan dava - Hakaret (TCK 125/1)	1	ANADOLU 26. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Savunma hakkına yönelik davalar	Avukat Şerzan Yelboğa hakkında itirafçı Ümit Akbıyık'ın iddiaları sonucu açılan dava - Silahlı (terör) örgütüne üye olma (TCK 314/2)	1	DIYARBAKIR 4. AĞIR CEZA MAHKEMESİ'
Barışçıl gösteri	Adana 2021 Suruş Anması Davası – 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek	17	ADANA 17. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Savunma hakkına yönelik davalar	Avukat Fırat Taşkın hakkında itirafçı Ümit Akbıyık'ın iddialarıyla açılan dava - Silahlı (terör) örgütüne üye olma (TCK 314/2)	1	DIYARBAKIR 4. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
Barışçıl gösteri- kayyım protesto-su	Ankara Boğaziçi Üniversitesi'ndeki 'kayyım rektör' eylemi nedeniyle açılan dava - 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek	13	ANKARA 7. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Savunma hakkına yönelik davalar	Avukat Pirozhan Karali Güler hakkında itirafçı Ümit Akbıyık'ın iddiaları üzerine açılan dava - Silahlı (terör) örgütüne üye olma (TCK 314/2)	1	DIYARBAKIR 4. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Gazeteci Sezgin Kartal hakkında haberleri nedeniyle açılan dava - Silahlı (terör) örgütüne üye olma (TCK 314/2)	1	İSTANBUL 22. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Onur Öncü hakkında sosyal medya paylaşımı nedeniyle açılan dava - Kişi hatırasına hakaret (TCK 130/1)	1	ANKARA 7. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Barışçıl gösteri- kadın hakları eylemi	Zeynep Durgut ile 17 kadın hakkında 25 Kasım Ka-dına Yönelik Şiddet açıklaması nedeniyle açılan dava - 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanu-nu'na muhalefet etmek	18	ŞIRNAK ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Elif Akgül hakkında sosyal medya paylaşımları nede-niyle açılan dava - Örgüt propagandası (TMK 7/1)	1	İSTANBUL 13. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Onur Öncü hakkında seçim yolsuzluğuna ilişkin sos-yal medya paylaşımları nedeniyle açılan dava - San-sür yasası (TCK 217-a)	1	KÜÇÜKÇEKMECE 26. ASLİYE CEZA MAH-KEMESİ
Gazetecilik	Elif Akgül ve Haluk Kalafat hakkında Ermeni Soykırı-mı haberleri nedeniyle açılan dava - TCK310	3	İSTANBUL 2. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Gazetecilik	Barış Pehlivan ve Mustafa Büyüksipahi hakkında eski HSK üyesi Hamit Kocabey ile avukat oğlu Nizamed-din Kocabey şikâyetiyle açılan dava - Kamu görevlisi-ne hakaret (TCK 125/3)	2	ANKARA 19. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
Barışçıl gösteri- LGBT+/ Onur Eylemi	2. Ankara Onur Yürüyüşü'nde gözaltına alınan 42 kişi hakkında açılan dava - 2911 sayılı Toplantı ve Göste-ri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek, görevi yaptırmamak için direnmek, görevi yaptırmamak için direnmek (TCK 265/1)	42	ANKARA 52. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ

HAPİS CEZASI VERİLEN DAVALAR

İzleme dönemi boyunca, ifade özgürlüğü ve basın davaları kapsamında birçok gazeteci, aktivist, siyasetçi ve sanatçıya hapis cezaları verildi. Bu davalarda, haber içerikleri, sosyal medya paylaşımları, sanat faaliyetler ve siyasi söylemler suçlama konusu oldu. Gazeteciler genellikle 'hakaret', 'iftira' ve 'örgüt propagandası' suçlamalarıyla yargılandı. Aktivistler ise protesto eylemleri ve sosyal medya paylaşımları nedeniyle çeşitli hapis cezaları aldı. Siyasetçiler ve sanatçılara ise siyasi eleştiriler ve sanat faaliyetler sebebiyle açılan davalarda hapis cezasına çarptırıldı.

Gazetecilere verilen hapis cezaları

Ayan ve İlknur için hükmün açıklanması geri bırakıldı

Anayasa Mahkemesi üyesi İrfan Fidan ve Yargıtay üyesi Ayhan Ayan'ın şikâyetiyle, Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan 'Man Adası davası ayan beyan' başlıklı haber nedeniyle iki gazetecinin İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 21 Eylül 2023 tarihinde görülen duruşmasında karar açıklandı. Mahkeme, yargılanan gazetecilerden Mustafa Birol Güger'in beraatine karar verdi. Miyase İlknur hakkında da 'hakaret' suçlamasından beraat kararı alan mahkeme, Ayan ve Fidan'a yönelik 'iftira' suçlamasından ayrı ayrı 10'ar ay hapis cezası verdi. Her iki ceza için de hükmün açıklanması geri bırakıldı.

Merdan Yanardağ'a 2 yıl 6 ay hapis cezası verildi

Gazeteci Merdan Yanardağ'ın, Genel Yayın Yönetmeni olduğu TELE1 kanalındaki bir programda, PKK lideri Abdullah Öcalan ile ilgili sözleri nedeniyle 'terör örgütü propagandası' ve 'suçu ve suçluyu övme' iddialarıyla yargılandığı davanın 4 Ekim 2023 tarihinde, İstanbul 30. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen ilk duruşmasında karar açıklandı. Mahkeme heyeti, 101 gündür tutuklu yargılanan Yanardağ'a 2 yıl 6 ay hapis cezası verdi ve tahliye etti.

Yetkin Yıldız'a 1 yıl hapis cezası

Kapatılan aktifhaber.com Genel Yayın Yönetmeni Yetkin Yıldız'ın sosyal medya hesabında, 'Fuat Avni Suruç patlaması ile ilgili Twitter'dan çarpıcı mesajlar paylaştı' başlıklı paylaşımı nedeniyle dönemin İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın şikâyeti sonucu yargılandığı davada, 7 Aralık 2023 tarihinde karar açıklandı. Bakırköy 31. Asliye Ceza Mahkemesi, Yıldız'a 'iftira' suçlamasıyla 1 yıl hapis cezası verdi. Mahkeme, 'hakaret' suçlamasından ise ceza verilmesine yer olmadığına hükmetti.

Mansur Çelik'e verilen 6 ay hapis cezası ertelendi

Gazeteci Mansur Çelik hakkında ANKA Haber Ajansı'nda, 'Türkiye gündemine damga vuran hakim' başlıklı haber nedeniyle, Adalet Bakan Yardımcısı Akın Gürlek'in şikâyetiyle açılan davada, Ankara 22. Ağır Ceza Mahkemesi, 18 Ocak 2024 günü karar duruşmasını yaptı. Çelik'e 'kamu görevlisini hedef gösterme' suçlamasıyla 6 ay hapis cezası verildi. Ceza ertelendi.

Ramazan Yurttapan'a 1 yıl 21 ay hapis cezası

Demokratik Modernite dergisinde yayımlanan yazılar gerekçesiyle İstanbul 30. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan davada, 2 Şubat 2024 tarihinde karar çıktı. Derginin Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Ramazan Yurttapan'a, 'terör örgütü propagandası' suçlamasıyla 1 yıl 21 ay hapis cezası veren mahkeme, dergide yazısı bulunan Agos Gazetesi Ermenice sayfalar editörü Pakrat Estukyan ve avukat Emran Emekçi'nin beraatine karar verdi. Haklarında yakalama kararı bulunan yazarlar Mehmet Nimet Sevim ve Cihan Doğan'ın ise dosyası ayrıldı.

Neşe İdil'e hapis cezası verildi, hükmün açıklanması geri bırakıldı

Gazeteci Neşe İdil hakkında Kobani savaşıyla ilgili sosyal medya paylaşımları nedeniyle İstanbul 22. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davada, 20 Şubat 2024 tarihinde karar açıklandı. İdil, 'örgüt propagandası' suçlamasıyla 1 yıl 3 ay hapis cezasına çarptırıldı. Hükmün açıklanması geri bırakıldı.

İbrahim Karakaş'a 6 yıl 10 ay hapis cezası

Yargıtay'ın bozma kararı sonrası yeniden yargılanan Yeni Yaşam gazetesi çalışanı İbrahim Karakaş hakkında Adana 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davada, 29 Şubat 2024 tarihinde yeniden hüküm kuruldu. Karakaş'a 'örgüt üyesi olmak' iddiasıyla 6 yıl 10 ay hapis cezası verildi; Karakaş kararla birlikte tahliye edildi.

Levent Gültekin'e hapis cezası, hükmün açıklaması geri bırakıldı

Adana 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin, 12 Ağustos 2021'de, Levent Gültekin'e verdiği 9 yıl 9 ay hapis cezasının Yargıtay'da bozulmasının ardından, dava 29 Şubat 2024'te yeniden başladı. Halk TV'deki bir programda sarf ettiği sözler nedeniyle 'cumhurbaşkanına hakaret' suçlamasıyla Bakırköy 44. Asliye Ceza Mahkemesi'nde açılan davada, 19 Mart 2024'te, Gültekin'e 11 ay 20 gün hapis cezası verildi. Hükmün açıklanması geri bırakıldı.

Erdem Avşar'a 1 yıl 15 gün hapis cezası verildi

Sedat Peker'in iddialarının yer aldığı haber gerekçe gösterilerek Yeniçağ gazetesinin Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Erdem Avşar hakkında İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen davada, 26 Mart 2024 tarihinde karar verildi. Davada 'hakaret' yönünden beraat kararı veren mahkeme, Avşar'a 'iftira' suçlamasıyla 1 yıl 15 gün hapis cezası verdi.

Pınar Gayyip'ın hapis cezası ertelendi

Avukat Sezgin Keleş'in, ETHA Haber Ajansı'nda yayımlanan, ancak kendisiyle ilgili olmayan haberler hakkında, 'gazetecilik kisvesi altında terör örgütü propagandası yapıldığı' iddiasıyla verdiği suç duyurusu dilekçesi üzerine Etkin Haber Ajansı'nın (ETHA) editörü ve ortağı Pınar Gayip ile ajansın diğer ortağı Mehmet Acettin hakkında İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde açılan davada, 28 Mart 2024 tarihinde karar açıklandı. Mahkeme, 'Türk milletini, TC devletini ve devletin kurum ve organlarını aşağılama' suçunu zincirleme şekilde işlediği gerekçesiyle Pınar Gayip'a 6 ay 7 gün cezası verdi. Mahkeme, cezayı erteledi ve 1 yıl denetim süresine karar verdi. Acettin ise 7 ay 15 gün hapis cezasına çarptırıldı. Acettin'in birden fazla suçtan mahkûmiyeti bulunduğu gerekçesiyle cezanın ertelenmesine yer olmadığına karar verildi.

Uğur Koç 11 ay 20 gün hapis cezasına çarptırıldı

Gazeteci Uğur Koç hakkında, köpeğe yönelik cinsel saldırı haberinde failin fotoğrafının fonunda Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın fotoğrafının bulunduğu gerekçesiyle açılan davada, 28 Mart 2024 tarihinde karar açıklandı. İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi, Koç'u, 'cumhurbaşkanına hakaret' suçlamasıyla 11 ay 20 gün hapis cezasına çarptırdı.

Bariş Terkoğlu 2 yıl hapis cezasına çarptırıldı

Bariş Terkoğlu hakkında, Adalet Bakan Yardımcısı Akın Gürlek'in şikâyeti sonucu açılan davada, İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi kararını 2 Mayıs 2024 tarihinde açıkladı. Terkoğlu, 'terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek' suçlamasıyla 2 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Kapatılan gazetenin eski çalışanlarına hapis cezası

Kapatılan Özgürlükçü Demokrasi gazetesinin eski çalışanları hakkında verilen hapis cezaları ve beraat kararlarının istinafta bozulmasının ardından yapılan yeniden yargılamada, 9 Mayıs 2024 tarihinde karar açıklandı. İstanbul 23. Ağır Ceza Mahkemesi, 'örgüte yardım' suçlamasından Mehmet Ali Çelebi'ye 3 yıl 9 ay, Reyhan Hacıoğlu, İhsan Yaşar, İshak Yasul ve Hicran Urun'a ise 3 yıl 1 ay 15 gün hapis cezası verdi.

Furkan Karabay'ın hapis cezası ertelendi

Gazeteci Furkan Karabay hakkında Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın eski avukatı Mustafa Doğan İnal'ın şikâyeti üzerine 'iftira' ve 'hakaret' iddiasıyla açılan davanın karar duruşması İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 6 Haziran 2024 tarihinde görüldü. Karabay'a 'iftira' suçlamasından 1 yıl 15 gün hapis cezası veren mahkeme, 'hakaret' suçlamasından ise hüküm kurulmasına yer olmadığına karar verdi. Mahkeme "sanığın yeniden suç işlemeyeceği yönünde olumlu kanaat oluştuğu" gerekçesiyle hapis cezasını erteledi.

Sekiz gazeteciye 6 yıl 3'er ay hapis cezası verildi

Ankara'da Mezopotamya Haber Ajansı (MA) ve JinNews çalışanı 11 gazetecinin yargılandığı davada üç gazeteci hakkında beraat, sekiz gazeteciye ise 'örgüt üyesi olmak' iddiasıyla 6 yıl 3'er ay hapis cezası verildi. Ankara 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 3 Temmuz 2024 tarihinde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti, gazeteciler Diren Yurtsever, Deniz Nazlım, Berivan Altan, Selman Güzelyüz, Hakan Yalçın, Emrullah Acar, Zemo Ağgöz ve Öznur Değer'ün 'örgüt üyesi olmak' suçlamasıyla 6 yıl 3 ay hapis cezasına çarptırılmasına hükmetti. Gazeteciler Habibe Eren, Mehmet Günhan ve Ceylan Şahinli hakkında ise beraat kararı verildi.

Aktivistlere verilen hapis cezaları

» Boğaziçi Üniversitesi LGBTİ+ Çalışmaları Kulübü'nün, 2019 yılında kulüp üyelerine yolladığı bir e-postanın sosyal medyada paylaşılmasının ardından, 'İstiklal Marşı'na hakaret edildiği' iddiasıyla açılan davanın karar duruşması, 20 Eylül 2023 tarihinde İstanbul 18. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görüldü. Boğaziçi Üniversitesi LGBTİ+ Çalışmaları Kulübü'nün bir üyesi hakkında 'suç kastı olmadığı' gerekçesiyle beraat kararı verdi. Sosyal medyada paylaşım yaptığı iddia edilen sanık yönünden ise 'İstiklal Marşı'nı aşağılamak' suçlamasıyla 10'ar ay cezası verildi. Ceza ertelendi.

» Ekonomik krize dikkat çektikleri basın açıklaması nedeniyle 'Cumhurbaşkanına hakaret' iddiasıyla yargılanan yedi TİP'li hakkında, Adana 35'inci Asliye Ceza Mahkemesi, 16 Kasım 2023 tarihindeki duruşmada kararını açıkladı. Sanıkların altısına beraat verilirken, Hakan Çayan'a okuduğu basın metni gerekçe gösterilerek 1 yıl 2 ay hapis cezası verildi.

» İstanbul Sözleşmesi Ankara Kampanya Grubu çağrısıyla Azra Gülendarm Haytaoğlu ve Emine Gökkız cinayetini protesto ederken darp edilerek gözaltına alınan 15 kadın hakkında '2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek', 'görevi yaptırmamak için direnmek' ve 'basit yaralama' suçlamalarıyla Ankara 66. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen davada 30 Kasım 2023 günü karar açıklandı. Karar duruşmasında 15 sanığın "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek" ile Basit yaralama" suçlamalarından beraatine karar veren hakim, Buse Üçer ve İlay Kadiroğlu'nun "direnme" suçundan cezalandırılmalarına hükmetti.

» Halkevleri Genel Başkanı Nebiye Mertürk'ün, Aleyna Çakır'ın öldürülmesi sonrasında yaptığı sosyal medya paylaşımı gerekçe gösterilerek açılan davada, Cumhurbaşkanı Erdoğan ve MHP Genel Başkanı Bahçeli'ye "hakaret etmek" suçlamasıyla 1 yıl 2 ay 10 gün hapis cezası verildi. Ankara 70. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen davada karar 29 Mart 2024 tarihinde açıklandı.

» Ankara'daki "Geçinemiyoruz" eyleminde gözaltına alınan, aralarında gazeteci Öznur Değer'in de olduğu 24 kişinin '2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek' ve 'görevi yaptırmamak için direnmek' suçlamalarıyla yargılandığı davada, 9 Temmuz 2024 tarihinde karar açıklandı. Değer'in de aralarında bulunduğu 12 kişi hakkında beraat kararı verildi. Beş kişi hakkında ise 'Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu' kapsamındaki 'direnme' suçunu işledikleri gerekçesiyle 6'şar ay hapis cezası verildi. Yedi kişi hakkında yine aynı gerekçeyle 5'er ay hapis cezası verilirken, yedi kişi hakkında verilen cezayla ilgili hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildi.

Siyasetçilere verilen hapis cezaları

- » Dönemin Halkların Demokratik Partisi (HDP) Merkez Yürütme Kurulu (MYK) üyesi 11 kişinin 2021 yılında 'Ermeni Soykırımı' açıklaması nedeniyle TCK 301'inci maddesi kapsamındaki 'Türk milletini, Türkiye Cumhuriyeti devletini, devletin kurum ve organlarını aşağılamak' suçlamasıyla yargılandığı Ankara 48. Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki davada 12 Mart 2024 tarihinde karar açıklandı. Alp Altınörs, Celalettin Can, Emin Orhan, Hüseyin Taka, Naci Sönmez, Samet Mengüç, Sultan Güneş Özcan, Şaziye Köse ve Veli Saçılık 5'er ay hapis cezasına çarptırıldı. Davada toplam 11 sanık yargılandı. Dönemin MYK üyesi şimdinin Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi (DEM Parti) Eş Genel Başkanı Tuncer Bakırhan yönünden, milletvekili seçilmesi nedeniyle bir önceki celsede dosyasının ayrılmasına karar verilmişti.

- » Bu izleme döneminde Hakkâri'de görülen ve 'KCK davası' ismiyle bilinen dava hem sanık sayısı hem verilen ceza miktarı açısından en ağır sonuçlanan davalardan biri oldu. DEM Parti'den Hakkâri Belediye Başkanı seçilen Mehmet Sıddık Akış'ın yerine kayyım atanmasına gerekçe yapılan, aralarında gazeteci Hamdiye Çiftçi Öksüz'ün de bulunduğu 15 kişinin yargılandığı dava, 10 kişi hakkında toplamda 87 yıl 69 ay hapis cezası verilerek sonlandı. Hakkari 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde, 5 Haziran 2024 tarihinde görülen duruşmada sanıklardan 11'i ceza aldı. Kararını açıklayan mahkeme heyeti, Akış'ın 'örgüt yöneticisi olmak' iddiasıyla 19 yıl 6 ay hapisle cezalandırılmasına karar verdi. "Mevcut delil durumu", "kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren olguların mevcudiyeti" gerekçe gösterilerek Akış hükmen tutuklandı. Gazeteci Öksüz'ün de aralarında bulunduğu üç kişi 'örgüt üyesi olmak' suçlamasıyla 6 yıl 3 ay, altı kişi ise aynı gerekçeyle 8 yıl 9 ay hapisle cezalandırıldı. Gazeteci Öksüz ve diğer isimler hakkında, verilen kararlar kesinleşinceye kadar, yurtdışına çıkış yasağı getirildi.

- » Demokratik Modernite dergisi editörü gazeteci Haydar Ergül ve eski Halkların Demokratik Partisi (HDP) üyelerinin yargılandığı, kamuoyunda 'KCK Akademi' davası olarak bilinen davanın karar duruşması, 14 Haziran 2024 tarihinde, İstanbul 22. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görüldü. Mahkeme, Haydar Ergül ve diğer 12 sanığın beraatine karar verdi. Münevver İlingi ise örgüt üyeliğinden mahkûm edildi.

Sanatsal faaliyetler nedeniyle verilen hapis cezaları

- » 'Sahipsiz Şiirler' kitabındaki ifadeleri ve bir programdaki açıklamaları nedeniyle yazar Gökhan Yavuzel'in 'örgüt propagandası' suçlamasıyla Şanlıurfa 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davada, 16 Kasım 2023 tarihinde karar açıklandı. Yavuzel'e 1 yıl 3 ay hapis cezası verildi. Mahkeme, hükmün açıklanmasını geri bıraktı.
- » Gazeteci Ertuğrul Mavioğlu ve yönetmen Çayan Demirel'in, yönetmenliğini yaptıkları Bakur (Kuzey) belgeseli nedeniyle, 'silahlı terör örgütü propagandası yapmak' iddiasıyla yeniden yargılandıkları davada Batman 2. Ağır Ceza Mahkemesi, 14 Aralık 2023 tarihinde kararını açıkladı. Demirel ve Mavioğlu'na bu suçlamayla ayrı ayrı 1 yıl 13 ay hapis cezası verildi.

Hapis cezası verilen davaların tablosu

Dava nedeni	Dava konusu	Sanık sayısı	Ceza verilen sanık sayısı	Mahkeme adı	Toplam süre
Öğrencilere yönelik davalar	Boğaziçi Üniversitesi LGBTİ+ Çalışmaları Kulübü'nün yolladığı e-posta nedeniyle açılan dava	2	1	İstanbul 18. Asliye Ceza	10 ay hapis - 'İstiklal Marşı'nı aşağılamak' (TCK 300/2)
Gazetecilik	Miyase İlknur, Mustafa Birol Güger hakkında 'Man Adası haberi' nedeniyle açılan dava	2	1	İstanbul 2. Asliye Ceza	10'ar ay hapis - iki şikâyetçi yönünden 'iftira' (TCK 267/1) suçlamasıyla 2 kez
Gazetecilik	Merdan Yanardağ hakkında Öcalan'la ilgili sözleri nedeniyle açılan ve 101 gün tutuklu kalmasına neden olan dava	1	1	İstanbul 30. Ağır Ceza	2 yıl 6 ay hapis - 'Örgüt propagandası' (TMK 7/1)
Sanat faaliyeti	Ertuğrul Mavioğlu ve Çayan Demirel hakkında Bakur belgeseli davası	2	2	Batman 2. Ağır Ceza	1 yıl 13 ay hapis - 'Örgüt propagandası' (TMK 7/1) suçlamasıyla her iki sanık yönünden 2'şer kez
Aktivist/hak savunucusu açıklaması	Şair Gökhan Yavuzel hakkında şiir kitabı ve TV konuşmaları nedeniyle açılan dava	1	1	Şanlıurfa 5. Ağır Ceza	1 yıl 3 ay hapis - 'Örgüt propagandası' (TMK 7/1)
Barışçıl gösteri	TİP Adana İl örgütü tarafından düzenlenen 'Geçinemiyoruz' eylemi gerekçesiyle açılan dava	7	1	Adana 35. Asliye Ceza	11 ay 20 gün hapis - Bir sanık yönünden 'Cumhurbaşkanı'na hakaret' (TCK 299)
Barışçıl gösteri kadın hakları eylemi	Ankara Kadın Cinayetleri Platformu üyeleri hakkında Azra Gülendam Davası hakkında yaptıkları açıklama nedeniyle açılan dava	15	2	Ankara 66. Asliye Ceza	'Polise direnme' (TCK 265) suçlamasıyla bir sanık için 5 ay hapis/ Bir sanık için 6 ay 7 gün hapis
Gazetecilik	Yetkin Yıldız hakkında eski işçileri Bakanı Efkân Âlâ'nın şikâyetiyle açılan dava	1	1	Bakırköy 31. Asliye Ceza	1 yıl hapis - 'İftira' (TCK 267/1)
Gazetecilik	Yargıtay'ın bozma kararı sonrası yeniden yargılanan Yeni Yaşam gazetesi çalışanı İbrahim Karakaş'a, 'örgüt üyesi olmak' iddiasıyla açılan dava	1	1	Adana 11'inci Ağır Ceza	6 yıl 10 ay hapis - örgüt üyesi olmak
Gazetecilik	Mansur Çelik hakkında Adalet Bakan Yardımcısı Akın Gürlek'in şikâyetiyle açılan dava	1	1	Ankara 22. Ağır Ceza	6 ay hapis - 'Kamu görevlisini hedef göstermek' (TMK 6/1)
Gazetecilik	Demokratik Modernite Dergisi'ndeki yazıları nedeniyle Ramazan Yurttapan, Pakrat Estukyan, Emran Emekçi, Mehmet Nimet Sevim ve Cihan Doğan hakkında açılan dava	5	1	İstanbul 30. Ağır Ceza	1 yıl 12 ay hapis - Bir sanık hakkında 'örgüt propagandası' (TMK 7/1)

Dava nedeni	Dava konusu	Sanık sayısı	Ceza verilen sanık sayısı	Mahkeme adı	Toplam süre
Gazetecilik	Gazeteciler Ahmet Altan, Nazlı Ilıcak, Fevzi Yazıcı ve Yakup Şimşek'in "15 Temmuz darbe girişimini önceden bildikleri" iddiasıyla yargılandıkları dava	4	4	İstanbul 26. Ağır Ceza	'Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım' (TCK 220/6) Nazlı Ilıcak 5 yıl 3 ay hapis, Ahmet Altan 6 yıl 3 ay 18 gün hapis, Fevzi Yazıcı 1 yıl 13 ay hapis
Gazetecilik	Neşe İdil hakkında Kobani savaşıyla ilgili sosyal medya paylaşımları nedeniyle açılan dava	1	1	İstanbul 22. Ağır Ceza	1 yıl 3 ay hapis – 'Örgüt propagandası' (TMK 7/1)
Gazetecilik	Erdem Gül hakkındaki 'MİT Tırları davası' davası	1	1	İstanbul 14. Ağır Ceza	5 yıl hapis – 'Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım' (TCK 220/7)
Gazetecilik	Levent Gültekin hakkında Halk TV'deki, 'İki Yorum' programındaki sözleri gerekçesiyle açılan dava	1	1	Bakırköy 44. Asliye Ceza	11 ay 20 gün hapis – 'cumhurbaşkanına hakaret' (TCK 299)
Siyasetçi/ parti açıklaması veya faaliyeti	HDP eski MKYK'nın 11 üyesi hakkında Ermeni Soykırımı açıklaması nedeniyle açılan dava	11	10	Ankara 48. Asliye Ceza	5'er ay – 10 sanık hakkında TCK 301 madde
Gazetecilik	Erdem Avşar hakkında Turkuvaz Medya Grubu Yönetim Kurulu Başkan Vekili Serhat Albayrak'ın şikâyetiyle açılan dava	1	1	İstanbul 2. Asliye Ceza	1 yıl 15 gün hapis – 'iftira' (TCK 267/1)
Aktivist/hak savunucusu açıklaması	Halkevleri Genel Başkanı Nebiye Merttürk hakkında kadın cinayetiyle ilgili paylaşımları sonrası Cumhurbaşkanı Erdoğan ve MHP Genel Başkanı Bahçeli'ye 'hakaret etmek' suçlamasıyla açılan dava	1	1	Ankara 70. Asliye Ceza	1 yıl 2 ay 10 gün hapis – 'Kamu görevlisine hakaret' (TCK 125/3)
Gazetecilik	Pınar Gayip ve Mehmet Acettin hakkında cinsel taciz suçundan mahkûm olan avukatın şikâyetiyle açılan dava	2	2	İstanbul 2. Asliye Ceza	TCK 301. maddesi kapsamında bir sanık hakkında 6 ay 7 gün/, bir sanık hakkında 7 ay 15 hapis cezası
Gazetecilik	Uğur Koç hakkında köpeğe yönelik cinsel saldırı haberinde failin fotoğrafının fonunda Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın fotoğrafının da olması gerekçesiyle açılan dava	1	1	İstanbul 2. Asliye Ceza	11 ay 20 gün hapis – 'Cumhurbaşkanına hakaret' (TCK 299)
Gazetecilik	Barış Terkoğlu hakkında Adalet Bakan Yardımcısı Akın Gürlek'in şikâyeti sonucu açılan dava	1	1	İstanbul 13. Ağır Ceza	2 yıl hapis – 'terörle mücadele görev almış kişileri hedef göstermek' (TMK 6/1)

Dava nedeni	Dava konusu	Sanık sayısı	Ceza verilen sanık sayısı	Mahkeme adı	Toplam süre
Gazetecilik	Kapatılan Özgürlükçü Demokrasi gazetesinin eski çalışanları hakkında verilen hapis cezaları ve beraat kararlarının istinafta bozulmasının ardından yapılan yeniden yargılama	7	6	İstanbul 23. Ağır Ceza Mahkemesi	Bir sanık hakkında 3 yıl 9 hapis, dört sanık hakkında 3 yıl 1 ay 15 hapis – ‘Silahlı (terör) örgütüne yardım’ (TCK 314/3) (dört kez)
Gazetecilik/ Siyasetçi/parti açıklaması veya faaliyeti	Hakkâri KCK Davası/ Kayyım davası: Hamdiye Çiftçi ve Hakkâri Belediye Başkanı'nın aralarında bulunduğu sanıkların yargılandığı dava	15	11	Hakkâri 1. Ağır Ceza Mahkemesi	19 yıl 6 ay hapis – ‘Silahlı (terör) örgütü kurmak/ yönetmek (TCK 314/1) / 4 sanık hakkında 6 yıl 3 ay hapis ve 6 sanık hakkında 8 yıl 9 ay hapis – ‘Silahlı (terör) örgütü üyesi olmak’ (TCK 314/2)
Gazetecilik	Furkan Karabay hakkında Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın eski avukatı Mustafa Doğan İnâl'in şikâyeti sonucu açılan dava	1	1	İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'	1 yıl 15 hapis – ‘İftira’ (TCK 267/1)
Gazetecilik	Gazeteciler Haydar Ergül, Ahmet Birsin ve Şeyma Kantarcı'nın aralarında bulunduğu sanıkların yargılandığı KCK Akademi davası	17	1	İstanbul 22. Ağır Ceza Mahkemesi	1 sanık hakkında 6 yıl 3 ay hapis – ‘Silahlı (terör) örgütü üyesi olmak’ (TCK 314/2)
Gazetecilik	Ankara tutuklanan 11 gazetecinin davası	11	8	Ankara 4. Ağır Ceza Mahkemesi'	6 sanık hakkında 6 yıl 3 ay hapis – ‘Silahlı (terör) örgütü üyesi olmak’ (TCK 314/2)
Gazetecilik	JinNews muhabiri Öznur Değer'in de aralarında bulunduğu 23 kişi hakkında Ankara'da yapılan ‘Geçinemiyoruz Eylemi’ nedeniyle açılan dava	24	12	Ankara 18. Asliye Ceza Mahkemesi	5 sanık hakkında 6 ay hapis, 7 sanık hakkında ise 5 ay hapis cezası – ‘Polise direnme’ (TCK 265)
Gazetecilik	Hayko Bağdat hakkında sosyal medya paylaşımları nedeniyle açılan dava	1	1	İstanbul 50. Asliye Ceza Mahkemesi	1 yıl 2 ay 17 gün hapis – ‘Cumhurbaşkanına hakaret’ (TCK 299)

AYM kararı yürürlüğü girmeden iki dava karara bağlandı

Anayasa Mahkemesi (AYM), Türk Ceza Kanunu'ndaki (TCK) 'örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme' suçunu düzenleyen hükmü 8 Aralık 2023 tarihinde iptal etti. Mahkeme, kararın dört ay sonra yürürlüğe girmesini uygun gördü.

Yüksek mahkemenin iptal kararına rağmen, 'yürürlük süresi' içerisinde gazeteci Erdem Gül hakkında aynı hüküm kapsamında 28 Şubat 2024 tarihinde ceza verildi. Benzer şekilde, gazeteciler Ahmet Altan, Nazlı Ilıcak, Fevzi Yazıcı ve Yakup Şimşek de aynı hüküm kapsamında 14 Şubat 2024 tarihinde mahkûm edildi.

AYM'nin Resmî Gazete'de yayımlanan kararına göre, TCK'nin 220. maddesinin 'örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme' suçunu düzenleyen 6. fıkrasında 'örgüt adına işlenen suç' kavramının net bir tanımının yapılmadığı ve bu nedenle suçun kapsamının belirsiz olduğu vurgulandı.

Ayrıca, yargı makamlarının bu kavramı her somut olayın özelliklerine göre farklı yorumladığı ve bu belirsizliğin yargısal yorumlarla da giderilemediği belirtildi. Anayasa Mahkemesi, kuralın belirli ve öngörülebilir nitelikte olmadığını ve bu nedenle 'kanunilik' şartını taşımadığını belirterek, TCK'nin 220. maddesinin 6. fıkrasını oy birliğiyle iptal etti. Mahkeme, bu iptalle birlikte aynı fıkradaki ikinci ve üçüncü cümlelerin de iptal edilmesi gerektiğine hükmetti.

Suçlama	Ceza alan sanık sayısı
Silahlı (terör) örgütü üyesi olmak (TCK 314/2)	25
Polise direnmek (TCK 265)	21
Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılamak (TCK 301)	12
Örgüt propagandası (TMK 7/1)	8
İftira (TCK 267/1)	6
Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım (TCK 220/6)	5
Silahlı (terör) örgütü kurmak/yönetmek (TCK 314/1)	4
Cumhurbaşkanına hakaret (TCK 299)	3
Kamu görevlisini hedef göstermek (TMK 6/1)	2
İstiklal Marşı'nı aşağılamak (TCK 300/2)	1
Kamu görevlisine hakaret (TCK 125/3)	1

Adli para cezaları

BirGün gazetesi spor editörü Eren Tutel hakkında, Türkiye Wushu Federasyonu (TWF) Yönetim Kurulu Üyesi Abdurrahman Akyüz ve milli sporcu olan kızı Elif Akyüz'e 'hakaret ettiği' gerekçesiyle açılan davanın karar duruşması, İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 28 Eylül 2023 tarihinde görüldü. Abdurrahman Akyüz ve Elif Akyüz 'kamu görevlisi' sayıldığı için Tutel, 'kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret' suçlamasıyla yargılanıp mahkûm edildi. Tutel'e toplama 8.840 TL adli para cezası verildi. Hükmün açıklanması geri bırakıldı.

İhraç edilen sosyolog ve yazar Veli Saçılık'ın, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ve MHP Lideri Devlet Bahçeli'nin şikâyeti üzerine 'kamu görevlisine hakaret' suçlamasıyla Ankara 30. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davada 8 Kasım 2023 tarihinde kara raçıklandı. Saçılık toplamda 55.000 TL adli para cezasına çarptırıldı. Sibel Hürtaş hakkında, TBMM önündeki Çoklu Baro Sis-

temi protestosunu izlediği gerekçesiyle açılan davada, Ankara 37. Asliye Ceza Mahkemesi, 31 Aralık 2023 günü kararını açıkladı. Haberi izlerken TBMM önünde polislerce darp edilerek gözaltına alınan gazeteci Hürtaş'a, 'görevi yaptırmamak için direnmek' suçlamasıyla 8 ay 10 gün hapis cezası verildi. Hürtaş hakkındaki hapis cezası, 10.000 TL adli para cezasına çevrildi.

Dönemin Gaziantep Valisi Davut Gül'ün şikâyeti sonucu gazeteciler Nagihan Yılkin ve dönemin Mustafa Büyükşehir hakkında 'kamu görevlisine hakaret' iddiasıyla açılan davanın karar duruşması 15 Şubat 2024 tarihinde İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görüldü. Mahkeme, gazeteci Nagihan Yılkin'ın 7.080 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına karar verdi. Gazeteci Mustafa Büyüksipahi yönünden ise 'yüklenen filin kanunda suç olarak tanımlanmamış olması' nedeniyle beraat kararı alındı.

Adli para cezalarının dava konularına göre dağılımı

Dava nedeni	Dava konusu	Sanık sayısı	Ceza verilen sanık sayısı	Mahkeme adı	Toplam miktar
Gazetecilik	BirGün gazetesi spor editörü Eren Tutel'e, Türkiye Wushu Federasyonu Yönetim Kurulu Üyesi Abdurrahman Akyüz ve milli sporcu kızı Elif Akyüz'e 'hakaret ettiği' iddiasıyla açılan dava	1	1	İstanbul 2. Asliye Ceza	8.840 TL
Aktivist/hak savunucusu açıklaması	Veli Saçılık'ın İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ve MHP lideri Devlet Bahçeli'ye hakaret ettiği iddiasıyla yargılandığı dava	1	1	Ankara 30. Asliye Ceza	55.000 TL
Gazetecilik	Sibel Hürtaş hakkında TBMM önündeki Baro Sistemi protestosunu izlediği için açılan dava	1	1	Ankara 37. Asliye Ceza	10.000 TL
Gazetecilik	Dönemin Gaziantep Valisi Davut Gül'ün şikâyeti sonucu Nagihan Yılın, Mustafa Büyüksipahi hakkında açılan dava	2	1	İstanbul 2. Asliye Ceza	7.080 TL
Gazetecilik	Kültür Bakanı Ersoy'un şikâyetiyle Dilan Esen hakkında açılan dava	1	1	İstanbul 2. Asliye Ceza	7.080 TL

Tazminat cezaları

Dava nedeni	Dava konusu	Sanık sayısı	Ceza verilen sanık sayısı	Mahkeme adı	Toplam miktar
Gazetecilik	Levent Gültekin hakkında Selçuk Bayraktar'ın açtığı tazminat davası	1	1	İstanbul 23. Asliye Hukuk Mahkemesi	25.000 TL
Gazetecilik	Furkan Karabay hakkında İstanbul Adalet Komisyonu Başkanı Bekir Altun açtığı tazminat davası	1	1	İstanbul Anadolu 27. Asliye Hukuk	12.500

Ceza hükmü verilen davalarda sanıkların ödediği vekâlet ücretleri

İfade özgürlüğüne yönelik davalarda, gazeteci, aktivist, öğrenci ve siyasetçilerin aralarında bulunduğu sanıklar, mahkeme kararları neticesinde toplamda 757.300 TL vekalet ücreti ödemek zorunda kaldı. Bu durum, gazetecilerin ve hak savunucularının, aleyhlerine açılan davalarda sadece duruşmalara katılmakla kalmayıp aynı zamanda mesleki faaliyetlerini sürdürememeleri, hapis cezalarıyla karşılaşmaları ve adli para cezaları ile vekalet ücretleri gibi maddi kayıplar yaşamaları sonucunu doğurdu. Vekalet (avukatlık) ücreti, yargılama sonucunda haksız olduğu anlaşılan tarafın karşı tarafa ödemek zorunda bırakıldığı bir yargılama masrafıdır.

Mağdur olarak olarak davaya katılan taraf kendisini bir avukat ile temsil ettirirse, sanığın mahkum edilmesi halinde, sanığın cezadan ayrı olarak bir de davaya katılan tarafa avukatlık ücreti ödemesine hükmedilir. Bu ücret avukatlık asgari ücret tarifesi üzerinden belirlenir. Ancak, gözlemlenen davalarda, vekalet ücretinin ifade özgürlüğü üzerindeki baskıları artırıcı etki yarattığı ve hukuki süreçlerin getirdiği maddi ve manevi yüklerin derinleşmesine yol açtığı dikkat çekmektedir. Vekalet ücreti ödemesi, sadece bir maddi yük olmanın ötesinde, ifade özgürlüğü mücadelesini hedef alan ek bir ceza niteliği taşımaktadır.

ŞİKÂyetçi, Müşteki veya Davacılara Göre Yargılamaların Analizi

107 davada 230 kişi yargılandı

Adil, objektif ve tarafsız yargılama konusunda şüphe ve endişelerin olduğu bu 107 davada 230 kişi mahkeme karşısına çıkarıldı. Yargılanan 230 sanığın yarısından fazlasını (yüzde 64) gazeteciler oluşturdu. Toplamda 116 gazeteci bu davalarda sanık olarak yargılandı.

448 yıl 6 ay hapis cezası

Bu dönemde takip edilen 281 ifade özgürlüğü davasında 230 sanık hakkında en alt sınırdan hesaplandığında toplamda 448 yıl 6 ay hapis cezası talep edildi.

1 milyon 960 bin TL tazminat istendi

'Kişilik haklarını ihlal' gibi suçlamalardan doğan malvarlığı ve kişi varlığı haklarına ilişkin davalara bakmakla görevli asliye hukuk mahkemelerinde açılan davalarda, çoğunluğu gazeteci olan davacıların davalılar tarafından 1 milyon 960 bin TL tazminat istendi.

Bu dönemde takip edilen 281 ifade özgürlüğü davasının 107'sinde, Türkiye Cumhurbaşkanı ve AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan ile aile üyeleri, AKP'li milletvekilleri, bakanlar veya bakan yardımcılar, yargı mensupları ve mülki amirler gibi isimler ya şikâyetçi, müşteki, mağdur ya da davacı olarak yer aldı. Bu durum, daha başlangıç aşamasında adil yargılamanın raporlanması açısından önemli bir gösterge olarak öne çıktı. Bu nedenle, bu davalar raporun bu bölümünde ayrı olarak incelendi.

AİHM içtihatlarında, ifade özgürlüğü davalarında otorite figürlerinin yer almasının adil yargılanmayı etkileyebileceği, davaların bağımsız ve tarafsız bir şekilde yürütülmesinin zorlaşabileceğini belirtilmiştir. Özellikle, devlet yetkililerinin davaların tarafı olduğu durumlarda, yargılamaların objektifliğinin ve tarafsızlığının sorgulanabilir olduğuna dikkat çekilmiştir.

AİHM'nin Handyside v. United Kingdom (1976) kararında, ifade özgürlüğü üzerindeki devlet müdahalelerinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne uygun olup olmadığını değerlendirirken, devlet yetkililerinin ve otorite figürlerinin davaların tarafı olmalarının adil yargılama ilkesine zarar verebileceği vurgulanmıştır.

Ayrıca, Lingens v. Austria (1986) kararında da gazetecilerin devlet yetkililerine yönelik eleştirilerinin ifade özgürlüğü kapsamında korunması gerektiği belirtilmiş ve bu tür davaların adil ve tarafsız bir şekilde değerlendirilmesinin önemi vurgulanmıştır.

Özdemir v. Turkey (2016) kararında AİHM, gazeteci Ahmet Özdemir'in yazdığı eleştirel yazılar nedeniyle devlet yetkilileri tarafından açılan davalarda, Türkiye'nin adil yargılama hakkını ihlal ettiğine hükmetmiştir. Özellikle, devlet yetkililerinin davalarda taraf olarak yer aldığı durumlarda, davaların tarafsız ve bağımsız bir şekilde yürütülmediği, adil yargılama ilkesinin ihlal edildiği belirtilmiştir.

Adil, objektif ve tarafsız yargılama konusunda şüphe ve endişelerin olduğu bu 107 davada 230 kişi mahkeme karşısına çıkarıldı ve haklarında çeşitli cezalar istendi. En alt sınırdan hesaplandığında bu davalarda toplamda 448 yıl 6 ay hapis cezası talep edildi. Ayrıca 'kişilik haklarını ihlal' gibi suçlamalardan doğan malvarlığı ve kişi varlığı haklarına ilişkin davalara bakmakla görevli asliye hukuk mahkemelerinde açılan davalarda, çoğunluğu gazeteci olan davacıların davalılar tarafından 1 milyon 960 bin TL tazminat istendi.

Yargılananların yarısından fazlası gazeteci

Şikâyetçi, müşteki veya davacılara göre ayrılan 107 davan-da yargılanan 230 sanığın yarısından fazlasını (yüzde 64) gazeteciler oluşturdu. Toplamda 116 gazeteci bu davalarda sanık olarak yargılandı.

Gazetecilerin ardından Cumhurbaşkanı Erdoğan ve yakınları, hükûmet ve devlet yetkilileri ile yargı mensupları en çok aktivistler ve öğrencilerin karşısında taraf olarak yer aldı; 32 aktivist mve 28 öğrenci bu davalarda mahkeme karşısına çıkarıldı. Ayrıca bu davalarda dört sanatçı, bir avukat, bir akademisyen de yargılandı.

Sanıkların meslekleri	Sayı
Gazeteci	116
Aktivist	32
Öğrenci	28
Sanatçı	4
Avukat	1
Akademisyen	1
Tüzel kişi	1
Toplam sanık sayısı	230

Yöneltilen suçlamalar

Bu kategoride izlenen davalarda en sık rastlanan suçlama, ‘kamu görevlisine hakaret’ (TCK 125/3) oldu; bu kapsamda 30 dava açıldı ve 46 sanık yargılandı. İkinci en yaygın suçlama ise ‘cumhurbaşkanına hakaret’ (TCK 299) oldu. Bu suçlamaya dayanan 21 davada 42 sanık yargılandı. Ayrıca, ‘hakaret’ (TCK 125/1) suçlaması da sıklıkla yöneltilti; bu suçlamaya dair 19 dava açıldı ve 31 sanık yargılandı.

‘Kişilik haklarının ihlali’ suçlamasıyla 15 dava açıldı ve 16 sanık yargılandı. Bu gerekçeyle asliye hukuk mahkemelerinde açılan maddi ve manevi tazminat istemli davalarda toplamda 1 milyon 960 bin TL tazminat talep edildi. ‘Terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek’ (TMK 6/1) suçlamasıyla 9 dava açıldı ve bu davalarda 11 sanık yargılandı.

‘Görevi yaptırmamak için direnmek’ (TCK 265) suçlaması, özellikle yoğun sayıda sanığın yer aldığı davalarda yöneltilti; bu suçlama kapsamında 7 dava açıldı ve toplamda 53 sanık yargılandı. ‘2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet etmek’ suçlamasıyla açılan 5 davada 48 sanık yargılandı.

Ayrıca, ‘iftira’ (TCK 267) suçlamasıyla 10 dava açıldı ve 22 sanık yargılandı. ‘Türk milletini, Türkiye Cumhuriyeti’ni, devletin kurum ve organlarını aşağılamak’ (TCK 301) suçlamasıyla 4 dava açıldı ve 6 sanık yargılandı.

Daha nadir görülen suçlamalar arasında ‘kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirmek veya yaymak’ (TCK 136/1) bulunuyor; bu suçlamayla bir dava açıldı ve 2 sanık yargılandı. ‘Devletin güvenliğine ilişkin belgeleri tahrip etme, amacı dışında kullanma, hileyle alma, devletin güvenliğine ilişkin gizli kalması gereken belgeleri açıklama ve temin etme’ (TCK 326) suçlamasıyla ise 1 davada 4 kişi yargılandı.

Son olarak, ‘ticari itibarı zedelemek’ suçlamasıyla 2 dava açıldı ve bu davalarda 3 sanık yargılandı. Ayrıca, ‘halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik etmek’ suçlamasıyla 2 dava açıldı ve 3 sanık yargılandı. ‘Halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri alenen aşağılamak’ (TCK 216/3) suçlamasıyla 1 dava açıldı ve 10 sanık yargılandı. Son olarak, ‘kişinin hatırasına hakaret’ (TCK 130) suçlamasıyla 1 dava açıldı ve 1 sanık yargılandı.

Bu dönemde şikâyetçi, müşteki, mağdur veya davalının statüsüne göre kategorize edilerek izlenen söz konusu 107 davanın 47’sinde mahkemeler kararlarını açıkladı. Bunların 18’inde sanıklara farklı cezalar verilirken, 29 davada herhangi bir ceza hükmü çıkmadı. Görülen bu davalardan 20’si halen devam ediyor.

Davaların mevcut durumu	Sayı
Karar çıkan davalar	47
Ceza hükmü verilen davalar	18
Ceza hükmü verilmeyen davalar	29
Devam eden davalar	20

Ceza hükmü verilen davalarda kararların analizi

Takip edilen 6 davada hapis cezası, 5 davada adli para cezası verildi, asliye hukuk mahkemesinde görülen 2 davada tazminat hükmü çıktı. Bu dönemde 20 davada beraat kararları verildi, 7 dava reddedildi, bir davada düşme kararı, bir davada hüküm kurulmasına yer olmadığı kararı alındı.

Ceza hükmü verilen davalarda sanıklara yönelik suçlamalar çeşitlilik gösterdi. En sık rastlanan suçlama, 'kamu görevlisine hakaret' (TCK 125/3) oldu ve bu suçlamadan dolayı 6 sanığa ceza verildi.

İkinci sırada yer alan suçlama ise 'iftira' (TCK 267) oldu; bu suçlama nedeniyle 5 sanık hakkında ceza hükmü verildi.

'Kamu görevlisini görevinden dolayı hedef göstermek' (TMK 6/1) suçlamasıyla 2 sanığa ceza verildi. Yine 'Türk Milletini, Türkiye Cum-

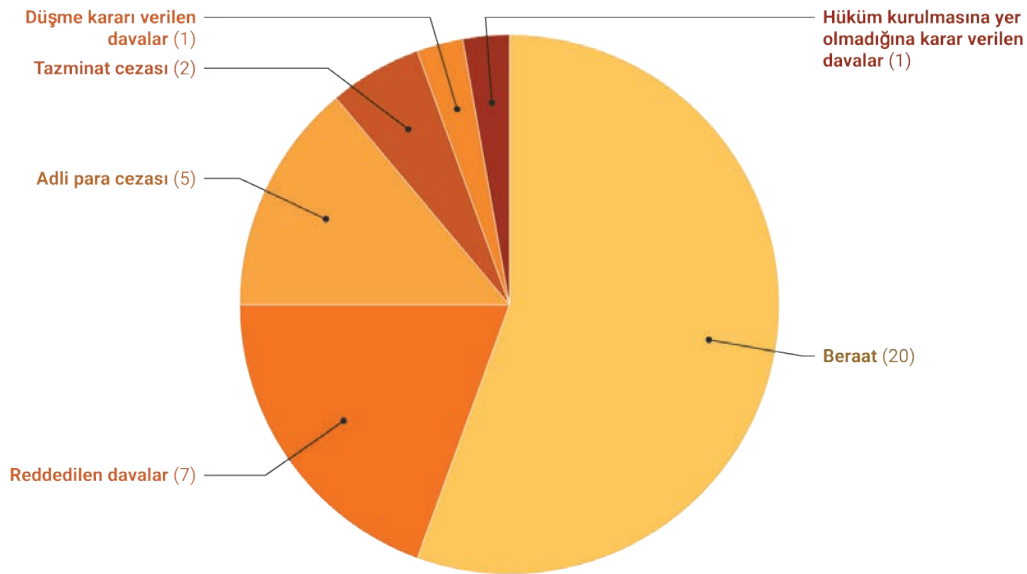
huriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ve Devletin yargı organlarını alenen aşağılamak' (TCK 301) suçlamasından ise 2 sanık ceza aldı.

Ayrıca, 'kişi haklarına saldırı' ile 'kamu görevlisine direnmek' (TCK 265/1) suçlamasıyla farklı davalarda birer sanık cezalandırıldı.

Ceza hükmü verilen davalarda yargılananların mesleki dağılımı incelendiğinde, 27 sanık arasında en büyük grubu gazeteciler oluşturdu. Toplamda 18 gazeteci ve 7 aktivist bu davalarda ceza aldı. Bu davalarda toplamda 12 yıl 4 ay 12 gün hapis cezası verildi. Adli para cezasının toplam miktarı 79 bin 223 TL olarak kaydedildi.

'Kişilik haklarının ihlali' suçlamasıyla açılan davalara bakmakla görevli asliye hukuk mahkemelerindeki yargılamaların sonunda verilen tazminat cezalarının toplamı ise 37 bin 500 TL oldu.

Ceza kararı verilen davaların dağılımı

Cumhurbaşkanı Erdoğan, ailesi ve yakınlarına karşı suç işlendiği iddiasıyla açılan davalar

Şikâyetçi, müşteki, mağdur veya davacıların kimliğine göre kategorize edilen bu 107 davanın 41'inde Türkiye Cumhurbaşkanı ve AK Parti Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, eşi Emine Erdoğan, oğlu Bilal Erdoğan, damatları eski AK Partili Bakan Berat Albayrak ve Baykar Yönetim Kurulu Başkanı Selçuk Bayraktar, Berat Albayrak'ın ağabeyi ve Turkuvaz Medya Grubu Yönetim Kurulu Başkanı Serhat Albayrak ve Erdoğan'ın eski avukatı Mustafa Doğan İnal taraf olarak iddianamelerde yer aldı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan 22 davada şikâyetçi, müşteki veya mağdur konumunda yer aldı. Bu davalarda 17'si gazeteci, 12'si aktivist, 10'u öğrenci, 3'ü sanatçı, 9 siyasetçi olmak üzere toplam

43 kişi yargılandı. Mustafa Doğan İnal, toplamda 8 davanın tarafı olarak yer aldı ve bu davalarda 17 kişi yargılandı; bunların hepsini gazeteciler oluşturdu. Serhat Albayrak'ın taraf olduğu 4 dava 7'si gazeteci, biri ise tüzel kişi olmak üzere 8 kişi aleyhine görüldü.

Bilal Erdoğan ve Berat Albayrak, her biri iki davanın tarafı oldu ve bu davalarda toplamda 4 gazeteci yargılandı.

Emine Erdoğan ve Selçuk Bayraktar ise birer davada yer aldı ve her iki davada da birer gazeteci hakim karşısına çıktı. Toplamda 41 davada 47'si gazeteci, 12'si aktivist, 10'u öğrenci, 3'ü sanatçı, 9'u siyasetçi ve 1'i tüzel kişilik olmak üzere 82 sanık yargılandı.

Erdoğan ailesine karşı suç işlendiği iddiasıyla açılan davaların dağılımı

Tablo: Türkiye Cumhurbaşkanı ve AK Parti Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan ile ailesi ve yakınlarının şikâyetçi, müşteki, mağdur veya davalı konumunda olduğu davalarda yargılanan sanıkların meslek dağılımı.

		Dava sayısı	Sanık sayısı	Gazeteci	Aktivist	Öğrenci	Sanatçı	Siyasetçi	Tüzel kişilik
1	Recep Tayyip Erdoğan	22	43	17	12	10	3	9	
2	Mustafa Doğan İnal	8	17	17					
3	Serhat Albayrak	4	8	7					1
4	Bilal Erdoğan	2	2	2					
5	Berat Albayrak	2	2	2					
6	Emine Erdoğan	1	1	1					
7	Selçuk Bayraktar	1	1	1					
8	TOPLAM	41	82	47	12	10	3	9	1

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın şikâyetçi olduğu 22 davada 58 sanığın 58 yıl hapsi istendi

Türkiye Cumhurbaşkanı ve AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın şikâyetçi veya müşteki konumunda olduğu 22 davada, 58 sanığın tamamı, 'cumhurbaşkanına hakaret' (TCK 299) suçlamasıyla yargılandı. Kimi zaman doğrudan Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın avukatları aracılığıyla yaptığı şikâyet, kimi zaman biri ihbar veya savcılarının kendiliğinden harekete geçmesiyle açılan bu davalarda, cezanın alt sınırından hesaplandığında, istenen toplam ceza miktarı 58 yıl hapis cezası oldu.

Mustafa Doğan İnal

Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan sonra en fazla davanın tarafı Mustafa Doğan İnal oldu. Bu dönem izlenen 8 davada 17 sanık 'hakaret' (TCK 125/1) ve 'iftira' (TCK 267/1) suçlamalarıyla yargılandı. Bu suçlamalarda 17 sanık hakkında toplamda 16 yıl 3 ay hapis cezası istendi. Ayrıca, İnal asliye hukuk mahkemelerinde dört gazete-ciye açtığı manevi tazminat davasında toplam 550 bin TL talep etti.

Serhat Albayrak

Serhat Albayrak toplam 4 davada 8 sanığa karşı şikâyetçi, müşteki veya davacı konumunda yer aldı. Açılan 3 davada yargılanan 5 sanığa 'hakaret' (TCK 125/1) ve 'iftira' (TCK 267/1) suçlamaları yöneltildi ve toplamda en az 6 yıl 3 ay hapis cezası istendi. Albayrak ayrıca, asliye ticaret mahkemesinde açtığı, Evrensel gazetesi ile gazetenin İmtiyaz Sahibi Cemal Dur-sun ve gazetenin yazarı Ceren Sözeri'nin yargılandığı bir davada, 'ticari itibarı zedelemek' iddiasıyla 200 bin TL tazminat talep etti.

Bilal Erdoğan

Bilal Erdoğan ise toplam 2 davada 2 sanığa karşı şikâyetçi veya davacı olarak yer aldı. 'Hakaret' (TCK 125/1) ve 'iftira' (TCK 267/1) suçlamasıyla yürütülen, bir gazetecinin yargılandığı davada en az 1 yıl 3 ay hapis cezası talep edildi. Bilal Erdoğan, 'kişilik haklarına haksız saldırı'

iddiasıyla asliye hukuk mahkemesinde açtığı davada ise 250 bin TL maddi ve manevi tazminat talep etti.

Berat Albayrak

AKP hükûmetinde Kasım 2015 - Temmuz 2018 tarihleri arasında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, Temmuz 2018 - Kasım 2020 tarihleri arasında Hazine ve Maliye Bakanı olarak görev yapan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın damadı Berat Albayrak, toplam 2 davada 2 gazeteciye karşı şikâyetçi veya davacı olarak yer aldı. Hacker grubu Redhack'in 2016 yılında yayınladığı, seks oyuncağı siparişleriyle ilgili Berat Albayrak'ın ait olduğu iddia edilen e-postalara dair haber nedeniyle, TCK 125/3 maddesi kapsamında 'kamu görevlisine hakaret' suçlamasıyla açılan davada istenen cezanın alt sınırı 1 yıl hapis cezası oldu. Berat Albayrak, bir gazetecinin yargılandığı başka bir davada 'kişilik haklarına haksız saldırı' iddiasıyla 200 bin TL tazminat istedi.

Emine Erdoğan

Emine Erdoğan, hakkında yapılan bir haber nedeniyle TCK 125/1 maddesi kapsamında 'hakaret' suçlamasıyla açılan bir davada şikâyetçi konumunda yer aldı. Alt sınırdan hesaplandığında bu davada sanık hakkında 3 ay hapis cezası istendi. Kendi adına açılan web sitesinde "Türkiye'nin ilk milli S/İHA sistemlerinin ve ilk milli insansız savaş uçağı Bayraktar KIZILELMA'nın mimarı" olarak tanıtılan, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bir diğer damadı, Baykar Yönetim Kurulu Başkanı Selçuk Bayraktar da bu dönemde bir gazeteciye doğrudan dava açtı. Bayraktar, asliye hukuk mahkemesinde görülen davada 'kişilik haklarının ihlali' iddiasıyla gazeteciden 100 bin TL manevi tazminat talep etti. Davanın ikinci duruşmasında kararını açıklayan mahkeme, gazetecinin Bayraktar'a 25 bin TL tazminat ödemesine hükmetti. Cumhurbaşkanı Erdoğan ve yakınlarının taraf olduğu tüm bu davalarda toplamda 23 yıl hapis cezası istendi. 'Kişilik haklarının ihlali' iddiasıyla asliye hukuk mahkemelerinde açılan davalarda ise 1 milyon 300 bin TL tazminat talep edildi.

MLSA HABER

‘Yargının basit bir eleştiriye bile tahammülü yok’

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın damadı Selçuk Bayraktar'ın şikâyetçi olduğu dava sonunda gazeteci Levent Gültekin'in, 25 bin TL manevi tazminat ödemesine karar verildi. "Seçim sürecinde Selçuk Bayraktar seçimi AKP'nin kaybetmesinin kendilerini olumsuz etkileyeceğini söylemişti, ben de bunun üzerine 'ülkenin savunma sanayini bir kişiye bağlamışlar o da kaderini kayın pederine

bağlamış burası muz cumhuriyeti mi?' diyerek bu yaklaşımı eleştirmiştım. Mesajımda ne hakaret ne de iftira var, kaldı ki bir isim de geçmiyor. Bu kararın hukukla izah edilebilir bir tarafı yok, basit bir eleştiriye bile tahammülü olmayan ve bu tahammülsüzlüğe araç olan bir yargı mekanizması var. Buradaki haksızlığı toplumun insafına havale ediyorum."

İddianame ve dava dilekçelerindeki deliller

Recep Tayyip Erdoğan, ailesi ve yakınlarının şikâyetçi veya müşteki olduğu davaların iddianamelerinde ve davacı olarak yaptıkları başvurularda delil olarak gazetecilerin yazıları, haberleri ve yayınları yer aldı. Ayrıca, farklı mesleklerden kişilerin basın açıklamaları ve sosyal medya paylaşımları da bu davalarda delil gösterildi.

Gazetecilere karşı açılan davalarda en sık gösterilen delil türü, haberler ve yazılar oldu. Bu tür deliller 13 davada gazeteciler aleyhine kullanıldı. Bunun yanı sıra, gazetecilerin sosyal medya paylaşımları 10 davada delil olarak sunuldu. Televizyon konuşmaları ise gazetecilere yönelik iki davada delil olarak yer aldı. Ayrıca, bir dava karikatür, iki dava ise kitaplar üzerinden şekillendirildi.

Aktivistlere karşı açılan davalarda delil olarak en sık

sosyal medya paylaşımları ve basın açıklamaları kullanıldı. Sosyal medya paylaşımları iki davada, basın açıklamaları ise üç davada delil gösterildi. Öğrencilere karşı açılan davalarda, basın açıklaması delil sayıldı.

Siyasetçilere yönelik davalarda delil olarak televizyon konuşmaları iki kez kullanıldı. Tüzel kişilere yönelik bir davada ise delil olarak bir köşe yazısı gösterildi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'a hakaret iddiasıyla yargılanan gazeteciler arasında Hayko Bağdat, Hakkı Boltan, Ahmet Sever, Merdan Yanardağ, Barış Pehlivan, Ozan Alper Yurtoğlu, Sedef Kabaş, Baransel Ağca, Rüstem Batum, Levent Gültekin, Uğur Koç, İnan Kızılkaya ve İhsan Çaralan yer aldı. Bu davalarda, sanıkların yazılı ve görsel medya üzerinden yaptıkları eleştiriler, köşe yazıları ve sosyal medya paylaşımları delil olarak sunuldu.

Yabancı basına 'Erdoğan karikatürü' davası sürüyor

Fransa'da yayınlanan Charlie Hebdo dergisinin Cumhurbaşkanı Erdoğan karikatürü nedeniyle açılan dava, bu adli yılda da devam etti. Derginin, 28 Ekim 2020'deki sayısında yayımlanan karikatür sebebiyle 18 Kasım 2021 tarihinde Ankara'da görülmesine başlanan dava, Türkiye'de yayın yapmayan yabancı bir basın organına karşı açılan ilk dava olma özelliğini taşıyor. Derginin Genel Yayın Direktörü Julin Serignac, Yazı İşleri Müdürü Gerard Biard, Genel Yayın Yönetmeni Laurent Sourisseau ve karikatürist Alice'in yargılandığı dava, gazetecilerin yurtdışında bulunması nedeniyle her duruşmada açılıyor ve dosya üzerinden görüşülerek, 'sanıkların ifadelerinin alınması' talimatı verilip birkaç dakika içerisinde kapatılıyor.

Savcı, Erdoğan'ın adı geçmeyen duada 'hakaret' suçu buldu

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde 1930'lu yıllardan bu yana düzenlenen 'İnek Bayramı'nın 2022'deki kutlaması sırasında okunan bir duada 'Cumhurbaşkanı Erdoğan'a hakaret edildiği' ve 'halkın bir kesiminin benimsediği dini değerler alenen aşağılandığı' iddiasıyla dava açıldı. Erdoğan'ın 'mağdur' olarak yer aldığı iddianamede savcı, bir öğrencinin İnek Bayramı'nda 'imam kılığı'na girerek sahnede okuduğu 'İnek Duası'nın, ismi geçmese de Erdoğan'a hakaret kastı taşıdığı sonucuna vardı. Davada 'İnek Duası'nı okuyan ve yazan öğrenciler hakkında TCK 299'uncu maddenin 1. ve 2. fıkraları kapsamında 'cumhurbaşkanına hakaret' ve TCK 216/3 maddesi kapsamında 'Halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri alenen aşağılamak' suçlamaları yöneltildi. Davanın Ankara 68. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülmesine devam ediliyor.

Haber fotoğrafında Erdoğan 'göründüğü' için dava açıldı

Bu dönemde, 'Cumhurbaşkanı Erdoğan'a hakaret' iddiasıyla açılan bir başka dava, Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi'ne (CİMER) yapılan bir ihbar üzerine başlatıldı. İhbarda, gazetede kullanılan cinsel istismar şüphelisi V.U.'nun fotoğrafının fonunda bir yerde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın fotoğrafının da 'görüldüğü', BirGün gazetesinin bu yolla "kasıtlı olarak" Erdoğan'ın aleyhine algı yaratmaya çalıştığı öne sürüldü. İddianamede de bu fotoğraf suç delili sayıldı. Erdoğan'la ilgisi olmayan bir haber nedeniyle 'cumhurbaşkanına hakaret' iddiasıyla yargılanan gazeteci Uğur Koç, İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde, 28 Mart 2024 tarihinde, görülen karar duruşmasında, 11 ay 20 gün hapis cezasına mahkûm edildi. Ceza ertelendi.

"Haberde ismi geçen kişinin adı Google görsellerde aratıldığında söz konusu fotoğrafa ulaşmak mümkün. Yüksek ihtimalle şahsın kendi sosyal medya hesabından yayınladığı bir fotoğraf. Bir kişinin suçlu bir kişiyle fotoğrafının olması, o fotoğrafların yayınlaması, o kişiye hakaret edildiği anlamına gelmez."

Basın açıklamaları ‘suç delili’ sayılıyor

‘Cumhurbaşkanına hakaret’ iddiasıyla yargılananlar arasında, Gezi Parkı eylemleri sırasında polisin attığı gaz kapsülüyle ağır yaralanan ve 269 gün komada kaldıktan sonra 15 yaşındayken ölen Berkin Elvan’ın annesi Gülsüm Elvan ve babası Sami Elvan da bulunuyor.

Çocuklarının cinayetinden sorumlu tutulan polis memuru Fatih Dalgacı’nın, İstanbul 17. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılandığı davanın çıkışında yaptıkları basın açıklaması nedeniyle haklarında dava açılan Gülsüm ve Sami Elvan’a karşı Erdoğan’a yönelik eleştirileri ‘suç delili’ olarak gösterildi. Elvan ailesinin yargılandığı davanın görülmesine halen devam ediliyor.

‘Cinayet emrini verenler değil, ben yargılanıyorum’

İstanbul 43. Asliye Ceza Mahkemesi’nde 5 Mart 2024 tarihinde görülen duruşmada, "Ben hakareten yargılanıyorum ancak hakarete ben uğradım" diyerek savunmasına başlayan Gülsüm Elvan, oğlu Berkin Elvan’ın öldürülmesinde emri verenlerin yargılanmadığını söyledi. Elvan, "Ben mağdur edildim, Cumhurbaşkanı olabilir ama emir vererek benim çocuğumu öldüremez" dedi.

Erdoğan Ailesi'ne karşı suç işlendiği iddiasıyla açılan davalardaki deliller

İzlenen davalarda Emine Erdoğan, Bilal Erdoğan, Berat Albayrak ve Selçuk Bayraktar ile Serhat Albayrak'ın mağdur, müşteki, şikâyetçi veya davalı olduğu yargılamalarda gazetecilerin haberleri, köşe yazıları veya sosyal medya paylaşımları suçlamalara gerekçe ve delil gösterildi.

Bu dönemde izlenen davalarda Emine Erdoğan, Bilal Erdoğan, Berat Albayrak ve Selçuk Bayraktar ile Serhat Albayrak'ın mağdur, müşteki, şikâyetçi veya davalı olduğu yargılamalarda gazetecilerin haberleri, köşe yazıları veya sosyal medya paylaşımları suçlamalara gerekçe ve delil gösterildi.

Emine Erdoğan'ın erişim engeli kaldırıldığı haberin davasında örnek karar

Emine Erdoğan'ın, gazeteci Gökay Başcan'dan şikâyetçi olması üzerine, 'hakaret' iddiasıyla açılan davada BirGün gazetesinde yayımlanan haber delil olarak sunuldu. Haberde, Türkiye kıyılarını kapsayan mapa ve şamandıra ihale verme yetkisinin, Emine Erdoğan himayesinde kurulan Çevre Ajansı Başkanlığı'na verildiği yazıyordu.

Emine Erdoğan'ın talebiyle bu konuyla ilgili toplamda 66 haber, İstanbul Anadolu 6. Sulh Ceza Hakimliği kararıyla erişime engellendi. Bu haberlere getirilen erişim engeli konu alan haberler de İstanbul Anadolu 2. Sulh Ceza Hakimliği kararıyla engellendi.

Başcan hakkında açılan dava, ilk olarak basit yargılama usulüyle görüldü ve beraat kararı alındı. Erdoğan'ın avukatlarının itirazı üzerine dava yeniden görüldü. Mahkeme yeniden yargılamada da Başcan'ın beraatine hükmetti. Bu sonucun alınmasında, duruşma savcısının değişmesi etkili oldu. Önceki savcının esas hakkındaki görüşünü değiştiren yeni savcı, AİHM ve AYM içtihatlarını dikkate alarak, haberdeki ifadelerin basın özgürlüğü kapsamında olduğunu ve 'ağır eleştiri' niteliğinde değerlendirilmesi gerektiğini belirtti.

Bilal Erdoğan hakkındaki sosyal medya paylaşımına ilişkin iki dava

Bilal Erdoğan'ın şikâyetçi olmasıyla gazeteci Furkan Karabay'ın sosyal medya paylaşımları nedeniyle iki ayrı dava açıldı. Bu paylaşımlar, İstanbul 47. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 'hakaret' ve 'iftira' iddialarıyla görülen ceza davasında ve İstanbul 45. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde 'kişilik haklarına haksız saldırı' gerekçesiyle açılan tazminat davasında delil olarak sunuldu.

Karabay, X platformundaki (eski adıyla Twitter) hesabında, eski İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcısı İsmail Uçar'ın HSK'ya gönderdiği dilekçeyi paylaşmıştı. Karabay, bu paylaşımında Bilal Erdoğan hakkında "adliyenin müdavimi" ifadesini kullandığı için yargılanıyor. Başsavcı Uçar, adliyede "para karşılığında erişim engelleme ve tahliye kararları verildiğini" iddia etmişti.

Albayrak ve Bayraktar Sosyal Medya Paylaşımlarından Şikâyetçi

Berat Albayrak, hacker grubu Redhack tarafından yayımlanan belgelere ilişkin X platformunda (eski adıyla Twitter) yaptığı bir paylaşım nedeniyle gazeteci Metin Cihan'dan şikâyetçi oldu ve Cihan'ın 'kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret' suçlamasıyla İstanbul 36. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanmasını sağladı. Albayrak ayrıca, gazeteci Hazal Ocak aleyhine, Maliye ve Hazine Bakanı olarak görev yaptığı dönemde 'Kanal İstanbul' projesi güzergâhında satın aldığı arsaların konu edildiği, Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan, 'Damat işini biliyor' başlıklı haber nedeniyle 200 bin TL tazminat davası açtı.

Selçuk Bayraktar'ın açtığı davada ise gazeteci Levent Gültekin'in sosyal medya paylaşımı delil gösterildi.

Diğer yandan Serhat Albayrak'ın şikâyetiyle gazeteciler Kürşat Yılmaz ve Görkem Kınacı hakkında açılan davada Evrensel gazetesinde yayımlanan haberler delil sayıldı. Bu haberler, Kırmızı Bültenle aranan Sedat Peker'in iddialarını içeriyordu. Aynı şekilde, Albayrak şikâyetiyle Osman Akın ve Mehmet Ferhat Çelik'e karşı açılan davada Yeni Yaşam gazetesinde yayımlanan Peker iddiaları delil olarak eklendi. Yeniçağ gazetesinin Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Erdem Avşar ise Peker'in iddialarına dair haberler nedeniyle Serhat Albayrak'ın şikâyetiyle yargılandı ve 'iftira' suçundan 1 yıl 15 gün hapis cezasına çarptırıldı.

Ayrıca, Albayrak'ın 200 bin TL tazminat talebiyle açtığı davada akademisyen Ceren Sözeri'nin Evrensel gazetesindeki köşesinde yayımlanan, 'AKP'ye kim oy kaybettirdi' başlıklı yazı delil olarak sunuldu. Sözeri hakkındaki dava beş yıldır sürüyor.

Davalarda alınan kararlar

Cumhurbaşkanı Erdoğan ve yakınlarının gazeteci, aktivist, öğrenci, sanatçı ve siyasetçilerin karşısında yer aldığı, bu dönemde izlenen 41 davanın 11'inde mahkemeler kararını açıkladı.

Karar açıklanan iki davada beraat hükmü verilirken, 3 dava reddedildi. Bu davaların beşinde ise farklı suçlamalarla 5 gazeteciye toplamda 5 yıl 4 ay hapis cezası verildi. Bir yargılama sonunda ise davalı gazetecinin 25 bin TL tazminat ödemesine karar verildi.

Mahkemeler tarafından gazeteci ve aktivistler hakkında verilen kararlar çeşitli cezalarla sonuçlandı. Toplam hapis cezası 5 yıl 4 ay olurken, kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle açılan davalarda davacıların ödemesine hükmedilen toplam tazminat miktarı 25 bin TL oldu.

Gazeteci Levent Gültekin, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın şikâyeti üzerine 'cumhurbaşkanına hakaret' suçlamasıyla Bakırköy 44. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davada 11 ay 20 gün hapis cezasına çarptırıldı.

Halkevleri Genel Başkanı Nebiye Merttürk, Cumhurbaşkanı Erdoğan ve MHP lideri Bahçeli'nin katılımcı olduğu Ankara 70. Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki davada 'hakaret' suçlamasıyla yargılandı. Merttürk, 1 yıl 2 ay 10 gün hapis cezasına mahkûm edildi.

Gazeteci Uğur Koç, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın katılımcısı olduğu İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen davada 'cumhurbaşkanına hakaret' suçlamasıyla yargılandı ve 11 ay 20 gün hapis cezasına çarptırıldı. Ceza ertelendi.

Gazeteci Furkan Karabay, Mustafa Doğan İnal'ın şikâyetiyle dört farklı davada yargılandı ve bu davaların üçü reddedildi. İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen dördüncü davada ise 'iftira' suçlamasıyla 1 yıl 15 gün hapis cezasına çarptırıldı. Ceza ertelendi.

Gazeteci Erdem Avşar, Serhat Albayrak'ın şikâyetiyle 'iftira' suçlamasıyla yargılandı ve 1 yıl 15 gün hapis cezasına çarptırıldı. Ceza ertelendi. Gazeteci Levent Gültekin, Selçuk Bayraktar'ın açtığı, tazminat davasında 25 bin TL tazminat ödemeye mahkûm edildi.

AKP'li bakan ve milletvekillerine karşı suç işlendiği iddiasıyla açılan davalar

Bu dönemde, AKP'ye mensup bakanlar, milletvekilleri ve bakan yardımcılar, ifade özgürlüğüne yönelik suçlamalarla açılan 24 davada şikâyetçi, mağdur, müşteki veya davalı olarak yer aldı.

Bu davalarda 21 farklı AKP'li isim, toplamda 38 sanıkla karşı karşıya geldi. Veriler, ifade özgürlüğüne yönelik baskıların en çok gazeteciler üzerinde yoğunlaştığını gösterdi: Bu davalarda, toplamda 23 gazeteci AKP'li isimlere karşı suç işledikleri iddiasıyla yargılandı. Diğer sanıklar arasında 10 siyasetçi, 4 aktivist ve bir sanatçı yer aldı.

Eski HDP'den 8 milletvekilinin yargılandığı bir davada, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yanı sıra eski Başbakan Ahmet Davutoğlu ve eski İçişleri Bakanı Efkân Ala da 'müşteki' olarak yer aldı. AKP'den ayrılarak Gelecek Partisi'ni kuran Ahmet Davutoğlu, bu dava dışında

Cumhurbaşkanı Erdoğan ile başka bir davada da taraf olarak yer alıyor; gazeteci Hakkı Boltan'ın yargılandığı bu davada, Erdoğan 'katılan', Davutoğlu ise 'mağdur' konumunda bulunuyor.

Özellikle Adalet Bakan Yardımcıları Akın Gürlek ve Hasan Yılmaz, eski Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank ve eski İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, birden fazla gazeteciye karşı açılan davalarda taraf konumunda bulunuyor.

Akın Gürlek, 5 davada 6 gazeteciyle; Hasan Yılmaz 3 davada 5 gazeteciyle; Mustafa Varank 3 davada 5 gazeteciyle ve Süleyman Soylu 3 davada 2 gazeteci ve 2 aktivistle karşı karşıya geldi. İfade ve basın özgürlüğüne karşı açılan davalarda gazeteci, siyasetçi, aktivist ve sanatçıların karşında konumlanan ya ilgili dönemde ya da halen AKP'de görev alan üst düzey isimler şöyle:

» Binali Yıldırım, eski Başbakan

» Ahmet Davutoğlu, eski Başbakan

» Süleyman Soylu, eski İçişleri Bakanı

» Efkân Ala, eski İçişleri Bakanı

» Mehmet Nuri Ersoy, Turizm Bakanı

» Mustafa Varank, eski Sanayi ve Teknoloji Bakanı ve AKP Bursa Milletvekili

» Egemen Bağış, eski Avrupa Birliği Bakanı, eski AKP milletvekili, Büyükelçi

» İsmail Demir, Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanı

» Korkmaz Karaca, Cumhurbaşkanı Danışmanı

» Mustafa Şentop, eski AKP Tekirdağ milletvekili, eski TBMM Başkanı

» Zehra Taşkesenlioğlu, eski AKP Erzurum Milletvekili

» Ali İhsan Arslan, eski AKP Diyarbakır Milletvekili

» Edibe Sözen, eski AKP Milletvekili

» İbrahim Halil Yıldız, AKP Şanlıurfa Milletvekili

» Yasin Ekrem Serim, Dışişleri Bakan Yardımcısı

» Akın Gürlek, Adalet Bakanı Yardımcısı (rapor hazırlanırken Akın Gürlek İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı olarak atandı)

» Hasan Yılmaz, T.C. Adalet Bakan Yardımcısı

» Muhsin Dere, Milli Savunma Bakanı Yardımcısı

» Şuay Alpay, Milli Savunma Bakanı Yardımcısı

» Alpaslan Kavaklıoğlu, Milli Savunma Bakanı Yardımcısı Yunus Emre Karaosmanoğlu, Milli Savunma Bakanı Yardımcısı

12 dava açıldı, en sık rastlanan suçlama, 'kamu görevlisine hakaret' oldu

AKP'ye mensup bakanlar, milletvekilleri ve bakan yardımcılarının davanın tarafı olduğu ifade ve basın özgürlüğü davalarında en sık rastlanan suçlama, 'kamu görevlisine hakaret' (TCK 125/3) oldu; bu kapsamda 12 dava açıldı ve 24 sanık yargılandı.

İkinci en yaygın suçlama ise 'kişilik haklarına saldırı' olarak öne çıktı. Bu suçlamaya dayanan 4 davada toplamda 5 sanık yargılandı. Ayrıca, 'hakaret' (TCK 125/1) suçlaması da sıklıkla yöneltildi; bu suçlamayla 4 dava açıldı ve toplamda 4 sanık yargılandı.

'Terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek' (TMK 6/1) suçlamasından 3 dava açıldı ve 3 sanık yargılandı. 'İftira' suçlamasıyla ilgili ise 2 dava açıldı ve 5 sanık yargılandı.

Ceza davalarında alt sınırdan toplamda 54 yıl 3 ay hapis cezası istenirken, 'kişilik haklarını ihlal' iddiasıyla asliye hukuk mahkemelerinde yapılan yargılamalarda davacı AKP'liler davacılarından toplamda 340 bin TL tazminat talep etti.

Akın Gürlek'in Uymadığı AYM Kararını Yazmak Suçlama Nedeni

Bu kategoride 'terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek' iddiasıyla açılan 3 davanın hepsinde taraf olarak Adalet Bakan Yardımcısı olarak görev yapan Akın Gürlek yer aldı. Bu rapor hazırlanırken İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı olarak atanan Gürlek, Adalet Bakanlığı'na atanmadan önce İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi başkanlığı görevini yürütüyordu. Kendisine dair yapılan haberler nedeniyle gazetecilerden şikâyetçi oldu.

Örneğin, ANKA Haber Ajansı Yazı İşleri Müdürü Mansur Çelik, AYM'nin Enis Berberoğlu kararına uymadığı için Gürlek hakkında 'Türkiye Gündemi-ne Damga Vuran Hâkim' başlıklı haber yaptığı ge-

rekçesiyle yargılandı. 'Terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek' iddiasıyla yargılanan Çelik, altı ay hapis cezasına çarptırıldı. Ceza ertelendi.

Gazeteci Ayça Söylemez, 18 Şubat 2020'de Bir-Gün'de yayınlanan 'Yetenekli hâkim bey' makalesi nedeniyle Gürlek'in şikâyetiyle yargılandı. Söylemez, Gürlek'in Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı olarak verdiği kararları eleştirmişti. Gürlek, şikâyetini Adalet Bakanı Yardımcısı olduğu dönemde yaptı. Söylemez davanın ikinci celsesinde beraat etti.

Gazeteci Barış Terkoğlu ise 'Türkiye'nin gündemindeki kararları hep aynı hâkim veriyor' başlıklı haber ve 'Türkiye'yi karıştıran hâkimi nereden hatırlıyorum' yazıları nedeniyle Gürlek'in şikâyetiyle yargılandı. Terkoğlu, 'terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek' iddiasıyla iki yıl hapis cezasına mahkûm edildi ve ceza ertelenmedi.

İddianame ve dava dilekçelerinde yer alan deliller

Davalarda sanıklara yönelik suç delili olarak genellikle haberler, köşe yazıları, sosyal medya paylaşımları, basın açıklamaları ve kitaplar kullanıldı.

MLSA gözlemcileri tarafından bu dönemde Emine Şenyaşar hakkında, eski AKP milletvekili İbrahim Halil Yıldız'a 'hakaret' ettiği iddiasıyla açılan iki ayrı dava takip edildi. İzlenen iki davada suçlamaya gerekçe ve delil olarak Şenyaşar'ın adalet nöbeti sırasında Yıldız'a yönelik sözleri gösterildi.¹

Gazeteci Ahmet Sever hakkında, AKP'li Mustafa Şentop ve Mustafa Varank'ın şikâyeti sonucu açılan davalara ise Kapalı Kapılar Ardındaki Siyasi Sırlar: İçimde Kalmasın, Tanıklığımdır kitabı delil sayıldı. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün 12 yıl boyunca basın danışmanlığını yürüten Sever, kitabında bu döneme dair anılarını yazmıştı.

¹ Emine Şenyaşar'ın iki oğlu ve eşi 2018 yılında Şanlıurfa'nın Suruç ilçesinde dönemin AKP Şanlıurfa Milletvekili İbrahim Halil Yıldız'ın koruma ve yakınlarının saldırısı sonucu hayatını kaybetti. Şenyaşar, 9 Mart 2021'de Şanlıurfa Adliyesi önünde Adalet Nöbetine başladı, daha sonra nöbeti 26 Temmuz 2023'te Adalet Bakanlığı önüne taşıdı.

Davalarda alınan kararlar

Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kamu görevinden ihraç edilen sosyolog ve yazar Veli Saçılık, eski İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ve MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin şikâyeti üzerine Ankara 30. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandı. Saçılık, 'kamu görevlisine hakaret' suçlamasıyla 55 bin TL adli para cezasına çarptırıldı.

- » *Kapatılan aktifhaber.com Genel Yayın Yönetmeni Yetkin Yıldız, dönemin İçişleri Bakanı Efkân Ala'nın şikâyetiyle Bakırköy 31. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandı. Yıldız, 'iftira' suçlamasıyla 1 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Mahkeme 'hakaret' suçundan karar verilmesine ver olmadığına hükmetti.*
- » *Gazeteci Dilan Esen, Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'un şikâyetiyle İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde, 'kamu görevlisine görevinden dolayı alenen hakaret' suçlamasıyla 7 bin 80 TL adli para cezasına çarptırıldı.*
- » *Gazeteci Mansur Çelik, Akın Gürlek'in şikâyetiyle Ankara 22. Ağır Ceza Mahkemesi'nde, 'terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek' suçlamasıyla 6 ay hapis cezasına çarptırıldı. Ceza ertelendi.*
- » *AKP'ye mensup bakanlar, milletvekilleri ve bakan yardımcılarının ifade özgürlüğüne yönelik suçlamalarla açılan 24 davanın 17'sinde mahkeme kararını açıkladı. Bu davaların 5'inde 7 sanık hakkında beraat kararı verilirken, 4 sanığın yargılandığı 3 dava reddedildi. Mahkûmiyet kararları alınan 5 davada ise 5 gazeteciye toplamda 3 yıl 6 ay hapis cezası verildi. Verilen adli para cezasının toplamı ise 62 bin 80 TL oldu.*
- » *Gazeteci Barış Terkoğlu, Adalet Bakan Yardımcısı Akın Gürlek'in şikâyeti sonucu 'terörle mücadele görev almış kişileri hedef göstermek' iddiasıyla İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davada iki yıl hapis cezasına mahkûm edildi.*

"Adını vermediğim birini nasıl hedef göstermiş oluyorum?" Kimse Akın Gürlek'i eleştirmesin diye bu dava açıldı. Ben gazeteciyim, eleştiriyorum bu yüzden de haksız yere yargılanıyorum."

Barış Terkoğlu, 2 Mayıs 2024, İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi

Hükûmet ortağı MHP'lilerin taraf olduğu davalar

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, bu dönemde izlenen üç ifade özgürlüğü davasında taraf olarak yer aldı. Bahçeli davaların birinde Cumhurbaşkanı Erdoğan, birinde ise eski İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ile şikâyetçi konumunda bulundu.

'Cumhurbaşkanına hakaret' ve 'kamu görevlisine hakaret' suçlamalarıyla Ankara 70. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen davada Halkevleri Genel Başkanı Nebiye Merttürk, 1 yıl 2 ay 10 gün hapis cezasına çarptırıldı. Veli Saçılık hakkında, Ankara

30. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 'kamu görevlisine hakaret suçlamasıyla görülen dava sonunda 55 bin TL adli para cezası verildi.

MHP Antep Milletvekili Sermet Atay'ın şikâyetiyle gazeteci Gözde Bedeloğlu'na 'kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret' iddiasıyla açılan dava ise İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülüyor. Hakkında 1 yıl hapis cezası istenen Bedeloğlu'na karşı açılan davanın iddianamesinde BirGün gazetesinde yayımlanan 'Dünden bugüne devleti koruyanlar' başlıklı yazısı delil gösteriliyor.

Sanık ismi	Mesleği	Şikâyetçi/müşteki/davalı	Karar	Ceza miktarı
Didar Gül	Akivist	Süleyman Soylu	Beraat	
Veli Saçılık	Akivist	Devlet Bahçeli, Süleyman Soylu	Kamu görevlisine hakaret'ten ceza verildi	55 bin TL adli para cezası
İsmail Arı	Gazeteci	Mustafa Varank	Beraat	
Yetkin Yıldız	Gazeteci	Dönemin İçişleri Bakanı Efkân Ala	'İftira' suçlamasıyla hapis	1 yıl hapis cezası
Seyhan Avşar	Gazeteci	Yasin Ekrem Serim	Dava reddedildi	
Mustafa Büyüksipahi, Mustafa Birol Güger	Gazeteci	Mustafa Varank	Beraat	
Mansur Çelik	Gazeteci	Akın Gürlek	Terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek'ten ceza	6 ay hapis cezası
Hayri Demir	Gazeteci	Edibe Sözen	Dava reddedildi	
Faruk Eren, Furkan Karabay	Gazeteci	Hasan Yılmaz, Akın Gürlek, İrfan Fidan	Beraat	
Ayça Söylemez	Gazeteci	Akın Gürlek	Beraat	
Dilan Esen	Gazeteci	Mehmet Nuri Ersoy	Kamu görevlisine görevinden dolayı alenen hakaret	7 bin 80 TL adli para cezası
Barış Terkoğlu	Gazeteci	Akın Gürlek	Terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek'ten ceza	2 yıl hapis cezası
İzel Sezer, Doğan Ergün	Gazeteci	Ali İhsan Arslan	Dava reddedildi	

Yargı mensuplarına karşı suç işlendiği iddiasıyla açılan davalar

Bu izleme döneminde yargı mensupları, ifade özgürlüğüne yönelik suçlamalarla açılan 18 davada şikâyetçi, mağdur, müşteki veya davalı olarak yer aldı. Bu davaların tamamında toplamda 25 gazeteci, yargı mensuplarına karşı suç işledikleri iddiasıyla yargılandı.

İfade ve basın özgürlüğü davalarında gazetecilere karşı en fazla taraf olan yargı mensubu İrfan Fidan oldu; Fidan farklı davalarda 7 gazetecinin karşısında yer aldı. İkinci sırada yer alan eski HSK Üyesi Hamit Kocabey, 4 gazetecinin yargılandığı davalarda taraf oldu.

İstanbul 1. Sulh Ceza Hâkimi B.A., Yargıtay üyeleri Ayhan Ayan ve Tekmen Savaş Nemli, Adalet Bakan Yardımcısı Hasan Yılmaz, 'Gezi davası' Hâkimi Murat Bircan, İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Şaban Yılmaz, İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcısı İsmail Uçar ve İstanbul Adalet Komisyonu Başkanı Bekir Altun 2'ser gazeteciye karşı taraf konumunda yer aldı.

Diğer yargı mensuplarından İzmir Cumhuriyet Savcısı Caner Ulu, Yargıtay Üyesi Ömer Faruk Aydın, Antalya Cumhuriyet Başsavcısı Vekili Yakup Ali Kahveci, İstanbul

Adalet Komisyon Başkanı Okan Albayrak, Yargıtay Onursal Cumhuriyet Başsavcısı Abdurrahman Yalçinkaya ve İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Vekili Mehmet Yılmaz'a ise birer gazetecinin yargılandığı davaların iddianamelerinde taraf olarak yer verildi.

Bu davaların bazılarında, şikâyetçi, müşteki veya mağdur konumunda birden fazla yargı mensubunun olduğu kaydedildi. İfade ve basın özgürlüğüne karşı açılan davalarda karşı tarafta yer alan yargı üyeleri:

İrfan Fidan, Anayasa Mahkemesi üyesi

Abdurrahman Yalçinkaya, Yargıtay Onursal Cumhuriyet Başsavcısı

Ayhan Ayan, Yargıtay üyesi

Tekmen Savaş Nemli, Yargıtay üyesi

Ömer Faruk Aydın, Yargıtay üyesi

Hamit Kocabey, eski (Hâkimler ve Savcılar Kurulu) HSK üyesi

Şaban Yılmaz, İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı

İsmail Uçar, İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcısı

Mehmet Yılmaz, İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Vekili

Yakup Ali Kahveci, Antalya Cumhuriyet Başsavcısı Vekili

Okan Albayrak, İstanbul Adalet Komisyon Başkanı

Bekir Altun, İstanbul Adalet Komisyonu Başkanı

Caner Ulu, İzmir Cumhuriyet Savcısı

Murat Bircan, İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi Hâkimi

B. A., İstanbul 1.Sulh Ceza Hâkimi

Yöneltilen Suçlamalar

Yargı mensuplarının taraf olduğu ifade ve basın özgürlüğü davalarında en sık rastlanan suçlama, 'kamu görevlisine hakaret' (TCK 125/3) oldu. Bu suçlama, 12 farklı davada 16 sanığa yöneltilti.

İkinci sırada ise 'terörle mücadelede görev almış kamu görevlisini hedef göstermek' (TMK 6/1) suçlaması yer aldı; bu suçlama, 5 davada 7 sanığa karşı kullanıldı.

Ayrıca, 'iftira' (TCK 267) suçlaması 2 davada 3 sanığa, 'kişilik haklarına saldırı' suçlaması ise 2 davada 2 sanığa yöneltilti.

Cezadavalarında sanıklara altsınırdan hesaplandığında toplam 26 yıl hapis cezası istendi.

'Kişilik haklarına saldırı' iddiasıyla asliye hukuk mahkemelerinde açılan tazminat davalarında toplamda 200 bin TL tazminat talep edildi.

Duruşma tutanağını haber yaptı, 11 gün tutuklu kaldı

Tek bir davada hem 'kamu görevlisine hakaret' hem de 'terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek' iddialarıyla yargılanan gazetecilerden biri, duruşma tutanağını haberleştiren Furkan Karabay oldu.

Karabay, Gerçek Gündem internet sitesinde yayımlanan, 'Mafya davasında rüşvet kavgası tutanaklarda' başlıklı haberinde, Sarallar grubundan Barış Saral'ın yargılandığı davanın duruşma tutanağındaki ifadelerine yer verdiği gerekçesiyle, 28 Aralık 2023'te gözaltına alındı ve bir gün sonra tutuklandı. Avukatlarının tutukluluğa yönelik yaptığı ikinci itirazın ardından 8 Ocak 2024 tarihinde tahliye edilen Karabay, toplamda 11 gün tutuklu kaldı.

İddianamede, Yargıtay Üyesi Okan Albayrak, İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Şaban Yılmaz ve İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi üyelerinden Murat Bircan "mağdur" olarak yer aldı.

Karabay'a tehdit

'Buradan elini kolunu sallayarak çıkamayacaksın!'

Duruşma tutanağını haberleştirdiği için hakkında açılan davanın 16 Mayıs 2024 tarihinde İstanbul 24. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen ilk duruşmasında, haber yayımlandıktan bir gün sonra gözaltına alındığını belirten Furkan Karabay, savcılık ifadesi sırasında tehdit edildiğini söyledi.

Karabay, savcının kendisine "Buradan elini kolunu sallayarak çıkamayacaksın" dediğini ifade etti. Mahkeme başkanı, bu konuda suç duyurusunda bulunup bulunmadığını sordu.

Karabay ise yargıya güvenmediğini, suç duyurusunda bulunsan bile takipsizlik kararı verileceğini düşündüğünü belirtti ve "Bunları kayda geçmesini istediğim için söylüyorum" dedi.

İki mağdur bakan

CHP broşürünü haber yapan gazetecilere dava

'Kara para aklama' suçlamasıyla Türkiye ve ABD'de soruşturulan Sezgin Baran Korkmaz ile ilgili CHP'nin hazırladığı, 'SaBıKa Holding: Bir Kara para-Siyaset-Yargı Hikâyesi' başlıklı broşürü hakkında Cumhuriyet gazetesinde Barış Pehlivan imzasıyla yayımlanan köşe yazısı nedeniyle 'kamu görevlisine hakaret' iddiasıyla dava açıldı.

Gazeteci Barış Pehlivan ve Cumhuriyet gazetesinin o dönemki Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Ozan Alper Yurtoğlu'nun yargılandığı davanın iddianamesinde, Anayasa Mahkemesi Üyesi İrfan Fidan ve Yargıtay Üyesi Tekmen Savaş Nemli, Cumhurbaşkanı Erdoğan, eski Başbakan Binali Yıldırım, eski İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ve Prag Büyükelçisi, eski AKP'li Devlet Bakanı Egemen Bağış ile "mağdur" olarak yer aldı.

Saymaz'a dava

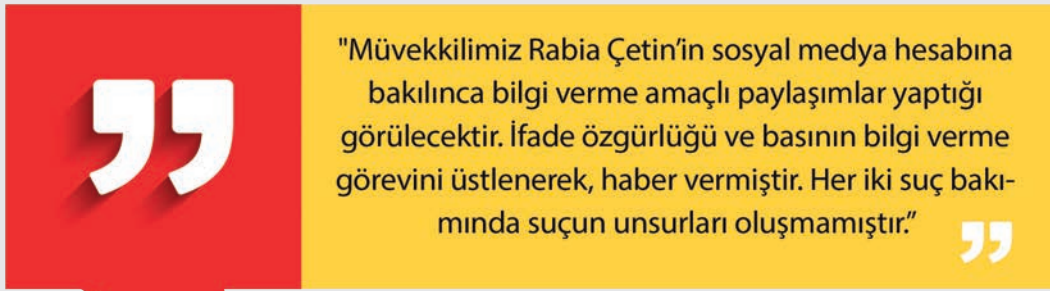
'Hâkim bey kendi adına değil eşi adına şikâyetçi olmuş'

Gazeteci İsmail Saymaz, 'Gezi davasındaki AKP'li hâkimin eşi FETÖ itirafçısıymış' başlıklı haberi gerekçesiyle Gazi davasına bakan mahkemenin eski hâkimi ve AKP belediye başkanı adayı Murat Bircan'ın şikâyetiyle yargılandı. İstanbul 24. Ağır Ceza Mahkemesi'nde, 10 Ekim 2023 tarihinde görülen duruşmada Saymaz şöyle ifade verdi:

"Hâkim Bey AKP'den belediye başkanı aday adayı olduğunda Bafra'yı sokak sokak gezmiş, partisi adıma demeç vermiş. Google fotoğraflarıyla dolu. Seçilemeyince yine birdenbire hâkim oldu diye geçmişini benim sileceğim? Hâkim Bey, kendisine 'AKP'li' diyerek itibarını zedelediğim iddia ediyor, AKP'li olmak bu kadar itibar zedeleyen bir şeyse aday olmasaydınız. Hâkim Murat Bircan kendisi hakkında değil eşi hanımefendi adına şikâyetinde bulunuyor. Bu hukuk tarihine geçecek bir şey. Başkası adına şikâyetinde bulunabilir misiniz? Eşinizin yerine şikâyetçi olabilir misiniz? Sırf hâkimlik sıfatını kullanarak beni ağır cezada yargılamak için şikâyetinde bulundu."

İddianame ve dava dilekçelerinde yer alan deliller

MLSA Hukuk Birimi Koordinatörü, Avukat Emine Özhasar, 4 Kasım 2023, İstanbul 23. Ağır Ceza Mahkemesi

Yargı mensuplarının şikâyetçi, mağdur, müşteki veya davalı olarak yer aldığı, toplamda 25 gazetecinin yargılandığı bu 18 davada yöneltilen suçlamaların temel dayanağı olarak haberler, köşe yazıları ve sosyal medya paylaşımları delil olarak gösterildi. Toplamda 14 davada gazetecilerin haber ve köşe yazıları, 4 davada ise sosyal medya paylaşımları delil olarak sunuldu ve davaların gerekçesini oluşturdu.

Retweet'e Dava Açıldı

Gazeteci Rabia Çetin, Halkların Demokratik Partisi (HDP) İzmir İl Binasına yönelik 17 Haziran 2021'de gerçekleştirilen silahlı saldırıda öldürülen Deniz Poyraz adına açılan Twitter (şimdiki X Platformu) hesabından yapılan bir paylaşımı yeniden paylaştığı (retweet) için yargılandı. 'Terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek' ve 'kamu görevlisine görevinden dolayı alenen hakaret' suçlamalarıyla İstanbul 23. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davanın iddianamesinde, İzmir Cumhuriyet Savcısı Caner Ulu "müşteki" olarak yer aldı. Suçlama konusu olan yeniden paylaşılan sosyal medya gönderisinde savcının ismi geçmiyor, Deniz Poyraz'ın babasına yaptığı açıklamalar nedeniyle açılan dava eleştiriliyordu. Çetin, herhangi bir yorum

yapmadan paylaştığı bu içerik nedeniyle yargılandı ve dava sonunda beraat etti.

Davalarda Alınan Kararlar

Yargı mensuplarının ifade özgürlüğüne yönelik suçlamalarda taraf olduğu 18 davanın 9'unda mahkeme kararını açıkladı. Bu davaların 6'sında 9 sanık hakkında beraat kararı verildi. Bir davada iki sanık hakkında hapis cezası çıkarken, bir davada bir sanık hakkında zaman aşımı gerekçesiyle düşme, bir davada bir sanık hakkında ise tazminat hükmü verildi.

- Gazeteciler Miyase İlknur ve Mustafa Birol Güger, Anayasa Mahkemesi Üyesi İrfan Fidan ve Yargıtay Üyesi Ayhan Ayan'ın şikâyetiyle açılan davada 'kamu görevlisine hakaret' ve 'iftira' suçlamasıyla İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandılar. Dava sonunda her biri 10 ay hapis cezasına çarptırıldı.

- Gazeteci Furkan Karabay, Bekir Altun'un şikâyetiyle yargılandığı davada beraat etti. Ancak, Bekir Altun'un açtığı İstanbul Anadolu 27. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde görülen bir başka davada, 'kişilik haklarına saldırı' gerekçesiyle 12.000 TL tazminat ödemeye mahkûm edildi.

Vali, asker ve polislerle karşı suç işlendiği iddiasıyla açılan davalar

Milli savunma Bakanlığı 2 davada, 1 akademisyen, 4 gazeteci; Türk Silahlı Kuvvetleri 1 davada 3 gazeteci ve 1 siyasetçi; Emniyet Genel Müdürlüğü 1 davada 1 gazeteci; dönemin Gaziantep Valisi Davut Gül 1 davada 2 gazeteci; Tuğgeneral Subutay Adaş 1 davada 1 gazeteci; eski Jandarma Genel Komutan Yardımcısı Musa Çitil 1 davada 1 gazeteci; polis memurları ise 23 polis memuru ise 8 davada 3 gazeteci, 16 aktivist, 18 öğrenci, 21 siyasetçi ve 1 avukat karşısında yer aldı.

Yöneltelen suçlamalar

Vali, asker ve polislerin şikâyetçi olduğu 16 davada sanıklara çeşitli suçlamalar yöneltildi. En fazla sanığın yargılandığı suçlama, 8 davada 'görevi yaptırmamak için direnmek' (TCK 265) olarak öne çıktı ve bu davalarda toplam 66 sanık yargılandı.

Sanık sayısına göre ikinci sırada, 5 davada 48 sanığın yargılandığı 'toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet' (2911 SK) suçlaması yer aldı.

Üçüncü sırada ise, 'Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ve Devletin yargı organlarını alenen aşağılamak' (TCK 301) suçlaması bulunuyor; bu suçlama, 2 davada 5 sanığın yargılanmasına neden oldu.

Ayrıca, 'Kamu görevlisine hakaret' (TCK 125/3) suçlamasıyla 2 davada 3 sanık yargılandı.

'Devletin güvenliğine ilişkin belgeleri tahrip etme amacı dışında kullanma, hileyle alma, devletin güvenliğine ilişkin gizli kalması gereken belgeleri açıklama ve temin etme' (TCK 327) suçlamasıyla 1 davada 4 sanık yargılandı.

'Kişilik haklarını ihlal' suçlamasıyla 1 davada 1 sanık ve 'terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek' (TMK 6/1) suçlamasıyla da 1 davada 1 sanık yargılandı.

Bu kategoride istenen cezalar alt sınırdan hesaplandığında, sanıklar hakkında toplamda 99 yıl 6 ay istendiği görüldü. Millî Savunma Bakanlığı ise Türk Tabipleri Birliği (TTB) Merkez Konseyi Başkanı Dr. Şebnem Korur Fincancı hakkında açtığı davada 100 bin TL tazminat istedi.

İzlenen tüm bu davalarda alt sınırdan hesaplandığında toplamda 99 yıl 6 ay hapis cezası istendi. 'Kişilik haklarının ihlali' iddiasıyla aliye ceza mahkemelerinde açılan davalarda davacılar, davalılardan toplamda 100 bin TL tazminat talep etti.

Polisler avukatların karşısında yer aldı

Açılan bu davalar polislerle avukatları da karşı karşıya getirdi. 'Dilek feneri' davası olarak bilinen davada 'müşteki' sıfatıyla İstanbul Emniyet'inde görevli 8 polis memuru, yargılanan İstanbul Barosu'na kayıtlı, Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) üyesi 7 avukat karşısında yer aldı.

Avukatlar, cezaevinde açlık grevine başlayan meslektaşlarının durumuna dikkat çekmek için, 22 Şubat 2019 tarihinde, Beşiktaş'ta dilek feneri uçurmak isterken şiddet uygulanarak gözaltına alınmıştı. İstanbul 46. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen davanın bu adil yargılama yılında yapılan onuncu celsesinde esas hakkındaki görüşünü açıklayan yargılanan tüm isimlerin, 'kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşlere silahsız katılarak ihtara rağmen kendiliğinden dağılmama' suçlamasından cezalandırılmalarını, 'görevi yaptırmamak için direnme' suçlamasından ise ayrı ayrı beraatlerine karar verilmesini istedi.

Askerler haberlerden şikâyetçi

Gazeteci Yağmur Kaya, Artı Gerçek isimli haber sitesinde İHD Eş Genel Başkanı avukat Eren Keskin ile yaptığı söyleşi nedeniyle eski Jandarma Genel Komutan Yardımcısı Musa Çitil'in şikâyetiyle yargılandı. Söyleşide Keskin'in "Ş.E. isimli genç kadına cinsel saldırıda bulundukları için Musa Çitil ve komutasındaki 405 asker hakkında dava açıldı" sözlerine yer vermesi nedeniyle Kaya, 'terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek' iddiasıyla yargılandı. Aydın 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde, 27 Şubat 2024 tarihinde görülen karar duruşmasında Kaya'nın beraatine hükmedildi.

Gazeteci Sibel Hürtaş ise Tuğgeneral Subutay Adaş'ın şikâyetiyle 'kamu görevlisine hakaret' suçlamasıyla yargılandı. Hürtaş'ın Adaş ile ilgili iddiaları gündeme taşıdığı 2020 yılında yapılan Yüksek Askeri Şurası'nda çıkan kararlara dair haberi suçlama konusu yapıldı. Hürtaş, Ankara 19. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 24 Ocak 2024 görülen duruşmada suçlamadan beraat etti. Milli Savunma Bakanlığı ise Türk Tabipleri Birliği (TTB) Merkez Konseyi Başkanı Şebnem Korur Fincancı hakkında 'Türk Silahlı kuvvetlerinin onur ve saygınlığına zedelediği' iddiasıyla 100 bin TL'lik manevi tazminat davası açtı. Dava konusu yapılan "TSK'nin operasyonlarında kimyasal silah kullanıldığına" dair açıklaması Fincancı'nın 2 yıl 8 ay 15 gün hapis cezası almasına da gerekçe yapılmıştı.

Tanık polisler görmedikleri tutanağa imza attıklarını itiraf etti

İzlenen davalarda, polislerin mağdur veya müşteki olarak gösterildiği durumlarda 3 gazeteci, 16 aktivist, 18 öğrenci, 21 siyasetçi ve bir avukat yargılandı. Bu davalar, eylemlere katılmak gerekçe- siyle '2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet,' 'kamu malına zarar verme' ve 'görevi yaptırmamak için direnme' suçlamalarıyla açıldı. Gazeteciler, eylemleri haberleştirirken gözaltına alınıp ya eylemcilerle birlikte ya da tek başına yargılandılar.

AFP (Agence France-Presse) için 19. İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü'nü takip ederken polisin yere yatırıp boğazına bastığı ve şiddet uygulayarak gözaltına aldığı foto muhabiri Bülent Kılıç da bu dö- nemde, 'görevi yaptırmamak için direnmek' ve 'kamu görevlisine görevinden dolayı alenen hakaret' suçlamalarıyla yargılanan gazetecilerden biri oldu. Kılıç'ın yargılandığı dava, polislerin müşteki ve şikâyetçi olduğu yargılamalarda hukuki hakların nasıl kötüye kullanılabileceğinin bir örneği oldu.

Davanın, 26 Ekim 2023'te İstanbul 19. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen ilk duruşmasında müşteki polis memuru S.K., tutanakta yazan her şeyin doğru olduğunu öne sürdü ancak MLSA Eş Direktö- rü Avukat Veysel Ok'un tutanakta yazan detaylarla ilgili sorularına, "Hatırlamıyorum" yanıtı verdi. Şikâyetçi polisin tanığı olan polis memurları da imza attıkları tutanakta yazılan olayları hatırlama- dıklarını söyledi. Tanık olarak dinlenen Narkotik Şube polisi C.T. ise "olayla aramızda 35 -40 metre vardı" diyerek tutanakta yazılı olan "olayları görmediğini" itiraf etti. "Biz o sokaktaki polis grubu olduğumuz için tutanağa grup olarak imza attık" diyen polis memuruna hâkim, "görmediğin, duy- madığın şeye neden imza atıyorsun? Böyle iş mi olur! Görmediğin olayın tutanağına grup yapacağız diye neden imza atıyorsun?" diye sordu. Tanık polis hâkime yanıt vermedi.

Duruşma aşamasında Bülent Kılıç'ın polis şiddetiyle gözaltına alınmasına ilişkin görüntülere dair bilirkişi raporu dosyaya gönderildi. Raporda bir polisin Kılıç'ın sırtına dizini koyarak kalkmasını en- gellediği bu esnada Kılıç'ın "Nefes alamıyorum" diye bağırdığının görüntülerde tespit edildiği kay- dedildi. Bilirkişi raporunun polisler tarafından tutulan olay yeri tutanağıyla çeliştiği görüldü.

İddianame ve dava dilekçelerinde yer alan deliller

Gösterilen deliler	Dava sayısı
1. Polis fezlekesi, müşteki polis beyanı, olay yeri tutanağı	8
2. Haber/köşe yazısı	6
3. TV konuşması	1

Vali, asker ve polislerin şikâyetçi olduğu 16 davada yöneltilen suçlamaların temel dayanağı olarak gösterilen deliller şu şekilde sıralandı: Polis fezlekesi, müşteki polis beyanı ve olay yeri tutanakları 8 davada; haber veya köşe yazıları 6 davada; TV konuşmaları ise 1 davada kullanıldı.

Özellikle polislerin şikâyetçi veya müşteki oldukları davalarda, polisler tarafından hazırlanan fezlekelere ve olay yeri tutanaklarına itibar edildiği gözlemlendi. Fezleke, bir suçun işlendiğine dair şüphelerin ortaya çıkmasıyla cumhuriyet savcılığının emriyle başlatılan soruşturma sürecinin bir parçası olarak kabul ediliyor. Bu süreçte emniyet personeli olayı araştırma, delilleri toplama, tanıkları dinleme ve suçun ayrıntılarını belgeleyerek bir fezleke oluşturmakla yetkilendiriliyor.

Davalarda alınan kararlar

Vali, asker veya polislerin ifade özgürlüğüne yönelik suçlamalarda taraf olduğu 15 davanın 6'sında mahkeme kararını açıkladı. Bu davaların 4'ünde 17 sanık hakkında beraat kararı verildi. İki davada ise gazeteciler adli para cezası ödemeye hükmedildiler. Gazeteci Sibel Hürtaş'a, polis memurlarının müşteki olduğu davada 'polise direnmek' suçlamasıyla Ankara 37. As-

liye Ceza Mahkemesi'nde açılan davada 8 ay 10 günlük hapis cezası verildi. Ceza 10 bin TL adli para cezasına çevrildi. Sibel Hürtaş Tuğgeneral Subutay Adaş'ın şikâyetçi olduğu Ankara 19. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen davada beraat etti.

Gazeteci Nurcan Baysal, Cizre'deki operasyonlar sırasında bazı evlerin duvarlarına özel harekât polislerince yazılan cinsiyetçi ifadelerle ilişkin yazdığı haber nedeniyle Emniyet Genel Müdürlüğü'nün şikâyetiyle yargılandı. İstanbul 54. Asliye Ceza Mahkemesi, Baysal'ı 24 Şubat 2018'de, TCK 301'inci maddesinde düzenlenen, 'Türk milletini, devletini, Meclisi'ni, hükûmetini ve yargı organlarını alenen aşağılamak' suçlamasıyla 10 ay hapis cezasına mahkûm etmiş, Anayasa Mahkemesi'nin ihlal kararıyla yargılama İstanbul 55. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yeniden başlamıştı. Sekiz yıl sonunda Baysal, suçlamadan beraat etti.

Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan haber nedeniyle gazeteciler Nagihan Yılın ve Mustafa Büyüksipahi Eski Gaziantep Valisi Davut Gül'ün şikâyetiyle yargılandı. İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi, 'kamu görevlilerine hakaret' suçlamasıyla Nagihan Yılın'a 7 bin 80 TL adli para cezası, Mustafa Büyüksipahi hakkında ise beraatına kararı verdi.

Kararların dağılımı

Sanık ismi	Sanığın mesleği	Şikayetçi/müşteki/davalı	Karar	Ceza miktarı
Sibel Hürtaş	Gazeteci	Polis memurları (4 kişi)	'Polise direnmek' suçlamasıyla verilen 8 ay 10 günlük hapis cezası adli para cezasına çevrildi.	10 bin TL adli para cezasına çevrildi
Sibel Hürtaş	Gazeteci	Subutay Adaş	Beraat	
Nurcan Baysal	Gazeteci	Emniyet Genel Müdürlüğü	Beraat	
Nagihan Yılın, Mustafa Büyüksipahi	Gazeteci	Davut Gül	Nagihan Yılın'a 'kamu görevlisine hakaret' iddiasıyla adli para cezası verildi.	7 bin 80 TL
Yağmur Kaya	Gazeteci	Musa Çitil	Beraat	
Ankara'daki 'Boğaziçi kayyım' protestosunda yargılanan 13 kişi	Gazeteci/ Öğrenci/Avukat	Polis memurları (2 kişi)	Beraat	

Kurumlar ve kişilere karşı suç işlendiği iddiasıyla açılan davalar

Bu izleme döneminde ayrına kimi kurum ve kişilerin müşteki, şikâyetçi veya davacı olduğu 12 dava görüldü. Bu davalarda 13 gazeteci ve bir siyasetçi olmak üzere toplamda 14 sanık yargılandı. İfade ve basın özgürlüğünün yargılandığı bu davalarda gazeteci ve siyasetçilerin karşısında şu kurum ve isimler yer aldı:

- » Türkiye Gençlik Vakfı (TÜGVA)
- » Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
- » Memur Sendikaları Konfederasyonu (MEMUR-SEN)
- » Türk Devletleri Şehit Yakınları ve Gaziler Vakfı
- » Demirören Medya Grubu
- » Dr. Mehmet Turan, Boğaziçi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü öğretim üyesi

- » Türkiye Wushu Federasyonu (TWF) Yönetim Kurulu Üyesi Abdurrahman Akyüz, Milli sporcu olan kızı Elif Akyüz
- » R.Y. (Çocuğa yönelik istismar davasında yargılanan bir sanık)
- » Sosyal Doku Vakfı Başkanı Nurettin Yıldız
- » 'Cübbeli Ahmet' ismiyle tanınan Ahmet Mahmut Ünlü
- » Avukat Sezgin Keleş
- » Sabah gazetesi yazarı Hilal Kaplan'ın eski eşi, akademisyen Süheyb Öğüt
- » Öldürülen Osmanen Germania yöneticisi Taner Ay'ın yakınları

Gazeteci Metin Cihan'ın, X platformundan yaptığı TÜGVA paylaşımı nedeniyle 6 yıla kadar hapsi isteniyor...

Haberler, sosyal medya paylaşımları ya da açıklamalar delil olarak gösterildi

Bu davalardan biri gazeteci Can Ataklı aleyhine İstanbul 5. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görüldü. Pençe-Kilit Harekâtı bölgesindeki çatışmada hayatını kaybeden bir askerin babasının "Selahattin Demirtaş'a, Osman Kavala'ya, özgürlük isteyenlere hakkımı helal etmiyorum" şeklindeki sözlerine YouTube kanalındaki yayınında tepki gösteren Can Ataklı hakkında İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca re'sen soruşturma başlatıldı. Ataklı hakkında, "Halkı kin ve düşmanlığa tahrik ve aşıllama" (TCK 218) suçlamasıyla hazırlanan iddianamede, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Memur Sendikaları Konfederasyonu (Memur-Sen), Türk Devletleri Şehit Yakınları ve Gaziler Vakfı, Engin Karakuş ve Fatih Karaaslan ile Ali Yalçın müşteki ola rak yer aldı. Ataklı hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis isteniyor.

Gazeteci Metin Cihan'ın, Twitter hesabında (şimdiki X platformu) Türkiye Gençlik Vakfı'ndaki (TÜGVA) kadrolaşma, devlet atamaları, usulsüz bina tahsisleri ve kamu kaynaklarının vakfa aktarılmasına dair belgeleri yazdığı gerekçesiyle İstanbul 22. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanmasına bu izleme döneminde de devam edildi. TÜGVA'nın "mağdur" olarak yer aldığı iddianamede, zincirleme şekilde 'kişisel verileri hukuka

aykırı olarak ele geçirmek veya yaymakla' suçlanan Metin Cihan'ın 3 yıldan 6 yıla kadar hapsi isteniyor.

Gazeteci Canan Kaya ise Demirören Medya grubunun İstanbul 39. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde açtığı davada yargılandı. Şirket avukatları, Kaya'nın Medya Koridoru sitesinde, 26 Kasım 2021'de yayınlanan, 'Demirören yolun sonuna yaklaşıyor: Ziraat Bankası kuyumları ne istedi? Tarihleriyle açıklıyoruz!' başlıklı haberiyle Demirören Medya Yatırımları Ticaret A.Ş'nin, 'kişilik hakları ve ticari itibarının' zedelendiğini iddia etti. Şirket Kaya'nın 20 bin TL manevi tazminat ödemesini, ek olarak haberin yayından kaldırılmasını ve mahkeme kararının tirajı en büyük iki ulusal gazeteyle birlikte Medya Koridoru internet sitesinde yayınlanmasını talep etti.

Gazeteci Melisa Gülbaş ise Boğaziçi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü öğretim üyesi Dr. Mehmet Turan'ın şikâyeti üzerine İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanmaya başlandı. Gülbaş, Gerçek Gündem'in internet sitesinde yayımlanan haberinde, Boğaziçi Üniversitesi araştırma merkezi TETAM'ın kayyum yönetimince ekipmanların çöp poşetlerine doldurularak, 45 metre karelik bir alana taşındığını ve Mehmet Turan'ın projeye atanmasıyla ilgili taciz iddialarının bulunduğunu aktardı.

Habere önce erişim engeli getirildi, daha sonra ise Dr. Mehmet Turan'ın şikâyetiyle Gülbaş hakkında 'kamu görevlisine hakaret' iddiasıyla dava açıldı.

Birgün gazetesi spor editörü Eren Tütel ise Türkiye Wushu Federasyonu (TWF) Yönetim Kurulu Üyesi Abdurrahman Akyüz ve milli sporcu olan kızı Elif Akyüz'ün şikâyetiyle İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandı. Tütel hakkındaki davada, baba-kız sporcular hakkında, 'Wushu'da yeni perde: Şampiyonlukları da sahteymiş', 'Wushu federasyonu skandalda rakipsiz' başlıklı haberleri delil gösterildi. Baba Abdurrahman ve kızı Elif Akyüz'ün iddianamede 'kamu görevlisi' sayıldığı için, Tütel hakkında 'kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret' iddiasıyla an az bir yıl hapis istemiyle yargılandı.

Gazeteci Zafer Arapkirli, "6 yaşındaki çocuk evlenebilir" diyen Sosyal Doku Vakfı'ndan Nureddin Yıldız'a 'hakaret' ettiği iddiasıyla bu dönem İstanbul 32. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yendien yargılandı.

Kamuoyunda 'Cübbeli Ahmet' ismiyle bilinen Mahmut Ünlü'nün şikâyeti sonucunda bu dönemde gazeteci Akif Beki, 'hakaret' suçlamasıyla İstanbul Anadolu 26. Asliye Ceza Mahkemesi'nde, Türkiye İşçi Partisi Adana İl Yöneticisi Berk Alıcı ise yine aynı suçlamayla İstanbul Anadolu 61. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandı. Beki hakkındaki davada Karar gazetesinin internet sitesinde yayımlanan 'Cübbeli'nin Diyanet'le alıp veremediği' başlıklı haber, Alıcı hakkındaki davada ise sosyal medya paylaşımı delil gösterildi.

Sabah gazetesi yazarı Hilal Kaplan'ın eski eşi, akademisyen Süheyb Öğüt'ün şikâyetiyle bu dönemde **gazeteci Barış Terkoğlu** İstanbul Anadolu 27. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandı. Terkoğlu hakkında AKP içinde 'Pelikancı yapılanma olduğuna dair iddialar' hakkında verdiği söyleşi nedeniyle 'hakaret' iddiasıyla dava açıldı.

Avukat Sezgin Keleş'in, Etkin Haber Ajansı'nda (ETHA) yayımlanan, ancak kendisiyle ilgili olmayan haberler hakkında, "gazetecilik kisvesi altında terör örgütü propagandası yapıldığı" iddiasıyla verdiği suç duyurusu dilekçesi üzerine ajans editörü ve ortağı **Pınar Gayıp ile ajansın diğer ortağı Mehmet Acettin**, İstanbul 2'nci Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandı. İddianamede, Gayıp ve Acettin'in zincirleme bir şekilde, 'Türkiye Cumhuriyeti devletini alenen aşağılama' suçlamasıyla 3,5 yıla kadar hapsi istendi.

Çocuk istismarını haberleştiren **gazeteci Evrim Kepenek**, haberdeki istismar davasının sanığı tarafından şikâyet edildi. Kepenek hakkında 'hakaret' suçlamasıyla açılan davanın Selçuk Asliye Ceza Mahkemesinde bu dönem de görülmesine devam edildi.

Organize suç örgütü lideri Sedat Peker'in mafya ve derin devlet ilişkilerini anlattığı videolara dair sosyal medya hesabında paylaşım yapan gazeteci Onur Öncü, bu dönemde kişi hatırasına hakaret' iddiasıyla Ankara 7 .Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandı. Dava, Peker'in 'Almanyalı Osmanlılar yöneticisi' dediği, Bulgaristan'da trafik kazasında ölen Taner Ay'ın yakınlarının şikâyeti sonucu açıldı.

Davalarda alınan kararlar

Kurum ve kişilerin ifade özgürlüğüne yönelik suçlamalarda taraf olduğu 12 davanın 7'sinde mahkeme kararını açıkladı. Bu davaların 3'ünde beraat kararı alınırken, bir dava reddedildi, biri hakkında ise hüküm kurulmasına yer olmadığı kararı verildi. Bir davada iki gazeteci hepis, bir davada bir gazeteci ise adli para cezası aldı.

75

Duruşmada salon içerisinde fiziksel bir sorun yaşandı. Bu sorunların başında duruşma salonlarının yeterli büyüklükte olmaması geldi.

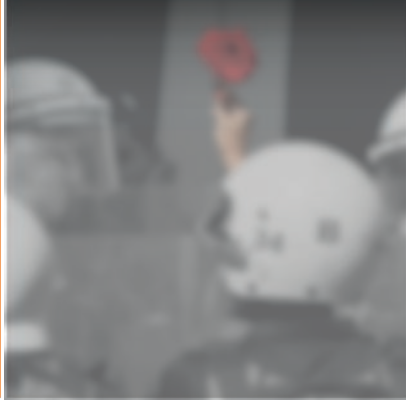

9

Duruşmada gözlemci salona alınmadı

420

Duruşma geç başladı

11

Duruşmada gözlemcilerin bilgisayar ya da cep telefonu ile not almasına izin verilmedi

Bu adli yılda başlayan 37 davanın ilk duruşmasında iddianame, sanık ve müdafilerin yüzüne karşı okunmadı.

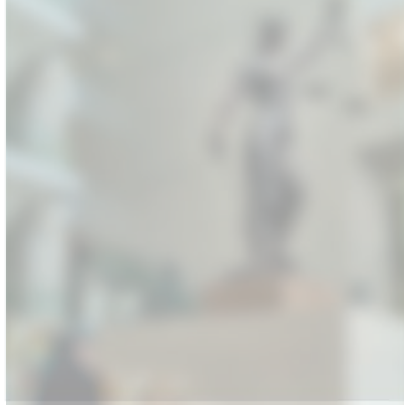
İkinci Bölüm: Usule Dair

ADİL YARGILAMANIN İZLENMESİ

44

Duruşmada üniformalı ya da sivil silahlı kolluk mensubu bulundu

104

Duruşmada mahkeme başkanı, mahkeme heyeti ya da savcı değişti

35

Duruşmada mahkeme karar vermeden önce kapalı müzakere yaptı

Adil yargılanma ilkesine aykırılık bağlamında, sanığa karşı nezaketsiz davranışların yaşandığı 16 duruşma bildirildi.

16

Duruşmada sanığa karşı nezaketsiz davranışta bulunuldu

'Adil yargılama ilkelerine uygun davranılmadı ve şeffaflık zedelendi'

Bu izleme döneminde 281 ifade özgürlüğü davası kapsamında görülen 614 duruşmadan elde edilen veriler, herkesin makul bir süre içinde, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından yargılanma hakkını güvence altına alan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) 6. maddesi ve Türkiye Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) adil yargılama hakkını düzenleyen normlarına aykırılıkların yaşandığını gösterdi. İzlenen duruşmalarda bu hakların yeterince korunmadığı, adil yargılama ilkelerine uygun davranılmadığı ve şeffaflığın zedelendiği gözlemlendi.

Elde edilen veriler, duruşmaların zamanında başlamaması, gözlemcilerin dışlanması ve mahkeme başkanı, heyeti veya savcının sık sık değişmesi gibi usul eksikliklerinin adil yargılama hakkının ihlaline yol açtığını gösterdi.

Duruşmaların yarısından fazlası geç başladı

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), Uluslararası Af Örgütü, International Committee for Jurists ve Solicitors International Human Rights Group (SIHRG) gibi kurumların rehber ve tavsiyelerinden yararlanılarak oluşturulan 'Duruşma Takip Formu'ndan elde edilen verilere göre bu yıl izlenen 614 duruşmanın %68,4'ü geç başladı. Toplamda 420 duruşmanın geç başladığı raporlandı.

Duruşmalar çoğunlukla 'mahkemelerin iş yükü' nedeniyle geç başladı. Toplamda 304 duruşmanın bu nedenle geciktiği raporlandı.

Bu gerekçeyi hakim, mahkeme heyeti veya savcının duruşmaya geç gelmesi izledi; toplamda 71 dava bu sebeple gecikmeyle başladı. Toplamda 26 duruşma, aynı mahkeme salonunda görülen diğer duruşmalar öne alındığı için geç başladı. Diğer 19 duruşma ise avukatların gecikmesi veya SEGBİS bağlantısı gibi teknik sorunlar nedeniyle geçikmeli olarak başladı.

AİHS'nin 6. maddesi herkesin 'makul süre' içinde yargılanma hakkını güvence altına alır. Mahkemelerin iş yükü veya teknik nedenlerle duruşmaların gecikmesi, bu hakkın ihlaline neden olabilir. Örneğin, Zimmermann ve Steiner/İsviçre davasında AİHM, makul sürede yargılama hakkının yargının etkinliği açısından temel bir unsur olduğunu vurgulamıştır.[1][2]

Salon şartları yargılamaya uygun değil

İzleme döneminde duruşma salonlarının fiziksel şartlarının yetersizliği veya kamuya açık yargılamaların gereği gibi yapılmasının engellemesi gibi AİHS'de[3] güvence altına alınan adil yargılama hakkının zaman zaman ihlal edildiği gözlemlendi.

Usule uygunluk yönünden duruşma raporları

Sorular	Evet yanıtı verilen duruşma sayısı
1 Duruşma geç mi başladı?	420
2 Duruşma salonunda fiziksel herhangi bir sorun yaşadınız mı?	75
3 Salona alınmayan gözlemci oldu mu?	9
4 Gözlemcilerin bilgisayar veya cep telefonuyla not almasına izin verilmedi	11
5 Duruşmada mahkeme başkanı, mahkeme heyeti veya savcı değişti mi?	104
6 Savcının esas hakkındaki görüşünden sonra ve karardan önce sanık veya sanık müdafinin sözü kesildi mi?	12
7 Sanığa karşı nezaketsiz davranışta bulunuldu mu?	16
8 Duruşma salonunda üniformalı veya üniformasız veya silahlı polis veya kolluk mensubu yer alıyor muydu?	44
9 Mahkeme karar vermeden önce, kapalı müzakere yaptı mı?	35
10 İlk duruşmada iddianame okunmadı	37

Özellikle salonların küçük olması ve gözlemcilerin veya izleyicilerin duruşmaya katılımının sınırlandırılması, yargı süreçlerinde şeffaflık ve kamusal denetimin zayıflamasına neden oldu.

‘Duruşma Takip Formu’ verilerine göre, 75 duruşmada salon içerisinde fiziksel bir sorun yaşandı. Bu sorunların başında duruşma salonlarının yeterli büyüklükte olmaması geldi. Toplamda 50 duruşmada salonun küçük olduğu rapor edildi. Salonların küçük olması, izleyici sayısının fazla olduğu duruşmalarda havasızlık ve fiziksel sıkışıklığa yol açtı. Özellikle avukatlar, izleyiciler ve gözlemciler bu gibi duruşmalarda çoğunlukla ayakta kalmak zorunda bırakıldı.

İzleme döneminde, 9 duruşmada gözlemcilerin salona alınmadığı ve 11 duruşmada ise gözlemcilerin bilgisayara veya cep telefonlarıyla not almasına izin verilmediği rapor edildi. Bu tür sınırlamalar, mahkemelerin kamuya açık olma yükümlülüğünü zayıflattı.

AİHM, Riepan/Avusturya davasında, duruşma salonunun fiziki koşullarının adil yargılama hakkı üzerindeki etkilerini değerlendirmiş ve yetersiz fiziksel şartların adil yargılama hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir.[4][5]

Sanıklara söz verilmiyor, kolluk görevlileri duruşma salonuna giriyor

AİHS ve AİHM kararlarına göre sanıklara etkili bir savunma hakkının tanınması gerektiği halde bu izleme döneminde duruşma süreçlerinde adil yargılama hakkının ihlal edildiğine dair olumsuzluklar tespit edildi. Gözlemler, duruşmalarda adil yargılama hakkını düzenleyen ilkelere uygun hareket edilmediğini gösterdi.

Mahkemelerde, sanıklara söz hakkı verilmemesi sıkça rastlanan bir durum olarak kayda geçti. Ayrıca, kolluk görevlilerinin duruşma salonlarına girmesi, sanıkların adil bir yargılama süreci geçirmelerini engelleyen bir uygulama olarak rapor edildi. AİHM içtihatlarında, duruşma salonlarındaki bu tür müdahalelerin, sanıkların savunma hakkını ve mahkemeye güvenini zedelediği belirtilmiştir. (AİHM, Lutsenko v. Ukraine, No. 6492/11). [6][7]

İzleme dönemi boyunca duruşmalarda, mahkeme başkanı, heyet veya savcının değiştiği 104 durum tespit edildi. Mahkemelerin karar vermeden önce kapalı müzakere yaptığı 35 duruşma raporlandı. AİHM, Poitrimol v. France kararında bu tür kapalı müzakerelerin, yargılama sürecinin şeffaflığını ve tarafsızlığını zedeleme (AİHM, Poitrimol v. France, No. 14032/88) riskine neden ol[8][9]duğunu belirtmiştir.

Bu adli yılda başlayan 37 davanın ilk duruşmasında iddianame, sanık ve müdafilerin yüzüne karşı okunmadı. Bu durum, sanıkların suçlamalara karşı etkili bir savunma yapmalarını güçleştirdi. Savcının esas hakkındaki görüşünden sonra sanık veya sanık müdafinin sözünün kesildiği 12 duruşma kaydedildi. Ayrıca, adil yargılanma ilkesine aykırılık bağlamında, sanığa karşı nezaketsiz davranışların yaşandığı 16 duruşma bildirildi.

Duruşma salonlarında, üniformalı ya da üniformasız silahlı kolluk kuvvetlerinin yer aldığı 44 duruşma gözlemlendi. AİHM'nin içtihatlarında sanıkların ve mahkeme katılımcılarının korku ve tehdit altında hissetmelerinin adil yargılanma hakkını ihlal ettiği (AİHM, McGlinchey and Others v. the United Kingdom, No. 50390/99) kabul edilmiştir.

Örnek Vakalar

İzleme döneminde gözlemciler tarafından sanık ve avukatların savunma haklarının kesintiye uğratılması, mahkemelerdeki tarafsızlık ilkesinin ihlal edilmesi gibi hukukun üstünlüğüne ve adil yargılama hakkına zarar veren durumlar sıkça raporlandı. Bu bölümde, izlenen basın ve ifade özgürlüğü davalarında gözlemlenen adil yargılama hakkı ihlallerine dair bazı örnekler sunulmaktadır.

Sanık ve avukatlarının sözü kesildi mi? Sanığa karşı nazaketsiz davranışta bulunuldu mu?

● Gazeteci Sonya Bayık'ın Hasan-kef'teki basın açıklamasını takip ettiği için 30 aktivistle birlikte '2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet' suçundan Batman'da yargılandığı davanın 12

Eylül 2023 tarihli duruşmasında adil yargılama hakkı ihlali yaşandı. Sanık Mazlum İtmez, gözaltına alındığı sırada yaşadıklarını anlatmak istedi. Polisin basın açıklamasında önceden uyarı yapmadan saldırdığını, plastik mermi, cop ve gaz bombaları kullandığını belirtti. Gözaltında darp edildiklerini, saatlerce güneş altında bekletildiklerini aktardı. Hâkim, İtmez'i iddianame ile ilgili savunma yapması için uyararak, "İddianamede polisin işlediği suçlar yok. Şikâyetçi olabilirsin" dedi. İtmez ise hâkime, "Yine de yaşananları anlatacağım" dedi. Hâkim, "İşkence iddiasında bulunuyorsun, şikâyetçi ol. Olay sırasında yaşananlar önemli" şeklinde yanıt verdi.

● Gazeteci Beritan Canözer'in 'örgüt üyesi olmak' iddiasıyla Diyarbakır'da yargılandığı davanın 25

Ekim 2023 tarihli duruşmasında mahkeme başkanı, avukatın esasa ilişkin sözlü beyanını almadı. Avukat Muharrem Erbey, ayrıntılı yazılı savunmayı daha sonra sunacaklarını belirtti. Mahkeme Başkanı, yazılı savunma hazırlandıktan sonra sözlü savunma yapılabileceğini belirtti. Mahkeme, 8 Aralık 2023 tarihinde yapılan bir sonraki celse ise davayı 'mükerrer yargılama' yapıldığı gerekçesiyle reddetti. Canözer bu dosya nedeniyle 58 gün tutuklu kalmıştı.

● Dicle Fırat Gazeteciler Derneği (DFG) Eş Başkanı Dicle Müftüoğlu 'örgüt kurmak yönetmek', 'örgüt üyesi olmak' iddialarıyla 37,5 yıla kadar hapis istemiyle Diyarbakır'da yargılandığı davanın 7 Aralık 2023 tarihinde görülen ilk celsesinde mahkeme heyeti, Müftüoğlu'nun avukatları daha iddianameye karşı savunmalarını yaparken tutukluluk yönünde karar yazdırmaya çalıştı. Avukatlar bu duruma itiraz etse de duruşma sonunda mahkeme yine aynı kararı verdi. Mahkeme heyeti, duruşma esnasında savcının esas hakkındaki görüşüne karşı beyanda bulunması için Müftüoğlu'na söz vermedi.

● Dicle Fırat Gazeteciler Derneği (DFG) Eş Başkanı Dicle Müftüoğlu 'örgüt kurmak yönetmek', 'örgüt üyesi olmak' iddialarıyla 37,5 yıla kadar hapis istemiyle Diyarbakır'da yargılandığı davanın 7 Aralık 2023 tarihinde görülen ilk celsesinde mahkeme heyeti, Müftüoğlu'nun avukatları daha iddianameye karşı savunmalarını yaparken tutukluluk yönünde karar yazdırmaya çalıştı. Avukatlar bu duruma itiraz etse de duruşma sonunda mahkeme yine aynı kararı verdi. Mahkeme heyeti, duruşma esnasında savcının esas hakkındaki görüşüne karşı beyanda bulunması için Müftüoğlu'na söz vermedi.

● Kadına yönelik şiddete ilişkin basın açıklamasını takip ederken gözaltına alınarak hakkında dava açılan gazeteci Zeynep Durgut ile 17 kadının '2911 sayılı Toplantı ve gösteri yürüyüşlerine muhalefet' ettikleri iddiasıyla yatgılandıkları davanın 22 Mart 2024 tarihinde görülen duruşmasında hâkim dosyayla ilgisi olmayan sorular sordu. Hâkim Durgut'a "Daha önce herhangi bir erkek şiddetine maruz kaldınız mı? Bunu davanın dışında soruyorum" sorusunu sordu. Durgut soruyu anlamadığını söylemesi üzerine hakim "Neyse duruşma bitsin öyle sorayım" dedi.

● Eski Diyarbakır Barosu Başkanı Cihan Aydın ile onun döneminde yönetim kurulu üyeliği yapan 10 avukatın, Ermeni Soykırımı anması nedeniyle TCK'nın 301'inci maddesi kapsamında Diyarbakır'da yargılandığı davanın 2 Şubat 2024 tarihli celsesinde hâkim, duruşmayı izleyen bazı avukatları provokatör olmakla suçladı.

Yasa ve içtihatlarla aykırı işlem yapıldı mı?

● Diyarbakır'da 2021'deki Newroz etkinliğinin düzenleyicilerinin yargılandığı davanın 15 Eylül 2023 tarihli duruşmasında, Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması (HAGB) maddesi sanıklara soruldu. Hakim, sanıkların bu haktan yararlanıp yararlanmak istemediği sorusunu yöneltti.

● Gazetecilik faaliyetleri nedeniyle yargılanan ve 14 Mayıs 2023 seçimlerinde Yeşil Sol Parti'den milletvekili

seçilen Ayşegül Doğan'ın yargılaması, Anayasa'nın 83. maddesindeki yasama dokunulmazlığı hakkına rağmen durdurulmadı. Diyarbakır'daki mahkeme, durdurulma talebini reddetti ve yurtdışına çıkış yasağının devamına karar verdi. Yargılama, 11 Aralık 2023 tarihinde görülen bir sonraki celsede durduruldu.

● AYM 2020'de iptal ettiği polise 'sanal devriye' yetkisi veren uygulama kullanılarak gazeteci Onur Öncü'ye dava açıldı. Cumhurbaşkanlığı ve 28. dönem Milletvekili Genel Seçimlerinin ilk turunda, 'Yeşil Sol Parti'ye verilen oyların MHP'ye yazıldığı yönündeki iddiayı paylaştığı için 'sansür Yasası' olarak adlandırılan 'halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma' suçlamasıyla yargılanan Öncü, davanın 1 Temmuz 2024'teki ilk celsesinde beraat etti.

Duruşma salonunda üniformalı veya üniformasız olmak üzere kolluk kuvvetlerinden kimse bulundu mu?

● Teknoloji perakende şirketi BİMEKS'ten çıkarılan işçilerin eylemini takip ederken gözaltına alınan gazeteci Sultan Eylem Keleş'in, davasında adil yargılama ihlali raporlandı. İstanbul'da 19 Eylül 2023'te görülen duruşmada iki sivil polis de salona girerek duruşmayı takip etti.

Duruşma salonunun duruma ilişkin gözlemlerinizi nedir? Salon yeteri kadar büyük müydü? Salonun fiziki şartları adil yargılamayı etkiliyor muydu?

● Terör örgütü propagandası ve 'suçu ve suçluyu övme' iddialarıyla tutuklanan TELE1 Yayın Yönetmeni Merdan Yanardağ'ın, 4 Ekim 2023 tarihli duruşmasında salonun küçük olması nedeniyle sorun yaşandı. Birçok gazeteci ve gözlemci salona alınamadı.

● Tarlabası Toplumunu Destekleme Derneği hakkında kapatma istemiyle açılan davanın 9 Ekim 2023 tarihli duruşmasında mahkeme salonun yetersizliği nedeniyle içeri sadece beş izleyici ve iki basın mensubu alındı. Duruşmayı izlemek için adliye gelen çok sayıda hak savunucusu salona giremedi.

● Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi Başkanı Şebnem Korur Fincancı hakkında Milli Savunma Bakanlığı tarafından açılan manevi tazminat davasının, 11 Ocak 2024 tarihli duruşmasında salon küçük olduğu için davalı Fincancı ve avukatları dahil pek çok kişi ayakta kaldı. Salonunda izleyiciler için de sadece altı tane sandalye vardı, bu nedenle birçok kişi duruşmayı ayakta izledi. Salondaki kalabalık nedeniyle hava kalitesi kötüydü, yalnızca iki gazeteci duruşmayı izleyebildi.

Sanık savunmasını hangi dilde yaptı? Eğer Türkçe dışında bir dilde yaptıysa tercümanın çevirisi yeterli miydi?

● ABD merkezli Vice News için Cizre, Silopi, Nusaybin ve Sur ilçelerinde yaşanan çatışmalara dair belgesel

çekmek amacıyla 2015 yılında geldikleri Diyarbakır'da tutuklanan ve ardından sınır dışı edilen muhabirler Philip Pendlebury ve Jake Hanrahan ile tercüman ve rehberleri hakkında Diyarbakır'da yürütülen davada tercüme sorunları yaşıyor. Davanın 21 Şubat 2024 tarihinde görülen duruşmasında, sanık avukatları Pendlebury ve Hanrahan'ın İngiltere'de yapılan İngilizce savunmalarının Türkçe tercümesinin eksik yapıldığını belirtti. Savunmalarda yer alan bazı kelimelerin eksik ve yanlış tercüme edilmesinin

gazetecilerin ifadelerinde çelişki oluşturduğunu söylediler. Avukatlar, ifadelerinin tercümelerinin İngilizceyi ve Türk hukukunu iyi bilen bir uzman bilirkişi tarafından yapılmasını talep etti. Davanın 26 Haziran 2024 tarihinde görülen duruşmasında mahkeme, gazetecilerin ifadelerinin İngilizceden Türkçeye tercümesini yapacak bilirkişi bulunmadığını belirtti. Mahkeme, gazetecilerin ifadelerinin tercümesi için İstanbul Nöbetçi Ağır Ceza Mahkemesi'ne yazı yazılmasına karar verdi ve duruşmayı beş ay sonraya erteledi.

Küçük salon ve sigara içmediği için agresifleşen hakim

İstanbul'daki 1 Mayıs eylemi gerekçesiyle 25'i tutuklu 30 kişinin yargılandığı davanın, 18 Temmuz 2024 tarihinde görülen ilk duruşmasında duruşma gözlemcisi şunları raporladı:

Asliye Ceza salonu küçük olduğu için duruşma ağır ceza salonunda görüldü. Ama o salonda 10 sanık ve 30 izleyici kapasiteliydi. Sanık yakınları ve izleyiciler, salon kapasitesi yetmediği için salona alınmadı. Duruşmada 25'i tutuklu toplam 30 sanık, 20'nin üzerinde avukat, tutuklu sanıklara eşlik eden 20'nin üzerinde jandarma personeli hazır bulundu. İzleyiciler ve sanık yakınları salona alınmadı. Sadece gazeteciler alındı, zaten az sayıda gazeteci vardı. Salon aşırı sıcak ve aşırı havasızdı. Duruşma sekiz saat sürdüğü için koşullar katlanılmazdı.

Hakim duruşmanın başında sigara molaları vereceğini

söylemişti. Bir süre sonra sigara saati geldiğinde agresifleştiğini fark ettik. Yaklaşık 2,5 aydır tutuklu bir sanık savunmasını yaparken hakim, "Burası Meclis değil", "Kısa kes", "Toparla", "Sen düzene ilişkin bir eleştiri yapıyorsun, kaç sayfa sürecek?" gibi müdahalelerde bulundu. Hakim sürekli sigara molası veriyordu ve saat başı agresifleşiyordu. Sigara molası için salonun boşaltılması, herkesin geri gelip yerini alması, sessizliğin sağlanması gerekti. Her defasında duruşmanın başlaması en az yarım saat sürdü. Savcı hiçbir şeyi dinlemiyor gibi görünüyordu.

Çok sayıda jandarma ve çok sayıda sivil polisin sürekli salonda olması tedirgin ediciydi. Bir uzman jandarma sanıklarla azarlayarak emirler veriyordu. Aynı uzman jandarma bir avukata da emir verdi ve azarladı; aralarında tartışma yaşandı.

İfade özgürlüğü hakkını kullanım alanları daralıyor

Bu yılki bulgular; özellikle gazetecilerin haberlerinin, attıkları tweetlerin, barışçıl protestolara katılan aktivistlerin sosyal medya paylaşımlarının suç unsuru olarak mahkemelere taşınma eğiliminin devam ettiğini ortaya koymaktadır

Türkiye’de mahkemelerde ifade özgürlüğü davalarına yönelik 2024 yılında yayınladığımız adalet gözlem raporu, her yıl olduğu gibi Türkiye’de ifade özgürlüğü hakkını kullanan alanının daraldığını bir kez daha ortaya koymaktadır. 2018’den beri yürüttüğümüz dava izleme programı kapsamında izlediğimiz duruşmalarda, gazeteciler, aktivistler, avukatlar ve yurttaşlar, ifade özgürlüğü çerçevesinde değerlendirilmesi gereken faaliyetleri nedeniyle ağır suçlamalarla karşı karşıya kalmaktadır.

2023-2024 adli yılında da yine gazeteciler, aktivistler ve öğrencilerden oluşan 1.856 kişinin ifade veya fikirleri nedeniyle yargılandığını görmekteyiz. Ve yine bu yılki bulgular özellikle gazetecilerin yazdıkları haberler, attıkları tweetler, barışçıl protestolara katılan aktivistlerin sosyal medya paylaşımları gibi içerikler suç unsuru olarak mahkemelere taşınma eğiliminin devam ettiğini ortaya koymaktadır. Örneğin, 2023-2024 adli yılı boyunca izlediğimiz davalarda yargılanan gazetecilerin yüzde 64,2’si "terör örgütüne üye olmak" suçlamasıyla, yüzde 34,6’sı "terör örgütü propagandası yapmak" suçlamasıyla yargılanmıştır. Bu suçlamalar, sadece ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gereken haberler ve sosyal medya paylaşımları ile ilgilidir.

Sosyal medya paylaşımları delil sayılıyor

Benzer şekilde "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa muhalefet" suçlaması dava konusu yapılmaya devam etmektedir. Bu yılki raporda bu suçlama nedeniyle barışçıl toplantılara katıldıkları için 1125 kişinin yaralandığını göstermektedir. Aslında bu kişiler, anayasal güvence altında olan toplanma ve gösteri yürüyüşü haklarını kullanmaları nedeniyle cezalandırılmaktadır. Önceki yıllarda olduğu gibi devlet yetkililerine ve otorite figürlerine yönelik eleştirilerin, gazeteciler ve aktivistler üzerinde baskı aracı olarak kullanıldığı görülmektedir. 107 davada, şikâyetçi veya davacı olarak Cumhurbaşkanı Erdoğan, yüksek profilili devlet görevlileri, askerler ve polisler yer almış ve bu davalarda gazetecilerin yargılanma oranı yüzde 64 olmuştur.

Bu bulgular ışığında, Türkiye’de anayasa ve uluslararası hukukun koruması altında olan ifade özgürlüğü, toplanma hakkı ve örgütlenme özgürlüğü gibi hakların kullanılmadığını görmekteyiz. Önceki raporlar gibi, bu seneki bulgular da hukuken delil niteliği taşımayan pek çok yazı, barışçıl protesto, pankart, tweet ve sosyal medya paylaşımının suç unsuru olarak kabul edildiğini, bunun gazeteciler, aktivistler, avukatlar ve tüm yurttaşlar için ifade özgürlüğü haklarını kullanmalarına karşı bir engel ve demokrasi adına bir tehdit olduğunu göstermiştir.

Bu raporun ve son yıllarda yaptığımız adalet gözlem faaliyetlerinin aslında en büyük sonucu Türkiye’de pratikte kullanılamayan ifade özgürlüğü hakkının alanının genişletmek ve bu alanı korumak için hep birlikte mücadele etmezsek, bu hakların pratikte tamamen ortadan kalkabileceğidir.

Önceki yıllarda olduğu gibi 2024 raporu da, Türkiye’de yargının bağımsızlığına yönelik adımların acilen atılması ve bu konuda kararlı bir şekilde mücadelenin sürmesi gerektiğini bir kez daha ortaya koymaktadır.

